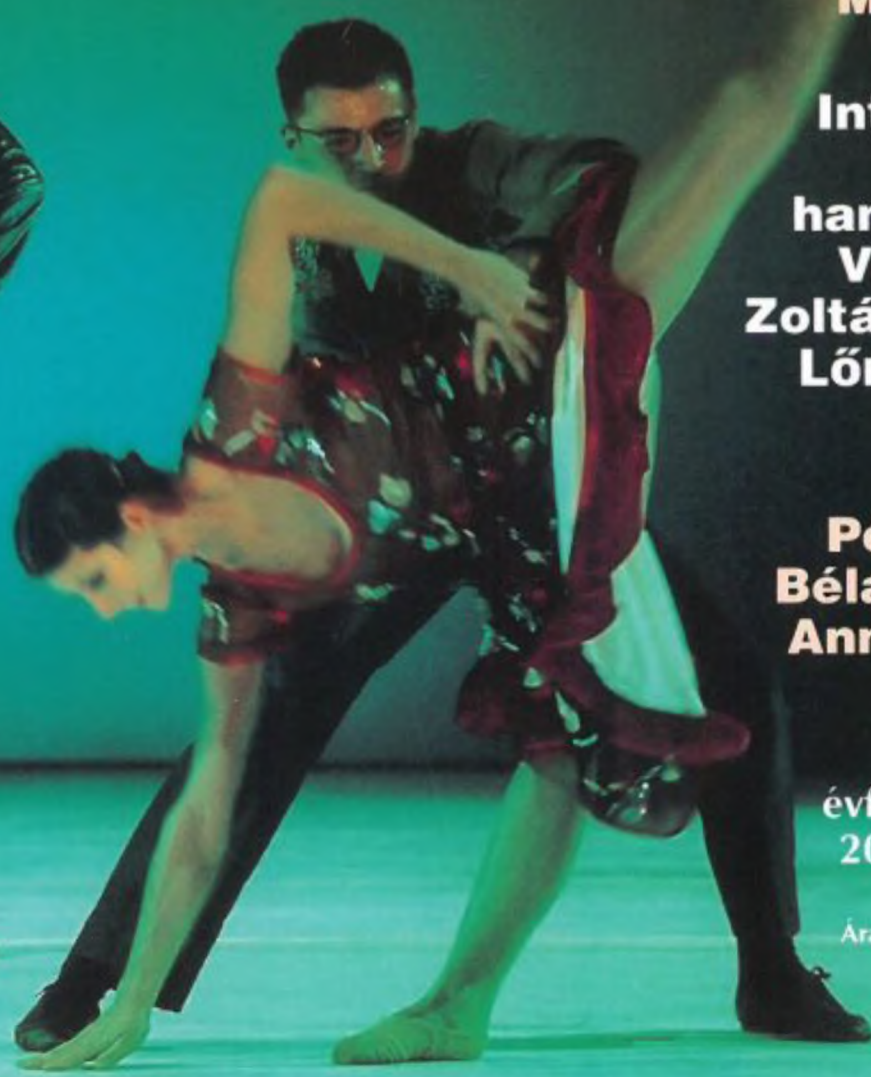

TÁNC

m ű v é s z e t

DANCEART

A SZAKMA LAPJA - MAGYARORSZAG ELSO ES EGYETLEN ONALLO TANCFOLOYOIRATA

Exkluzív:
dr. Schneider
Márta

Interjú
két
hangra:
Varga
Zoltán és
Lőrincz
Bea

Portré
Bélavári
Annáról

XXXV.
évfolyam
2004. 1.

Ára: 485,- Ft
US\$ 5.00
€ 3.00

A Haáz-család: Magyar Örökség-díjas
A Bolsoj Balett Párizsban

Két Bartók

A legújabb feldolgozások a Pécsi Balett repertoárján

Sansha®

A világ nagyvárosai után
Budapesten
 is megnyílt a Sansha táncbolt

Kínálatunk:

cipők

ruhák

kiegészítők

klasszikus és modern tánchoz,
 fitness-hez és egyéb tánc típusokhoz.

Korhatár nélkül!

Mindenkit szeretettel várunk
 új üzletünkben!

"Venice" leotard (M095)

"Récital" (202)

Sansha Bolt: Ó utca 42.
 1066 Budapest

tel/fax: 1-269-5659

e-mail: revoltade@sansha.com

www.sansha.com

PARIS • LONDON • NEW YORK • MELBOURNE • MADRID • MOSCOW

TÁNC

m ű v é s z e t
D A N C E A R T

A magyarországi táncágazatok közéleti, kritikai, táncelméleti és tánc történeti folyóirata

XXXV. évfolyam
2004. 1. szám

Főszerkesztő: **Kaán Zsuzsa**

Védnökök:
Markó Iván, Seregi László

Védnökség és szerkesztőbizottság:
Esztergályos Cecília, Harangozó Gyula, Keveházi Gábor, Kricskovics Antal, Kún Zsuzsa, Nádasi Myrtil, Sallay András, Szakály György, Zsuráfszki Zoltán

Angol szöveg:
Kálmán Tamás
Munkatárs: **dr. Hátfalvi Istvánné**

A szerkesztőség címe:
1035 Budapest, Kerék u. 34. fszt. 1.
Tel./fax: (36-1) 368-5470
www.danceart.hu • www.tancmuveszet.hu
e-mail: danceart@axelero.hu

Lapmenedzser: **TRIONFO Stúdió**

Kiadja:
Nemzetközi Tánc- és Kultúra Alapítvány
Felelős kiadó: **Kaán Zsuzsa**

Nyomdai előkészítés: **Berkes & Társa**
Nyomás: **Gutenberg Press Nyomdaüzeme**
Felelős vezető: **Sisák Mihály**
nyomdavezető

E szám támogatói:

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG
MINISZTERIUMA

- **Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma**
- **NKA Táncművészeti Kollégiuma**
- **Budapest Főváros Közgyűlése Kulturális Bizottsága**
- **AMCO Csomagolótechnikai & Konzultációs Kft.**
 - vizion internet

Terjeszti a Magyar Posta Rt., a LAPKER Rt., a regionális részvénytársaságok és alternatív terjesztők.

Előfizethető Budapesten a Magyar Posta Rt. Hírlapüzletági Igazgatóságánál (levélcím: 1846 Budapest), az ügyfélszolgálati irodákban, a Hírlapelőfizetési Irodákban (**HELIR**, 1089 Budapest, Orczy tér 1., levélcím: 1900 Budapest), **vidéken** a postahivatalokban közvetlenül és postautalványon. **Belföldre előfizethető** még a szerkesztőségben közvetlenül, vagy csekkbefizetéssel. (Előfizetői csekk a szerkesztőség címén levélben, illetve telefonon igényelhető.)
Külföldön terjeszti a **Batthyány Kultur-Press Kft.** 1014 Budapest, Szentháromság tér 6.
Tel.: 489-0042

Évi hat szám ára:
2910,- Ft+ postaköltség
HU-ISSN: 0134-1421

A 2004. 1. szám a **2004. február 29-ig** megtartott táncsemények között válogat.

4 **hírek** **ittthon**

5 **hírek** **külföldön**

programajánlat

6 *A Nemzeti Táncszínház áprilisi és májusi műsora*

9 **aktuális**

exkluzív

10 **Kaán Zsuzsa:** „A sokszínűség híve vagyok!” – Találkozás dr. Schneider Mártával, a Nemzeti Kulturális Örökség helyettes államtitkárával

portré

12 **Kiss Viktória:** „A mozdulat a táncos agyában kezdődik!” – Beszélgetés Bélavári Annával

interjú két hangra

14 ***Truppel Mariann:** „Egy fánál nem is jellemezhet jobban semmi egy néptáncgyűttest!” – Beszélgetés Lőrincz Beával és Varga Zoltánnal

balettszínház

16 **Kaán Zsuzsa:** *Egy ünnepi repertoárelőadás* – A bahcsiszeráji szökökút Jezerniczky Sándor 25 éves operaházi tagsága alkalmából

megkérdeztük...

17 *...Harangozó Gyula balettigazgatót, hogyan valósult meg a Mayerling operaházi premierje?* – **László Zsuzsa** riportja

operapáholy

18 ***Mátai Györgyi:** *Megalakult az Operabalett a Magyar Állami Operaházban* – Beszélgetés Fodor Gyulával, a társulat művészeti vezetőjével

táncszínház

20 **Kaán Zsuzsa:** *Két Bartók* – a legújabb feldolgozások a Pécsi Balett repertoárján

flamenco

22 **Kaán Zsuzsa:** *És megszületett a duende...* – Lippai Andrea flamenco-estje

A *-gal jelölt írás vagy részlete **angolul** is olvasható.

mozgásszínház

24 **Pór Anna:** *Téli utazás* – A Pannon Várszínház előadása

26 **Kaán Zsuzsa:** *Berger Gyula és barátai* – a MU-ban

táncverseny

27 **Bihari Tamás:** *I. Amatőr Ifjúsági Táncművészeti Verseny Pesterzsébeten*

néptánc

28 **M. Nagy Emese:** *Mozgásörlemek* – a Nemzeti Táncszínházban

verseny tánc

30 **Rollinger Károly:** *Magyar Standard és Latin Táncbajnokságok 2004* – Gyermek, Junior és Ifjúsági kategóriában

operabál

32 *Pillanatképek a IX. Budapesti Operabálról*

néprajz

34 **Falvy Károly:** *Haáz Sándor születésnapjára*

nemzetiségi néptánc

37 **Lukács István:** *Kricskovics Antal új produkciója élé*

világtükör

38 **Hézső István:** *A Bolsoj Balett Párizsban*

40 ***Nádasi Myrtil:** *A Matthew Bourne jelenség*

42 ***Nathalie Lude:** *A „Prix de Lausanne 2004” győztese*

42 **Füzy Endre:** *Két magyar néptáncélmény Amerikában*

43 **terpszikhoré postája**

44 **országos szakmai címjegyzék**

európas magyar táncdíj

46 *A XI. ünnepélyes díjátadás és az I. Nemzetközi EuróPAS-Gála*

47 **contents**

48 **excerpts**

europas hungarian dance award

50 *The 11st Prize Giving Ceremony and the 1st International EuroPAS Gala*

konferencia

Dr. Hiller István, a nemzeti kulturális örökség minisztere a Magyar Táncművészek Szövetsége meghívására **február 6-án** résztvett azon a szakmai konferencián, amelyre mind a szövetség tagjai, mind a szövetségbe nem tartozó szakmabeliek is eljöttek. A különféle táncágazatok, társulatok

képviselői, a hazai táncélet gyakorlati és elméleti szakemberei egyetértettek abban, hogy szükség van a gondok öszinte felvetésére, a problémák mielőbbi orvoslására a táncművészet értékeinek megőrzése és e művészeti ág egészséges jövője, továbbfejlődése érdekében.

A miniszter megbizta **dr. Schneider Márta** helyettes államtitkárt, hogy a közeljövőben létrehozandó „táncművészeti kerekasztal” keretében megkezdje a táncművészet helyzetét stratégiai szinten rendező tárgyalássorozat. Schneider Márta vállalta, hogy még február vége előtt megkezdji a tárgyalásokat és – legkésőbb – egy éven belül lezárja azokat.

(Lásd még cikkünket: a 10. oldalon – A szerk.)

Angelus Iván (a Kortárs Táncszínházi Egyesület elnöke), dr. Schneider Márta h. államtitkár, dr. Hiller István miniszter, Kiss János (a Táncszövetség elnöke, a Győri Balett igazgatója), Novák Ferenc (a Táncszövetség társelnöke, a Honvéd Táncszínház művészeti vezetője)

Markó Iván, a Magyar Fesztivál Balett igazgatója a kerekasztal megszervezéséhez ad néhány javaslatot

Fotók: Kanyó Béla

Kaán Zsuzsa, a Táncművészet című szaklap főszerkesztője a táncelmélet jelentőségéről, a tánc és a média jelenlegi kapcsolatáról beszél

bál

2004. január 31-én este a péceli Ráday Kastélyban vette kezdetét a **25. Lőrincrévi Bál**. Pécel város önkormányzata, a Ráday Klub és a Műemlékek állami Gondnoksága fővándírként szerveződtött a bál, melynek házigazdái teendőit **Karsai Zsigmond és felesége** látták el.

A meghívón még két kedves-izes hivatog is szerepelt, amellyel a házigazdák – a lőrincrévi vőfélyek módjára – bálba hívták a vendégeket. A hangulat érzékeltetése kedvéért idézzük az egyiket: „Tiszteletre, becsületre méltó címzett *Urunkat és Asszonyunkat* hivatattja, szóllitattja énáltalam *Karsai Zsigmond urunk és asszonyunk* a Ráday Kastélyba lőrincrévi tánc házban való részvételre, melyen a kecskeméti *Hegedűs Együttes* húzza a talpalávalót, kevés ital elköltésére, mindnyájunk kedvtelésére.”

balettpremier

Április 23-án a Pécsi Nemzeti Színházban tartja a **Pécsi Balett** legújabb baletttestjének bemutatóját. Az **Európai koreográfusok estje** három egyrészes koreográfiából áll.

A holland **Neel Verdoorn** alkotta a **Figyeljetek egymásra** (*Listen to this Image*) című táncművet, amelyet **Kun Attila** „7” című kompozíciója követ. A műsor befejező részét a finn **Jorma Elo** készítette – Csajkovszkij zenéjére, **Egy hangulat** (*One Cue*) címmel.

Április 24-én és 25-én a Magyar Állami Operaházban mutatja be a Magyar Nemzeti Balett **Sir Kenneth MacMillan** – **Liszt Ferenc**: **Mayerling** című háromfelvonásos táncjátékát. A zenei összeállítást és hangszerelést **John Lanchbery**, a londoni Királyi Balett karmestere és zenei vezetője végezte. A díszlet, jelmez- és

látványterv **Nicholas Georgiadis** munkája.

A budapesti előadás színpadraállítója **Lynn Seymour**, betanító balettmestere **David Wall**, a londoni ősbemutató két főszereplője. A másik betanító balettmester **Julie Lincoln**, illetve **Grant Coyle**, aki a balett Benesh-táncírással lejegyzett partitúrája alapján szintén dolgozik a budapesti társulattal.

Rudolf trónörökös szerepében **ifj. Nagy Zoltán**, illetve – vendégművészként – **Solymosi Tamás**, Vetsera Mária szerepében **Popova Aleszja** és **Tsymbal Irina** mutatkozik be.

Gillian Freeman szövegkönyvének alapkérdése: vajon túlélheti-e az egyén az erőszakos szenvedélyek és a politikai fondorlat közös támadását. Hisz bármi vezetett is Rudolf trónörökös és ifjú kedvese, Vetsera Mária 1889. január 30-án, Mayerlingben bekövetkezett kettős öngyilkosságához, az igazság már valószínűleg sohasem fog kiderülni. **Kenneth MacMillan** (1929-1992), a világhírű skót koreográfus, a londoni Royal Ballet volt igazgatója, a balett nyelvén dolgozta fel a történetet, melynek főhőze, Rudolf főherceg nem kívánatos, szerelem nélküli házasság kelep-céjébe esik, politikai intrikába keveredik, és végül morfium okozta vigasz függőségében vergődik.

Megrázó erejű szőlők és kettősök vezetnek a cselekmény szálát a tragikus végkifejletig. A darabban a táncművészet és a dráma művészet új minőséget létrehozó, páratlan kifejező erejű formában egyesül, a néző a táncművészet mellett megrázó és felemelő színházi élmény részese lesz.

S mindehhez Liszt Ferenc muzsikája nyújt sodró erejű, a dráma túlradó érzelmeit ábrázoló zenei aláfestést.

A **Mayerling** próbavezető balettmesterei: **Pongor Ildikó**, **Szakály György** és **Gábor Zsuzsa**. (lásd: még cikkünket a 17. oldalon)

néptáncpremier

Április 4-én, a Budapesti Tavasz Fesztivál záróakkordjaként mutatja be legújabb műsorát a **Honvéd Táncszínház**. A kétrészes program első felé-

ben **A találkozás rítusai** férfi és nő sokféle táncbéli kapcsolatot idézi a nézők elé, szerte Európából, a társulatvezető **Novák Ferenc** szerkesztésében, **Foltin Jolán** rendezésében, aki az est második részében ismét másorra tűzött, nagyszerű koreográfia alkotója is. **A lagzi – Kiss Ferenc** zenéjére – a felvidéki Zoboralja kivételes szépségű lakodalmi szokásait eleveníti meg, **Imrik Zsuzsa** kivételes szépségű jelmezeiben, **Zeke Edit** díszletével, Szvorák Katalin és a **Hegedős Együttes** közreműködésével. **A lagzi** esküvői párját a társulat két kitűnő táncosa: **Béres Anikó** és az EuróPAS-Dijas **Juhász Zoltán** kelti életre.

kiállítás

A Bajor Gizi Színészmuzeumban – az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet rendezésében – május 19-én nyílik meg **A tánc forradalmárai** című kiállítás, amelynek **Fuchs Livia** a kurátora és **Paseczky Zoltán** a látványtervezője.

Tematikája szerint a mozdulatművészet, a szabad tánc, a kifejező tánc és más, a XX. századi táncéletet megújító irányzatok azon képviselőinek állít emléket, akik 1898 és 1948 között Magyarországon vendégszerepeltek.

A megnyitót **Bozsik Yvette** táncművész-koreográfus tartja, közreműködik **Kováts Adél** színművész.

A kiállítás, amely egyszermind a Budapesti Tavasz Fesztivál egyik rendezvénye, **május 2-ig** tekinthető meg, és a tánc világnapján, **április 29-én** ingyenesen látogatható.

oktatás

A Pécsi Művészeti Szakközépiskola március 29-én tartja végzős osztályának szakmai gyakorlati vizsgáját a Pécsi Nemzeti Színház baletttermében.

A Magyar Táncművészeti Főiskola néptánc- és színházi táncszakos növendékeinek záró vizsgakonzertjét **április 26-án** rendezi meg az Erkel Színházban. Tanszékvezető: **dr. Jakabné Zórándi Mária.**

balanchine-centenárium

A **2003/2004-es** színházi évadban világszerte pompás baletttestekkel ünneplik **George Balanchine** születésének 100. évfordulóját. Amerikában a **New York City Ballet** téli és tavaszi Balanchine-szezon tart, ezen kívül európai illetve keleti turnéra is készül a Balanchine-repertoár legékesebb műveivel. Nem kevesebb, mint 17 Balanchine-balettet játszik a centenárium alkalmából. De a többi nagy együttes is kiveszi a részét az ünneplésből, és hódol a zseni előtt: Washingtonból Texasig, Bostontól Pittsburghon át Pennsylvania-ig, a Harlemi Táncszínháztól a Suzanne Farrell Ballet-ig, a San Francisco Ballet-től a Miami City Ballet-ig egyik társulat sem kivétel.

De véletlenül se higgye senki, hogy a legnagyobb európai társulatok elfeledkeztek a XX. századi balettművészet egyik legkivételesebb megújítójáról, a neoklasszicizmus atyjáról: a Royal Balett, a Királyi Dán Balett, a Királyi Svéd Balett, a Stuttgart Balett, a Portugál Nemzeti Balett, a Finn Nemzeti Balett, a Kirov, a Bolsoj, a Párizsi Opera Balett, a Bordeaux-i és a Rajnai Opera Balett, továbbá a Kanadai Nemzeti Balett, az Ausztrál Balett és a Dél-Afrikai Balettszínház is hódol **Mr. B**-nek, miközben számtalan muzeális film- és televíziós vetítéssorozat is gazdagítja azt az ünneppsorozatot, amellyel a táncban-balettban művelt világ emlékezik a klasszikus koreográfiaművészet tán legnagyobb megújítójáról, a szimfonikus balett megeremtőjéről.

Milyen kár, hogy azok a Balanchine-művek, amelyek a Magyar Állami Operaház baletteperotáján is szerepeltek: az **Agon**, a **C-dúr Szimfónia**, a **Szerenád**, a **Csajkovszkij-Pas de deux**, a **négy vérmérséklet**, az **alvajáró** vagy az **Apollo Musagetes** – napjainkra mind odavesztek...

miniatűrök

Előző számunkban beszámoltunk a monacoi **Les Ballets de**

Monte Carlo legújabb estjének előkészületeiről. A program azóta konkretizálódott: a társulatvezető **Jean-Christophe Maillot** új alkotásának címe: **Miniatűrök** (Miniatures). A hét egyrészes darab hét kortárs zeneszerző művére készült, a „Művészetek tavasza” elnevezésű fesztivál igazgatója: Marc Monnet kérésére, vizuális művészek társművészeti közreműködésével.

Az est végére – a koreográfus elképzelése szerint puzzle-játék-szerűen – a hét táncminiatűrökből valami olyan sajátosan kerek egész keletkezik majd, amely már egy új életről s egy új jövőről is szól.

Az **áprilisi** világpremiert követően – **A magasfeszültség klímája** (Climat de Haut Voltage) címmel **júniusban** három egyfelvonásost játszanak együtt: **William Forsythe**-től a **Középen, kissé megemelve** (In the middle, somewhat elevated) című remekművet, valamint **Maillot** és **Lionel Hoche** egy-egy alkotását.

újraélesztés

Úgy is fogalmazhatnánk: „zöld fény” **Forsythe-nak!**

Egyik korábbi számunkban már hírt adtunk a megszűnő **Frankfurti Balett** sorsáról. A legutóbbi fejlemények szerint azonban, úgy hírlik, az együttes más formában mégiscsak folytatni tudja munkáját, mégpedig két városban.

Két német szövetségi tagállam: Szászország és Hessen biztosítani fogja a társulat 2005-től való újraélesztését, miszerint a frankfurti Bockenheimer Depot (raktár) és a Drezda melletti Hellerau Festspielhaus lenne (és lesz!) a világhírű **William Forsythe** újraszerveződő társulatának állandó játszóhelye.

(Hézső István)

A Nemzeti Táncszínház

*olyan közönségszervezőket keres,
akik szeretik a táncot,
szívesen nézik előadásainkat,
és szívügyüknek érzik, hogy minél
szélesebb körben népszerűsítsék
a táncprodukciókat.*

Érdeklődni és jelentkezni lehet
a **Nemzeti Táncszínház titkárságán.**
Tel: 201-8779, 201-8202
e-mail: info@nemzetitanctanzinhaz.hu

Nemzeti Táncszínház

2004. ÁPRILIS HAVI PROGRAMJA

1. csütörtök – 10.30 és 15.00 óra
Holle anyó
a Budapest Táncszínház előadása
gyermeknek,
a VARÁZSCERUZA BÉRLET
és a KEREKERDŐ BÉRLET
3. előadása
1. csütörtök – 19.30 óra – Refektórium
Pont 3
Berger-Ladjánszky-Jávorka produkció,
L1 Táncművek
2. péntek – 19.00 óra
A tragika / Carmen
Szegedi Kortárs Balett
a LÓRINC GYÖRGY BÉRLET 4.
előadása
3. szombat – 19.00 óra
Dracula
Budapest Táncegyüttes,
a MOLNÁR ISTVÁN BÉRLET 4.
előadása
4. vasárnap – 10.30 óra
Holle anyó
a Budapest Táncszínház előadása
gyermeknek,
a NAPSUGÁR BÉRLET 3. előadása
4. vasárnap – 19.00 óra
Ezeregyév – történelmi tánc-show
ExperiDance produkció
Román Sándor Táncársulata

5. hétfő – 19.00 óra
Káin és Ábel / Markó-Ravel: Bolero
Magyar Fesztivál Balett
6. kedd – 19.00 óra
**A Magyar Táncművészeti Főiskola
végzős néptánc-színházi tánc
szakos
hallgatóinak előadása**
7. szerda – 19.00 óra
Salome / Red with me
Pécsi Balett
9. péntek – 19.00 óra
Forrószegiek – Széki Rómeó és Júlia
Honvéd Táncszínház
10. szombat – 19.00 óra
Muskétások
ExperiDance produkció
Román Sándor Táncársulata
13. kedd – 19.30 óra – Refektórium
CASTOR ÉS POLLUX – BEMUTATÓ
Magyar Mozdulatművészeti Társulat,
Még 1 Mozdulatszínház
15. csütörtök – 19.30 óra –
Refektórium
INGRATA PERSONA – BEMUTATÓ
Bata Rita, M. Kecskés András,
Gergye Krisztián és Kovács Dániel
előadása

16. péntek – 19.00 óra
BÁL – BEMUTATÓ
Bozsik Yvette Társulat,
a PREMIER BÉRLET 6. előadása
17. szombat – 19.00 óra
Bál
Bozsik Yvette Társulat
18. vasárnap – 15.00 és 19.00 óra
Ezeregyév – történelmi tánc-show
ExperiDance produkció
Román Sándor Táncársulata
19. hétfő – 19.00 óra
Káin és Ábel / Markó-Ravel: Bolero
Magyar Fesztivál Balett
20. kedd – 19.30 óra – Refektórium
LÁTLELET – BEMUTATÓ
Juronics Tamás, Kun Attila,
Fejes Ádám koreográfiái
Szegedi Kortárs Balett
23. péntek – 19.30 óra – Refektórium
Tenebrae
Ágens-Gergye Krisztián produkció
24. szombat – 19.30 óra –
Refektórium
Látlelet
Juronics Tamás, Kun Attila,
Fejes Ádám koreográfiái
Szegedi Kortárs Balett

IV. Táncfesztivál a Tánc Világnapja tiszteletére 2004. április 21–29. között a Nemzeti Táncszínházban

21. szerda – 10.30 és 15.00 óra
HAMUPIPÓKE – BEMUTATÓ
a BM Duna Művészegyüttes
21. szerda – 19.30 óra – Refektórium
Az Illuzionista
M. Kecskés András-táncpantomim
Thomas Mann „Mario és a varázsló”
című novellája alapján
22. csütörtök – 10.30 óra
**Országalma, avagy Mátyás király
és a cigánylány**
a Honvéd Együttes előadása gyer-
mekeknek
22. csütörtök – 19.00 óra
Mozgásörületek
a Honvéd Együttes és barátai
23. péntek – 10.30 és 15.00 óra
Hókirálynő
az Artus – Goda Gábor Társulatának
előadásai gyermekeknek

24. szombat – 15.00 óra
Csipkerózsika
A Budapest Táncegyüttes előadása
gyermeknek
25. vasárnap – 10.30 óra
Csipkerózsika
a Budapest Táncegyüttes előadása
gyermeknek
25. vasárnap – 15.00 óra –
Refektórium
Karnevál – állatok farsangja
Magyar Mozdulatművészeti Társulat
a Még 1 Mozdulatszínház előadása
gyermeknek
25. vasárnap – 19.00 óra
Kőműves Kelemen
Honvéd Együttes
26. hétfő – 19.00 óra
Szindbád
Közép-Európa Táncszínház

27. kedd – 10.30 óra
Rókamesék
a BM Duna Művészegyüttes előadása
gyermeknek
27. kedd – 15.00 óra – Refektórium
Dó Ré Mi
a Közép-Európa Táncszínház előadása
gyermeknek, felnőtteknek
27. kedd – 19.00 óra
**Muskétások – avagy kevés Duma's,
sok tánc**
ExperiDance produkció
Román Sándor Táncársulata
28. szerda – 10.30 és 15.00 óra
Holle anyó
a Budapest Táncszínház előadásai
gyermeknek
29. csütörtök – 19.00 óra
Gálaest a Tánc Világnapja tiszteletére
közreműködik a Pécsi Balett és a
Magyar Állami Népi Együttes

A műsorváltoztatás jogát fenntartjuk.

Nemzeti Táncszínház

2004. MÁJUS HAVI PROGRAMJA

2. vasárnap – 19.00 óra
Káin és Ábel / Markó-Ravel: Bolero
Magyar Fesztivál Balett

4. kedd – 19.00 óra
V. Rudolf Nureyev Nemzetközi Balettverseny
Elődöntő

4. kedd – 19.30 óra – Refektórium
Ingrata Persona batarita előadása
az IMRE ZOLTÁN BÉRLET 3. előadása

6. csütörtök – 19.00 óra
V. Rudolf Nureyev Nemzetközi Balettverseny
Középdöntő

7. péntek – 19.30 óra
Beethoven-emlékest
a Budavári Önkormányzat szervezésében

8. szombat – 19.00 óra
V. Rudolf Nureyev Nemzetközi Balettverseny
Döntő

9. vasárnap – 19.00 óra
Káin és Ábel / Markó-Ravel: Bolero
Magyar Fesztivál Balett

9. vasárnap – 19.30 óra – Refektórium
Web-Site Story – BEMUTATÓ
Fejes Ádám és Vladka Mala előadása
Gangaraj mese
Hámor József és Nagy Csilla előadása

10. hétfő – 19.00 óra
Bál
Bozsik Yvette Társulat

12. szerda – 19.00 óra
Divertimento Mortale
Csarnok 21 Táncársulat

13. csütörtök – 10.30 és 15.00 óra
Hamupipóke
a BM Duna Művészegyüttes előadása
gyermekeknek,
a VARÁZSCÉRUZA és a KEREKERDŐ
BÉRLETEK 4. előadása

13. csütörtök – 19.30 óra –
Refektórium
Pont 3
Berger-Ladjánszki-Jávorka produkció,
L1 Táncművek

14. péntek – 19.00 óra
Európai Koreográfusok Estje
Pécsi Balett,
a LÖRINC GYÖRGY BÉRLET 5.
előadása

15. szombat – 19.00 óra
**Kék rapszódia / Vukán-Chopin:
Vizuális hangjegyek**
Budapest Táncszínház

16. vasárnap – 10.30 óra
Hamupipóke
a BM Duna Művészegyüttes előadása
gyermekeknek,
a NAPSUGÁR BÉRLET 4. előadása

18. kedd – 19.30 óra – Refektórium
Láttelel
Juronics Tamás, Kun Attila
és Fejes Ádám koreográfiái,
Szegedi Kortárs Balett

20. csütörtök – 19.00 óra
Credo Hysterica, a csajok
Compagnie Pál Frenak

20. csütörtök – 19.30 óra –
Refektórium
**Halálos elemek – a lét időtlensége –
BEMUTATÓ**
Fővárosi Mozgó-Művek

21. péntek – 19.00 óra
**Credo Hysterica, a csajok
– BEMUTATÓ**
Compagnie Pál Frenak,
a PREMIER BÉRLET 7. előadása

22. szombat – 19.00 óra
Credo Hysterica, a csajok
a Compagnie Pál Frenak előadása

23. vasárnap – 15.00 és 19.00 óra
Ezeregyév
ExperiDance produkció
Román Sándor Táncársulata

24. hétfő – 19.00 óra
Mozgásörületek
a Honvéd Együttes és barátai

25. kedd – 19.00 óra
**In Memoriam Dienes Valéria –
Jubileumi előadás**
Magyar Mozdulatművészeti Társulat,
Még 1 Mozdulatszínház

25. kedd – 19.30 óra – Refektórium
Tenebrae
Ágens-Gergeye produkció

26. szerda – 19.00 óra
Muskétások
ExperiDance produkció
Román Sándor Táncársulata

27. csütörtök – 19.00 óra
Örök szertartás,
Honvéd Táncszínház

27. csütörtök – 19.30 óra – Refektórium
Castor és Pollux
Magyar Mozdulatművészeti Társulat,
Még 1 Mozdulatszínház

28. péntek – 10.30 óra
Csipkerózsika
a Budapest Táncegyüttes előadása
gyermekeknek

29. szombat – 19.00 óra
Kalotaszeg / Néptáncszvit
Budapest Táncegyüttes,
a MOLNÁR ISTVÁN BÉRLET
5. előadása

30. vasárnap – 10.30 óra
Rókamesék
a BM Duna Művészegyüttes előadása
gyermekeknek, majd táncház
és kézműves-foglalkozások
a Gyermeknap alkalmából

30. vasárnap – 19.00 óra
Derengő / Muszaj Herkules
BM Duna Művészegyüttes

31. hétfő – 19.00 óra
Ezeregyév
ExperiDance produkció
Román Sándor Táncársulata

Vendégelőadások

3. hétfő – 19.30 óra
Deutsches Theater Budapest

6. csütörtök – 19.30 óra – Refektórium
Álomjátékok – BEMUTATÓ
– butoh tánc –
Anna Barth és a Bálványos Társulat
előadása

20. csütörtök – 19.00 óra
– THÁLIA SZÍNHÁZ
Balt Orient

Válaszút Népművészeti Egyesület

29. szombat – 17.00 óra
– MAGYAR SZÍNHÁZ
„Tartományi gerenda”
a 60 éves Stoller Antal köszöntő
műsora
Vasas Művészegyüttes

A műsorváltoztatás jogát fenntartjuk.

Esztétikus testképző és Táncművészeti Iskola

I. ker. Művészi Torna MK

1016 Budapest, Mészáros u. 4. I. em.
Telefon: 375-2196

Mesterműk neve: **E. Kovács Éva** mozdulatművész, mesterredő, művészeti vezető (tantárgy: művészi torna kezdetektől a legmagasabb szintig), **Schiller Andrea** moderntánc oktató, esztétikus testképző-kinetológus, iskolavezető (tantárgy: művészi torna), **Koczka Zsuzsanna** esztétikus testképző-kenetológus (tantárgy: művészi torna), **L. Ducza Anikó** olimpiai bronzérmes tornász (tantárgy: tartásjavító és kondicionáló torna csak felnőtteknek), **Erdős Viktória** balettmester (tantárgy: gyermekbalett 3-8 éves korig).

Szint: kezdő, középhaladó, haladó

Korhatár: 3 évestől felnőtt korig

Korosztály: gyerek, ifjúsági, felnőtt

Az intézmény igazgatója:

E. Kovács Éva,

a Színház és Filmművészeti Főiskola ny. tanára

A Magyar Fesztivál Balett iskolája

Markó Iván szakmai irányításával
Szűcs Sándor Általános Iskola
1047 Budapest Ugró Gyula sor 1-3.

Balettmesterek:

**Nyári Gábor,
Issovits István**

Balettktatás 7-10 éves korú
gyerekeknek, kezdő szinten

Tel.: 233-2978, fax: 230-8864

e-mail: szucsisk@matavnet.hu

Iskolaigazgató: **Lévai András**

CSILLAGSZEMŰ GYERMEKTÁNCGYŰJTÉS

Virányosi Községi Ház
Budapest, XII. Szarvas Gábor út 6.

Művészeti igazgató:

* **Timár Sándor** *
* **Timár Böske** *

Néptáncoktatás

3 éves kortól
professzionális szintig

Tel./fax: 394-5046 • Mobil: 06-309-509 137

ATTITUDE TÁNCGYŰJTÉS

4032 Debrecen, Poroszlay út 25.

Ritmus Kulturális
és Sport Egyesület

Mesternő:
VOLLAY ENIKŐ

Klasszikus balett, modern táncok,
sporttáncok, ritmikus sportgimnasztika,
showtáncok

Gyermek-, ifjúsági és felnőttoktatás 3 éves kortól,
kezdő, haladó és professzionális szinten

Telefon (mobil): **06-309-637-667** (Vollay Enikő)

Iskolaigazgató: **Vollay Enikő**

Qn Balett Magán Alapfokú Művészeti Iskola

4400 Nyíregyháza, Szabadság tér 9.

Balettmester:

Feketéné Kun Ildikó

- klasszikus balett
- karektertánc
- történelmi társastánc
- dzsesszbalett

5 éves kortól 20 éves korig

Tel.: **06-42-490-872**

Estella Hastánciskola

1. 4024 Debrecen, Rákóczi u. 60/A
2. Móricz Zsigmond Művelődési Ház,
4400 Nyíregyháza, Szabolcs u. 10.

Keleti táncsoport

Mesternő: **ESTELLA**

Borsosné Kovács Edit táncoktató
Orientális hastánc (egyiptomi, török,
marokkói, tuniszi stílusok)

e-mail: estella3@freemail.hu

Tel./fax: **06-52-429-921**

Tel.: **06-70 335-9869**

EXKLUZÍV: dr. Schneider Márta

Interjú két hangra: Varga Zoltán és Lőrincz Bea

Portré Bélavári Annáról

XXXV. évfolyam 2004. I.

Ar. 400,- Ft
1/55 500
€ 1,00

A Haáz-család: Magyar Örökség-díjas
A Bolsoj Balett Párizsban

Két Bartók

A legújabb felülvizsgálatok a P...

A címdalonn: **Keveházi-Bartók: A fából faragott királyfi**

A Pécsi Balett bemutatója

A címszerepben: **Kéri Nagy Béla**

Királyfi: **Pataki Szabolcs** • Királykisasszony: **Nagy Írisz**

Fotó: **Körtvélyesi Zsolt**

TÁNC művészet

Magyarország első és egyetlen önálló táncfolyóirata

Olvassa Ön is!

A kiadványban megjelent cikkek, fotók, grafikák a kiadó tulajdonát képezik.

Átvételük, másolásuk, egyéb felhasználásuk egészében vagy részleteiben a kiadó hozzájárulása és engedélye nélkül nem lehetséges.

A lap szerkezete és kialakítási koncepciója szerzői jogvédelem alatt áll.

www.tancmuveszet.hu • www.danceart.hu

Állandó munkatársak:

Falvai Károly, Gelencsér Ágnes, Jálics Kinga, Kaán Zsuzsa, dr. Kaposi Edit, Kálmán Tamás, dr. Körtvélyes Géza, László Zsuzsa, Lőrincz Katalin, Mátai Györgyi, M. Nagy Emese, dr. Pór Anna, Rollinger Károly, Truppel Mariann, Wagner István

Külföldi tudósítók:

Forrai Éva (Anglia), Hézső István (Hollandia), Königer Miklós (Németország), Nádasi Myrtil (Anglia), Zalán Magda (Washington)

Állandó fotósok:

Kányó Béla, Rollinger Károly

Grafikusok:

Bottyán Marianna

Valószínűleg le kell folytatni a szakmai vitákat, és megegyezésre kell jutni azokban az alapkérdésekben, amelyek az egész táncművészetet, az egész táncos szakmát érintik! Nyilván vannak egyéni vagy egyedi esetek, ezeket majd a jövőben is egyéni és egyedi esetként kezeljük. De ami a táncművészet egészének problematikáját és ami a struktúra végiggondolását illeti, azt gondolom, a táncos szakmát végre egységként szeretnénk szemlélni.

(10–11. oldal)

En elsősorban karakterfigura vagyok, szubrettalkat: sokkal mozgékonyabb, temperamentusabb, mint egy primadonna. Szeretem, ha nem akkor tapsolnak, amikor bejövök a színpadra, hanem akkor, amikor kimegyek... Talán ezért is lógtam ki mindig a sorból, mint balettnövendék. Így aztán, amikor 1963 tavaszán szólótáncosnak hívtak a Moulin Rouge-ba, azonnal igent mondtam.

(12–13. oldal)

A Műszaki Egyetemen szerzett diplomám nem szakirányú képzés termése, és a Bartókban eltöltött sok-sok év, a sokéves szakmai tapasztalat, a B kategóriás oktatói tanfolyam, amely után annakidején egy A kategóriás oktatói tanfolyamot is végeztem, a törvény alkotójának mind nem elég! Csak nem gondolják, hogy a csárdást összekeverem a forgatóssal?! Érdekes fintora a sorsnak, hogy akik ezt manapság tanítják a főiskolán, azok épp azoknak a szakembereknek köszönhetik a tudásukat, akiknek „papíron” erről többnyire nincs végzettségük.

(14–15. oldal)

Eközben nem vált szürke bürokratává. Meg tudta őrizni táncos alakját és habitusát, s továbbra is hiteles színpadi alakításokkal örvendtetni meg a közönséget.

Úgy látszik, Jezerniczky csak érik, de nem öregszik.

(16–17. oldal)

Az első érvem az volt, hogy a zseniális koreográfus egyetlen egy nagy balettjét nem táncoltuk még itthon. A második: az 1889-ben a mayerlingi vadászkastélyban történt tragédia, Erzsébet és Ferenc József fia: Rudolf trónörökös és szerelme, Vetsera Mária máig tisztázatlan öngyilkossága a mi történelmünk része. A harmadik pedig Liszt Ferenc zenéje.

(17. oldal)

Néhány hét alatt mindenki észrevette, hogy a kis társulatban valódi, komoly munka folyik. Egyértelművé vált, hogy magas színvonalat várunk el tőlük, és minőségi igényeket támasztunk velük szemben. A rendezők jól képzett, megbízható táncosokat kapnak, s a koreográfusok is olyanokat, akikkel nyugodtan tudnak dolgozni.

(18–19. oldal)

Táncszínháza azt sugallja, hogy a társadalom próbatétele mindkét embert *megérleli*.

Színpadán ezért tudnak méltóvá válni-változni egymáshoz. Nem nemesebbek lesznek, hanem tapasztaltabbak; nem tisztábbak, hanem – ne féljünk a szótól – dörzsöltebbek, viszont okosabbak; a naív, üres hiúságot és a romantikus álmódzást a megbocsátó, egymást megértő és megbecsülő szerelem oldja értelmes harmóniává.

(20–21. oldal)

Mindjárt az első szülő láttán kiderül: a klasszikus balett technikája ugyan minőségi változáson ment át az évek és a tréningek folyamán, de hogy – a szó legjobb értelmében – maximálisan uralja ma is a táncát, az tagadhatatlan. Ebből meríti eleganciáját, ebből származik a frazírozások lehetetlensége, a flamencóhoz nélkülözhetetlen koordináció képessége, ettől a sudár, királynői tartás.

(22–23. oldal)

Novák Ferenc és társulata, a Honvéd Táncszínház nem először közelít a cirkuszművészet felé, hiszen volt már bemutatójuk a Fővárosi Nagycirkuszban is. Az egymástól különböző tánc- és mozgásművészeti, illetve zenei műfajokra való nyitottságuk sem újkeletű. Mégis, ami egyedivé varázsolja darabjukat, az a sokrétű mozdulat- és zenei világ összefogása, egyfajta totális színház, a kölcsönös rácsodálkozás és – valljuk be – elképesztés jegyében.

(28–29. oldal)

A 2003. december 22-én, ünnepi körülmények között átadott Magyar Örökség díj először ismerte el a magyarrá lett család négy nemzedéke munkáját a magyar kultúra fenntartásában és megőrzésében. Elődök és utódok részesültek e díjban, érdemeik elismeréseként.

(34–36. oldal)

Szeretném érzékeltetni, hogy az egzotikus, kalandos mese – ami akár egy hollywoodi film forgatókönyve is lehetne – milyen jó alapnak bizonyult Petipa kezében, illetve Lacotte, a balett újraálmodójának fantáziájában. Rengeteg alkalom adódik ugyanis különböző vonulásokra, szölkőkre, pas de deux-kre és nagy corps de ballet táncokra. A cselekmény bármilyen fordulatosnak is tűnik, világosan követhető a speciális, 'balettos' pantomimok segítségével. Pugnini zenéje pedig valósággal diktálja a lépéseket pontos ritmusával, a régi, klasszikus balettekre olyannyira jellemző dallamgazdag, színesen orkesztrált muzsikájával.

(38–39. oldal)

Bourne librettójában öt karakter szerepel. A koreográfus minden szerepet egyszerre három táncossal old meg. Azonos jelmezben, azonos frizurával jelennek meg a szereplők, hármával. Ez a szerkezet a táncjáték elején eléggé zavaros, de a második részre valamiféle hipnotikus légkör keletkezik benne. Az azonos karakterek ugyanis soha nem ugyanazokat a lépéseket csinálják, hanem ki- és besodródznak, mint valami álomban.

(40–41. oldal)

Kaán Zsuzsa

Kaán Zsuzsa
főszerkesztő

„Én a sokszínűség híve vagyok!”

Találkozás dr. Schneider Márta helyettes államtitkárral

A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumában dr. Schneider Mártával, a művészeti és nemzetközi kapcsolatok helyettes államtitkárával olyan kitüntetett időpontban beszélgetek, amikor felpezsdült a táncos szakma, hiszen olyan új feladatok várnak megoldásra, s olyan új tényezők jelentek meg az elmúlt másfél évtized alatt, amelyekkel ma már „hivatalból” is foglalkozni kell.

feladatok várnak megoldásra, s olyan új tényezők jelentek meg az elmúlt másfél évtized alatt, amelyekkel ma már „hivatalból” is foglalkozni kell.

– A minisztériumban betöltött státusza szerint – a szó szoros értelmében – az Ön hatáskörébe tartozik valamennyi művészet és szinte az egész világ. Olvasóink számára mégis a táncművészet, mégpedig a hazai az, amely különös érdeklődésre tart számot. Vannak-e személyes élményei a táncművészettel kapcsolatban?

– Természetes, hogy vannak. Ugye, ha most azt mondom, hogy én a táncot is nagyon szeretem, az olyan, mintha nekem hivatalból ezt kellene mondanom. De hát, miért ne szerethetném? Kérem szépen, én szeretem a zenét is, meg a színházat is, sőt, olvasni is szeretek. Valószínűleg éppen ezért választottam ezt a pályát. Egyik álmodom például, hogy egyszer a Bolsojban megnézzek egy Hattyúk tavát, vagy Szentpé-

tervárott egy Giselle-t. Azt hiszem, ezt nem lenne szabad kihagynom. S miként az az álmodom, hogy a római arénában megnézzek egyszer egy operát, már sikerült, hiszem, hogy a klasszikus balett egyik fellegvárába is el fogok jutni!

Ugyanakkor azt is elmondhatom, hogy az utóbbi 10-15 évben másként nézek a táncra, másként nézek a táncművészetre. Mégpedig biztos, hogy azért, mert véleményem szerint ez az az idő, amikor Magyarországon valami történt a táncsal, a táncművészetel. Olyan előadásokat láttam, itthon is és külföldön is, amilyeneket addig még soha. Tehát számomra a kortárs táncsal való találkozás egy nagy, felnőttkori élményt jelentett.

Életem első igazi nagy táncélménye azonban az volt, hogy a TV-ben – még fekete-

fehéren – láttam Béjart-tól Az ajtó című koreográfiát, Maina Gielguddal. Nos, nekem ez volt az a pillanat, amikor a kortárs tánc a szemem elé került a nagyon sok klasszikus és sok-sok kitűnő néptáncelőadás mellett. Ugyanilyen szívesen említem meg két újabb élményemet: egy külföldit és egy hazait. Három évvel ezelőtt jártunk Németországban, és ott egy egészen különleges Forsythe-koreográfiát láttunk, mégpedig úgy, hogy a hatalmas frankfurti színház színpadán kb. másfél órán át két férfi táncolt, majd felpakolták a közönséget, és egy nagy csarnokban folytatódott az előadás, egészen más körülmények között, de akkor már, az ottani színes kavalkádba bennünket, nézőket is bekapcsoltak. A másik pedig, az itthoni, Grunvalsky Ferenc filmje, amelyben Ladányi Andrea táncol fantasztikusan. Ez megint olyan izgalmas, hogy az ember egyhamar nem felejtje el.

– A Béjart-féle modern balettből, kortárs balettből, kortárs táncból említett példák azt mutatják, hogy Ön valóban a legjobbakat tartja „jónak”. Ez pedig azért nagyon fontos, mert nem lehet könnyű dolog a hivatali munka során azt a sokféle irányzatot, amely, hála istennek, Magyarországon létezik, megítélni, és esetleg rangsorolni. Van-e az Ön számára kitüntetett ágazat a magyar táncágazatok között?

– Azt gondolom, hogy a művészeti területen való hivatali beosztásomnál fogva a táncban sem lehet kitüntetett területem. De hogy manapság nagyon, nagyon fontos a táncművészet, azt nemcsak én mondom. Ezt lehet látni; a programkínálatból is lehet érzékelni, hisz annyira gazdag, amennyire csak lehet. Mert szerintem megvan a közönsége a legapróbb kis gárdának is. Egyszóval: én a sokszínűség híve vagyok.

– A jelenlegi helyzetben és a jövőt tekintve, elég sok ellenmondás tapasztalható a szakmában. Nem véletlen, hogy foglalkozni kell a táncosok szociális helyzetével, vagy a különféle társulatok belső gondjaival, hisz másképpen kell finanszírozni egy háromtagú csoportot, mint egy száztagú társulatot. Ezek az ellent-

mondások hogyan csapódnak le itt? S lehet-e rajtuk segíteni?

– Egészen biztos, hogy bizonyos problémákon igen, de vannak olyan gondok, amelyeket nem az íróasztal mellett kell megoldani. Ezek belső szakmai kérdések, és nagyon örülök, hogy megalakult az ú.n. táncművészeti kerekasztal, ezzel létrejött egy olyan szakmai közösség és egy olyan delegáció, amelyek képesek egymás között is megfogalmazni a szakmai problémákat, akár csak az eltérő érdekeket, és remélem, képes lesz ezeket egyeztetni is. Ha ezt a gondolkodási folyamatot a táncos szakma végig tudja vinni, akkor ehhez a hivatalnak már lehet viszonyulnia. Akkor már lehet azt mondanunk, hogy „igen, ez egy szakmailag megalapozott elképzelés. Ha így látjátok, akkor tegyünk mellé bizonyos eszközöket. Akkor próbáljuk meg közösen kigondolni, hogy mit lehet tenni.” Én most nagyon optimista vagyok. És bár tudom, hogy mindez nem megy egyik pillanatról a másikra, meggyőződésem, hogy szívós, aprólékos munkával el lehet érni eredményt.

– Miközben tudjuk – szinte már közhely –, hogy a táncos szakma mennyire rövid, a megoldási lehetőséget a filmesekéhez hasonlítják, csakhogy a filmesek helyzete egészen más, mint a táncosoké. A szakma óhaja például, hogy az ú.n. „filmtörvény”-hez hasonlóan mielőbb szülessen meg az ú.n. „táncművészeti törvény”. Ebben a szakmában viszont, hacsak valakiből nem lesz pedagógus, vagy koreográfus, akkor – a filmesekéhez képest – valóban pillanatok alatt vége a pályának! Sokakkal beszélgettem erről, és kiderült: nem is sejtik, hogy mit takarhat ez az új hangzású fogalom.

Hogyan lehet törvénybe foglalni az ezerszínű és ágazatú táncművészet gondjait és feladatait? Dr. Hiller István miniszter megbízásából – úgy tudom – Ön lett ennek a felelőse.

– Igen, és azt hiszem, ha a „táncművészeti törvényről” beszélünk, akkor nem egyetlen jogszabályról van szó. Ha bizonyos elemeket, bizonyos problémákat sorrendbe állítunk, és ezeket egyszer végre együtt, egységben látjuk, ak-

kor véleményem szerint kiderül, valójában mik is a megoldandó kérdések, s azután mindegyiket a saját helyén kell kezelni. Például a táncosok nyugdíjproblémáját nem egy külön törvényben, hanem a társadalombiztosításhoz kapcsolva, azok között a munkáltatói-munkaadói viszonyok között kell megoldani, s elbírálni, amelyek már léteznek. Vagy nézzük például a finanszírozás problémáját. Szerintem ezt is a mindenkori költségvetési törvényben kell garantálni. Tehát ha megvan a struktúra, például a költségvetési támogatás mechanizmusa, akkor ezen belül kell a táncosok helyzetét is megoldani. Vagy nézzük az ösztöndíjakat, a művészeti díjakat, vagy az azokat elbíráló szakmai kuratóriumot stb. stb.: mindennek megvan a maga helye. Szerintem inkább ezeket az elemeket kell javítani abban az esetben, ha szükséges. Ha pedig látjuk, hogy vannak olyan kérdések, amelyekre nincs megfelelő jogszabály, nincs megfelelő intézmény, akkor azokat létre kell hozni. Tehát én ezt úgy fogom fel, mint több rendelet összeségét, gyűjteményét, esetleg új intézkedések bevezetését...

– Tehát mint egyfajta intézkedéscsomagot?

– Pontosan! Egy intézkedéscsomagot képelek én el, amely folyamatosan bővül és változik, s amelyben van mindenféle: akár törvénymódosítás, akár új jogszabály megalkotása. Egyszóval bármi, amire szüksége van vagy lehet ennek a szakmának. Mert hiszen ez azért hihetetlenül bonyolult és szerteágazó: a nyugdíjprobléma mellett intézményi problémák is vannak, például ingatlan-problémák, tehát konkrét helyszín- és helyiségproblémák is léteznek.

– Nem is beszélve a társulatonkénti eltérő fizetések problematikájáról... Ugyanakkor vajon azok a személyes, sokszor szubjektív tényezők, amelyek mindebbe még beletartoznak, kiküszöbölhetők-e? Mert, ugye, van, aki úgy érzi, hogy „neki ez meg az jár!”, más meg szintén úgy véli, hogy „ez meg az neki is jár”, de közben azért a szakma berkeiben pontosan tudjuk, hogy kinek van igaza, inkább...

– Nem szeretnék az ilyen jellegű szakmai polémiába belépszólni. Másrészt pedig melyik ma az a szakma, amelyik nem vitatkozik? Hol nincsenek érdekelletetek? Hol nincsenek megítélésben más szemléletű emberek? Nem hiszem, hogy ez túlságosan nagy gondot okozna. Ezek a viták szerintem szakmailag is előreviszik az ügyet.

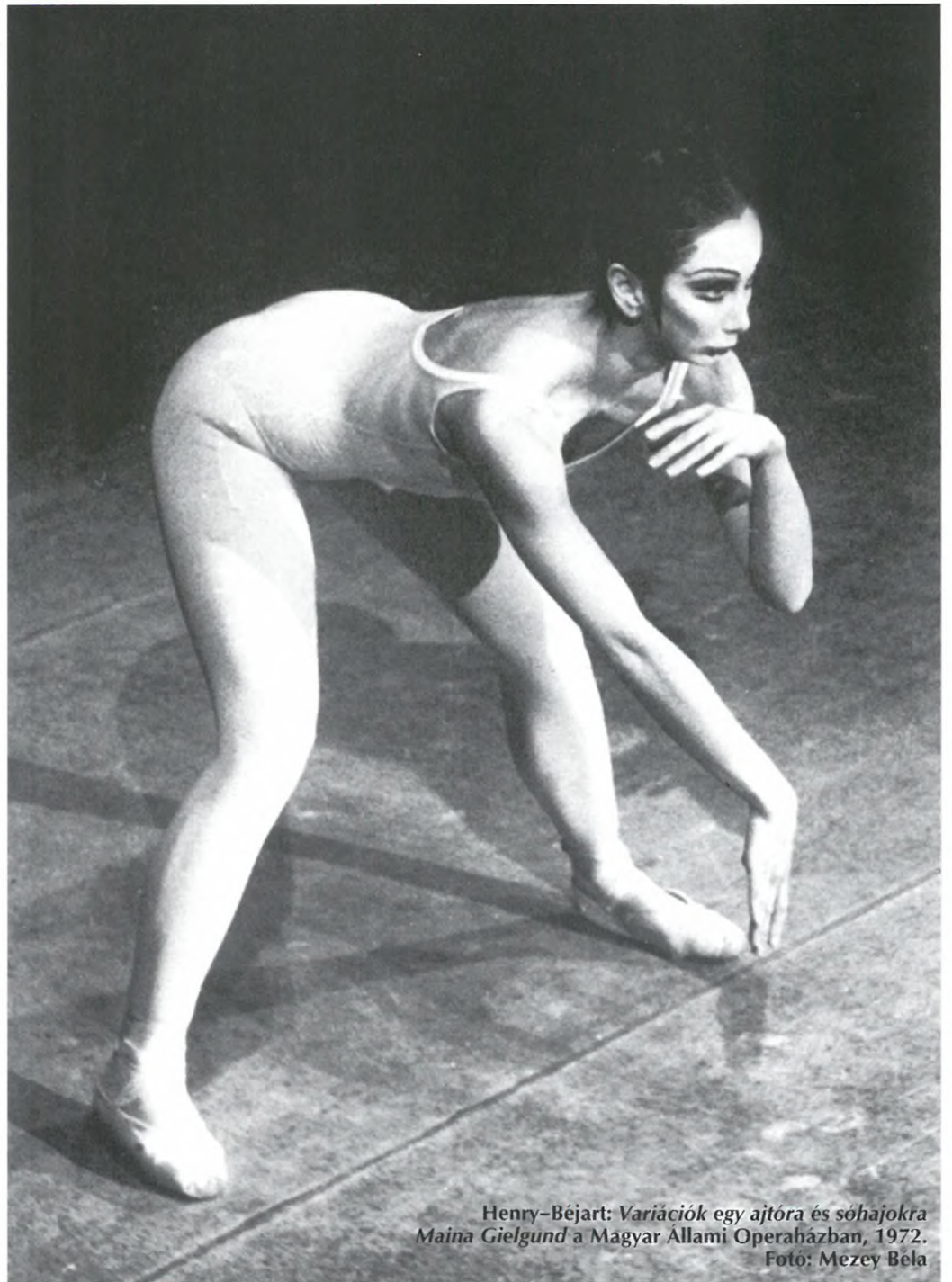
– Nem áll-e fenn annak a veszélye, hogy az egyik ágazat képviselői „megeszik” a másik ágazat képviselőit? Vannak,

akik hangosabbak, öntudatosabbak, és vannak, akik csendben „csak” táncolnak tovább. Nem keletkezik-e ebből olyan anomália, amelyen egy pár év múlva már nem lehet változtatni, s közben a fürdővízzel együtt kiöntjük a gyereket?

– Én semmi mást nem tudok erre válaszolni, mint azt, hogy a „kerekasztalnak”, tehát magának a táncos művészi közegnek kell kidolgozni és „kiizadni” magából a megoldásokat. Valószínűleg le kell folytatni a szakmai vitákat, és meg-

egyezésre kell jutni azokban az alapkérdésekben, amelyek az egész táncművészetet, az egész táncos szakmát érintik! Nyilván vannak egyéni vagy egyedi esetek, ezeket majd a jövőben is egyéni és egyedi esetként kezeljük. De ami a táncművészet egészének problematikáját és ami a struktúra végiggondolását illeti, azt gondolom, a táncos szakmát végre egységként szeretnénk szemlélni. Bízom benne, hogy ez hamarosan meg is valósul.

Kaán Zsuzsa

Henry-Béjart: Variációk egy ajtóra és sóhajokra
Maina Gielgund a Magyar Állami Operaházban, 1972.
Foto: Mezey Bela

„A mozdulat a táncos agyában kezdődik”

Beszélgetés Bélavári Annával

Táncművész, koreográfus, pedagógus. Bélavári Panni mindenhol megállja a helyét. Egyedülálló tehetségnek tartották: tehetségét már kisgyermek korában felismerte a hozzáértő szem. Igaz, kezdettől fogva kilógott a sorból. Nyughatatlan, izzó akaratú kis táncos palánta volt, aki már négyévesen tudta, hogy táncosnő lesz. Egész életében ehhez tartotta magát; mindig a maga útját járta, és sohasem félt áldozatokat hozni ezért.

Ahogy az interjúhoz készülődünk, megakad a szemem a polcokon sorakozó premierajándékokon, fotókon. Még nem ismerem a történetüket; a sok-sok táncsalonnal eltöltött év hangulata azonban betölti a szobát. Az a hallatlan energia és odaadás, az a belső tűz pedig, amely végigkísérte a pályán, egész beszélgetésünk alatt érezhető. Bélavári Anna ma is közvetlen, határozott, sodró egyéniség.

Anita Bell a Budapest Táncpalota Telstar Revü című műsorában

- Nádasi Ferenc híres balettkolájába jártam, s az első évet követően már az Operaház gyermekkorúszakában szerepeltem. A balettkorúszaknak akkoriban még nem voltak hagyományai, ezért nekem, mondhatni, az Operaház volt a játszóterem. Izgága gyerek voltam, minden érdekelt, ami a táncsal, zenével kapcsolatos, az Operaházban pedig akadt elég látnivaló. Elbűvölt a mozdulatok művészi megformálása. Itt tanultam meg, hogy mit jelent a zenei műveltség, a színpadi mozgás, a csapatmunka, s lassan felébredt bennem a koreográfus is. Felejthetetlen időszak volt.

- Mi következett ezután?

- 1950-ben Lőrinc György megalapította az állami Balett Intézetet, ahol az én korosztályom lett az első évfolyam. Nehéz időszak volt, de nem bánom egy percét sem, hiszen azt tanultam, amit mindig is szerettem volna. Merényi Susza, Lőrinc György felesége az orosz-szovjet iskola mifelénk újdonságnak számító hagyományával ismertette meg bennünket, tőle tanultam a klasszikus balett alapjait. Később rájöttem arra, hogy ha az ember nem csupán technikai tudását vagy egyéniségét akarja csillogtatni, akkor az ösztöneit össze kell hangolnia a testével; hogy a mozdulat a táncos agyában kezdődik és minden egyes lépésével a mondanivalót, az összehatást kell erősítenie.

- 1959-ben végzett a Balettintézetben, de nem akarták kiadni a diplomáját. Mi volt az oka?

- Akkoriban minden végzős növendéknek vidékre kellett szerződnie, hogy „művészi élete kiteljesedjék”. Édesanyám azonban halálos beteg volt, én pedig nem voltam hajlandó elhagyni Budapestet. Lázadó magatartásom miatt az intézet igazgatója ultimátum elé állított: vagy elmegyek egy vidéki társulathoz, vagy nem kapok diplomát. Én köszönettel visszautasítottam az előttem fekvő papírost, a szerencse pedig mellem szegődött: drága mester-nőnek, Hidas Hédinek köszönhetően a Fővárosi Operett Színházban kaptam munkát. Azt a tudást, ami itt, vagy itt van - ekkor a szívére, majd

a lábára mutat - úgysem veheti el tőlem senki. Ezt az igazgatónk is beláthatta, mert amikor elindultam az ajtó felé, utánam kiáltott: „Bélavári! Itthagya a diplomáját!”

A frissdiplomás táncosnő a művészpálya első éveit tehát az Operettszínházban töltötte. Ehhez az időszakhoz sok szép emléke fűződik. Például nagyszerű művészekkel dolgozhatott együtt, mint a Latabárok, Feleki Kamill, Honthy Hanna, és a később jőbaráttá vált Rátonyi Róbert.

- A színpadi tánc e válfaja további útját is olyannyira is meghatározta, hogy végül a revü, a musical világát választotta.

- Igen, de nagy árat fizettem érte. Az úgynevezett „könnyű műfajban” elhelyezkedni halálos bűnnek számított akkoriban: megkülönböztetett, lenézett ága volt ez a táncművészetnek, ezért hatalmas haragot zúdítottam magamra, amikor emellett döntöttem. Én elsősorban karakterfigura vagyok, szubrettalkat: sokkal mozgékonyabb, temperamentumosabb, mint egy primadonna. Szeretem, ha nem akkor tapsolnak, amikor bejövök a színpadra, hanem akkor, amikor kimegyek... Talán ezért is lógtam ki mindig a sorból, mint balettnövendék. Így aztán, amikor 1963 tavaszán szólótáncosnak hívtak a Moulin Rouge-ba, azonnal igent mondtam.

- A szakma fintorgásán kívül milyen változásokat hozott ez az életében?

- Először is - szó szerint - éjjel-nappal dolgoztam. Dél előtt az Operettszínházban próbáltam, az esti előadás után pedig különféle mulatókban táncoltam, hajnalig. Éjszakánként négy-öt helyen léptem fel, s ahogy a taxiban átöltözve rohantam egyik helyről a másikra, még az alvás gondolata is messze elkerült. De azt hiszem, megérte a fáradságot.

- Művésznévén, mint Anita Bell ismerte meg az éjszakai mulatók különös, zárt világát...

- Igen. Hiszen a Savoy, vagy az Astoria mulatója különleges atmoszférájú, sajátos kis miniszínház volt, ahol a csöppnyi színpadon káprázatos produkciók születtek; a csillogás mögött viszont kö-

Spanyol tánc a Moulin Rouge-ban – Anita Bell és Richter Károly

kemény munka folyt. Ma is elmosolyodom azon a férfin, aki egy este a műsor után megkérdezte tőlem, hol találja Anita Bellt. Nagy rajongóm volt, de melegítőfelsőben, festelenül és fáradt tekintettel még sohasem látott.

– Közel nyolc évig táncolt a Moulin Rouge-ban, s valószínűleg tucatnyi érdekes adomát tudna még mesélni erről az időszakról. Melyik a legemlékezetesebb?

– Egyértelműen annak a milliomos úriembernek az esete, aki örökbe akart fogadni. Egyik este előadás után kopogtattak az öltözőm ajtaján: egy szimpatikus idős úr lépett be rajta, és minden különösebb bevezető nélkül közölte, hogy szerződteni kíván, méghozzá Las Vegasba a Sammy Davis-show műsorához. Eleinte azt hittem, hogy csak valami hülye vicc az egész, de néhány nappal később egy meghívó, majd egy repülőjegy érkezett Németországba, ahol több szakember előtt kellett próbát tancolnom. Míután minden elrendeződni látszott, ez a bizonyos külföldi impresszárió személyesen hozta el a szerződésemet a szállodába, de mielőtt aláírtam volna, egy egészen elképesztő ajánlattal állt elő. Könnyeivel küszködve elmondta, hogy a megszólalásig hasonlítok autóbale-

setben nemrég elhunyt egyetlen lányára, s hogy mind külsőre, mind karakterben, mentalitásban méltónak tart arra, hogy a helyébe lépjek, ezért szeretne adoptálni. Lehet, hogy életem legnagyobb lehetőségét hagytam ki, de még aznap este összecsomagoltam és hazajöttem, Las Vegas-i szerződés, új papa és a kilátásba helyezett dollármilliók nélkül.

– Mihez kezdett itthon?

– A kaszinók és külföldi felkérések mellett a családra összpontosítottam. Ez persze nem volt könnyű, amikor egyedüli kenyérkeresőként szinte minden éjszaka magára kellett hagynom az akkor még csak óvodáskorú Áron fiamat... Néhány évvel később pedig végleg abbahagytam a táncot, és főleg koreográfusként dolgoztam tovább.

– Anita Bellből ismét Bélavári Anna lett, aki a Fővárosi Nagycirkuszhoz, majd a Thália Színházhoz szerződött. Az ott töltött öt év alatt ismét számos nagy tehetségű művésszel dolgozott együtt, például jó barátjával: Esztergályos Ceciliával, vagy Bitskey Tiborral, Gálovgyi Jánossal, Miko Istvánnal, Szabó Gyulával, Zsurzs Katival. Ezt a munkát is nagyon szerette: öröm volt látni, ahogy segítségével a színészek egyre felszabadultabban mozognak a színpadon. Per-

sze mindenkire másképpen kellett közelítenie, de végül minden esetben megtalálták a közös hangot.

Ezt követően több, mint huszonnégy évig az örmezei Közösségi Házban tanított. Nem hiányzott néha a színpad?

– Az a korszak egyszer s mindenkorra véget ért. Balett-mesterként már csak a tanítványaimnak éltem. Az óvodástól a felnőtt korosztályig sokan tanultak tőlem balettot és színpadi mozgást. Nyugodt szívvel mondhatom, kívánni sem tudtam volna magamnak szebb időtöltést. Eközben rendszeresen jártam színházi bemutatókra, balettpremierekre, táncelőadásokra, egy szóval sosem kerültem ki teljesen a szakma vonzásköréből. Egyébként is, ha valamiért szükség van rám, mindig megtalálnak...

Az egyenes és érző szívű emberek büszkeségével tekint a munkájára. Mint koreográfus és táncos, többszörös nővődíjas, ráadásul a tavalyi Pro Cultura Urbis díjazottja. S bár köztudott, hogy a pedagógusi pályán kevés elismerés szüle-

tik, mégis leghőbb vágya, hogy egy napon saját balettiskolát alapítson, ahol már egykori tanítványaival karöltve taníthatja az ifjabb nemzedéket. Őt nem az elismerés, hanem az elhivatottság fűti.

Kiss Viktória

A fotók a művésznő tulajdona

„Egy fánál nem is jellemezhet jobban semmi egy néptáncgyűttest!”

Beszélgetés Lőrincz Beával és Varga Zoltánnal

2003. december 19-ére, a solymári Cédus Táncgyűttes karácsonyi műsorára hívtak meg a Budai Vigadóba. Amikor megtudtam, hogy Lőrincz Beáta és Varga Zoltán vezet az idén öt éves gyűttest, kíváncsi lettem.

Vajon a legendás Bartók Táncgyűttes táncosai, későbbi vezetői, az MTV-n 1992-ben rendezett (sajnos azóta is egyetlen) koreográfusverseny győztesei hogyan vágta bele egy új gyűttes alapításába? Milyen lehetőségeik adódhatnak egy azelőtt többségi sváb faluban a magyar néptánc megszerettetésére? Mi történt velük a Bartók után és a Cédus előtt? Varga Zoltán és párja solymári otthonukban adott választ kérdéseimre.

– Honnan a névválasztás? Azt sejtem, hogy szeretitek Csontváry képeit, de hogyan lett egy új közösség neve a festő híres témája: a libanoni cédrus?

L. B.: Úgy éreztük, hogy a szokványos virágnevek és híres emberek nevei már foglal-

tak, vagy nem elég kifejezőek. Egyre inkább biztossá vált, hogy egy fánál nem is jellemezhet jobban semmi egy néptáncgyűttest.

A fa gyökerei a hagyomány, amelyből táplálkozunk, a fa dereka és ágai a jelen társulat, a levelek s termékek pe-

dig a mi évről évre létrejött produktumaink, a táncaink, a műsoraink. Igen ám, de milyen fa? Ekkor jutott eszünkbe egyik kedvenc festőnk két képe: A magányos cédrus és a Zarándoklás a cédrusokhoz Libanonban.

– A másodikban ráadásul körbetáncolják a faóriást, ahogyan modern balettszínpad művében Seregi is megjelenítette... Táncolni egy famatuzsálem, az antik vagy keresztény oltár, vagy akár a temető, azaz a templomkert körül mindig is szakrális ünnep volt.

A táncolás maga is ünnep. Ti is ebből indultatok ki?

V. Z.: Az öt évvel ezelőtti névadó ünepségen, amikor az együttes alapítványi kereteket kapott, Borbély Jolán, Héra Éva és Pesovár Ernő is szép gondolatokkal üdvözölte a „Cédus” nevet. Csontváry maga is fantasztikus csodálattal fogalmazott írásaiban erről, a számára is varázslatos fáról.

– Bea kívülről fújja a gyönyörű mondatokat:

L. B.: „Több ezer évig él a cédrus, ezredkig ható türelemmel. Türelem kell élni egy nemzetnek is, amíg a koronáját el nem éri. 3000 évig a cédrus nem cédrus, a negyedik ezredben bontakozik a koronája, s ezzel utat mutat a nemzeteknek a kirtásra.” Egyébként érdekes, hogy bár 1999. január 15-én alakultunk, nevünk csak nyáron lett. Addig Magyar Táncsoportnak hívtak minket, hiszen Solymár köztudottan sváb település, ezért már évek óta volt német táncgyűttese, Manninger Miklós vezetésével. Ő viszi ma is a német-sváb táncéletet: működik egy senior, hagyományörző cso-

port és egy ifjúsági is (ezt már más vezeti), de még az általános iskolában is sváb táncot tanítanak a választható néptáncórán. Településünket alapvetően pezsgő kulturális élet jellemzi: például 4 jó színvonalú kórus, sőt színjátzó kör is működik. Magyar néptáncot idejövételünk előtt azonban nem tanított senki.

V. Z.: Amikor megtudták, hogy magyar néptánchoz érte emberek költöztek ide (1994), a Művelődési Ház vezetősége felkért minket egy gyermektáncszakkör létrehozására. Az első próbára hat gyerek jött. Nem is tudom, honnan is volt bizodalomunk arra, hogy lesznek még többben is. De szájhagyomány útján terjedt, mint a népmese, hogy aki ide jár, az tanul valamit, és szeret is itt lenni. Az év végére meg is szaporodtak a gyerekek. Ezek a fiatalok azután felléptek a Máriánapi búcsún, ami valószínűleg szintén hatásos lehetett, mert a következő év elején 90 gyerek várt minket a teremben...

L. B.: A Művelődési Ház keretein belül 2 évig tartottunk táncszakkört (1995-97), végül létrehoztunk egy alapítványt, majd egy művészeti iskolát is. A legmagasabb osztály csatlakozik a felnőtt tagokból álló együttes maghoz. Tehát a 14-15 évesek a 25-28 évesekkel táncolnak együtt. Sőt az Állami Népi Együttes volt táncosai, az idén 70 éves Zséli Mihály és felesége, Ildikó is tagunk – színpad rutinból, tartásból hihetetlen szép példát nyújtva a fiataloknak.

– Tehát nem egy szokványos néptáncgyűttes a tiétek, hisz többféle tudás és korú, többgenerációs a tagság. Kicsit az aszúborhoz lehetne hasonlítani, amelyben még a bort alkotó szőlő sem egyidős, hisz benne fiatal és érlelt bor együtt lényegül át Hungarikummá.

V. Z.: Igen, több generáció táncol együtt, mint régen a faluban. Szeretném, ha így is maradna, s ezt a solymári faluközösség is segíti. A próbákra is könnyű eljutni: nem kell metrózni, buszozni, csak át kell sétálni, legfeljebb kissé messzebből ideautóznia nekünk – bérleti díjért – továbbra is otthont adó Művelődési Házba.

L. B.: Természetesen nem lehet együtt tanítani a csoportot a tizenévestől a hetven évesig, de erre ott az iskolai képzés és a külön próba. Minden korcsoportnak más a haladási üteme, a koncentráció képessége, a kellő gyakorlási ideje. Mi pedig, valóban, összeírjuk őket. Ilyen „összeszoktatást” szolgált a nyári táncbörök is az Őrségben. Jelenleg a Cédrus 30 fős, majdnem fele-fele arányban fiúkkal és lányokkal, ami nagy szó, mert egy tánc csoportban inkább a lányok szoktak többen lenni a különféle sportok felé is kacsingató fiúkkal szemben.

– És hogyan működik a művészeti iskola? Kik tanítanak?

L. B.: Jelenleg 121 fő jár a művészeti képzésre Solymárról és a környékről. Ketten tanítunk Zolival, és a Mánéban táncoló, de itt lakó Vadász Tímea a segítségünk. Heti 4 óra a csoportok kötelező minimuma, ezért 2x2 óra próbát tartunk hetente. Piliscsabáról, Jászfalurol, de még Pesthidegkútról is jönnek hozzánk. Tulajdonképpen egy Pilisi Központot lehetne létrehozni, hiszen az EU a kistérségek összefogását ajánlja gazdasági és kulturális téren egyaránt.

– Miért nem az iskola adja az otthont?

L. B.: Mert ott a sváb származású lakosság igényei szerint sváb táncot tanítanak. Csak azt felejtették el figyelembe venni, hogy az évek folyamán a friss levegő és a zöld környezet kedvéért ideköltöző nagyszülőknak már nincsenek sváb gyökereik. A falu népessége az elmúlt tíz évben a kétszeresére duzzadt, s összetétele is átalakult.

V. Z.: A néptánc mellett elméleti tárgyunk a folklorisztika. Nagy szükség van rá, mert egy 6. osztályos általános iskolás nem találja meg a térképen a táncdialektusok földrajzi területeit: a Dunántúlt, a Tiszántúlt vagy Erdélyt. Am a „törvényességi ellenőrzés” kifogásolta ezirányú működésemet. „Papír nélkül” nem taníthatnék alapfokú művészeti iskolában, noha a Táncművészeti Főiskolán a leendő pedagógusokat is taníthattam: 1990-92 között évfolyamvezető főiskolai tanár voltam. Így azután, a „papír” miatt az idén I. évfolyamos hallgatója lettem a fő-

A Cédrus Táncgyűttes az Országos Nemzetiségi Fesztiválon is Varga Zoltán koreográfiaját adja elő

iskola pedagógus szakának. Bár már 60 éves leszek, bele kellett vágnom, hiszen szeretnék továbbra is tanítani és koreografálni. A Műszaki Egyetemen szerzett diplomám nem szakirányú képzés termése, és a Bartókban eltöltött sok-sok év, a sokéves szakmai tapasztalat, a B kategóriás oktatói tanfolyam, amely után annak idején egy A kategóriás oktatói tanfolyamot is végeztem, a törvény alkotóinak mind nem elég! Csak nem gondolják, hogy a csárdást összekeverem a forgatóssal?! Érdekes firtora a sorsnak, hogy akik ezt manapság tanítják a főiskolán, azok épp azoknak a szakembereknek köszönhetik a tudásukat, akiknek „papíron” arról többnyire nincs végzettségük.

– Az ország első és egyetlen (Fóti) Népművészeti Szak- közép- és Szakiskolájának – amely most ünnepelte tízéves jubileumát – alapító tanárai voltak Beával. Akkor szerencsére „csak” a tudásotokra volt szükség?

V. Z.: Igen. Úgy látszik. 1992-től Fóton laktunk, ahol meghallottuk, hogy leépítik a Gyermekvárosban működő óvónőképzőt. Mi már egy éve oktattunk ott néptáncot, és kigondoltuk, hogyan lehetne a működő infrastruktúrát és tanári kart felhasználva egy népművészeti szakiskolát létrehozni. A képzés céljának sa-
jára

tosságát az adta, hogy képessé kívántuk tenni a tanulókat arra, hogy a népművészet kulturális értékeit be tudják építeni a mindennapokba. A néprajz és néptánc mellett a kollégák elkészítették a népviselet készítés, a népi szövő-hímző és a fazekas mesterség szakmai programját. Hosszas, reménytelennek tűnő munka, engedélyezés után még az akkori oktatási miniszterhez, Andrásfalvy Bertalanhoz is elmentünk segítségért. Az oktatás végül elindult, a tanulók létszáma évről évre növekedett. Szereplések, kiállítások, sikerek és az elmúlt tíz év igazolták az elképzelt oktatási forma létjogosultságát. 1994-ben Solymárra költöztünk, innen kellett visszajárnunk Fótra tanítani. Bea ezalatt szülte harmadik gyermekünket. 1998 novemberéig folytattam itt az oktatást, de nekem is egyre nehezebbé vált a Budapesten át való közlekedés. Mégis két érettségiző osztály végzett a kezem alatt. Jelenleg Balla Zoltán és Bakonyi Erika tanítanak ott, kiváló munkát végezve. Mi pedig itt ültettünk új fát...

– Akkor hát térjünk vissza a Cédrushoz. Miből van pénz a jelmezre, cipőre, csizmára, hanganyagra és minden szükségesre a táncgyűttesnek és az iskolának?

L. B.: Az iskola osztályainak jár a fejkvóta a normatíva sze-

rint. Az együttesi tagsági díj évente 5000 Ft. A Cédrust kb. negyedrészen támogatja az önkormányzat, de a Béres Rt. és jellemzően (a néptánchoz minek van köze?) a helyi pék (kenyér!) és egy helyi illetőségű, de szekszárdi borász (bor!) is, évek óta. A Nemzeti Kulturális Alaptól is kaptunk egy csekély összeget jelmezekre, a Máné-tól pedig sikerült vásárolnunk pár leselejtezett csizmát. Van tehát jelmeztárunk, de a táncosok saját ruhákkal is rendelkeznek.

– Hogyan összegeznéd oktatási ideáitokat?

L. B.: A mai információközpontú oktatásban hiányzik, illetve nagyon lecsökkent a készségfejlesztés. Én az ókori görög iskola híve vagyok, melyben a testi, lelki, szellemi fejlesztés egyaránt fontos volt. Másik nagy kedvencem a Dalcroze-módszer. A tánc- és mozgásművészet, a mozgásfolyamatokra koncentráls segít a későbbi szellemi kibontakozásban. Az egész személyiség kinyílik. A néptánc segít megtalálni a helyünket a közösségben és megtanít viselkedni egy párkapcsolatban, miközben emberségre, magyarságra nevel. Mi nem hivatásos táncosokat kívánunk képezni, de készségekkel rendelkező, nyitott, „életrevaló” fiatalokat!

Truppel Mariann

Egy jubileumi repertoárelőadás

**A bahcsiszeráji szökőkút
Jezerniczky Sándor operaházi tagságának
25 éves jubileuma alkalmából**

A repertoárelőadásoknak varázsa van. Jól esik újralátni egy régi darabot, jól esik összehasonlítani a friss előadást a régiekkel, jól esik felidézni egy-egy korábbi élmény emlékét. Miközben, persze, a mindenkori „mostani” társulat csak kisebb időeltolódás esetén marad azonos a mindenkori „régivel”. Több év távlatában viszont mindenképp kicserélődik, még akkor is, ha a táncosok pályája – viszonylagos rövidege ellenére is – korszakokon ível át.

A negyedszázados operaházi tagságát ünneplő Jezerniczky Sándor is több korszakot élt meg: befejezve balettintézeti tanulmányait, kézhezkapva táncművész-diplomáját, még egy egyéves moszkvai (ma úgy mondanánk: posztgraduális) táncos továbbképzés után, 1979-ben lett tagja a Magyar Állami Operaháznak. Ekkor kezdődött pályája első korszaka, majd 1984-től egy másik, hisz ekkor lett az együttes magántáncosa.

Az elegáns megjelenésű, nyulánk, finom mozgású táncos ettől kezdve már főszerepek során át bizonyíthatta tehetségét, a balettban rejlő költészet iránti érzékét, a karakterek egyéniségében rejlő elfojtott szenvedélyek iránti fogékonyságát. És közben szakmai életébe „begyűrűztek” az egyéb korszakok: két év a müncheni Bajor Állami Operaház balettgyűjtésében, majd ismét két év a Salzburgi Balett társulatában.

Az évek során *Harangozó, Pártay, Seregi* balett-drámáiban

jelentős karakterfigurák arcát vette magára (a Mandarintól Kareninig, Mercutiótól Theseusig, Crassustól az Afrikaiig), eltáncolta klasszikus orosz és szovjet balettek főszerepeit, illetve Balanchine, Bójart, Mendez, Van Manen, Kylian műveinek szólószerepeit is. Németországban kívül pedig Olaszországban, Ausztriában, Mexikóban, Hongkongban és Tajvanon is vendégszerepelt. Mind e feladat nemcsak mint szólista hozott munkájába új színeket, de a szakmai tapasztalatszerzés terén is kitűnő iskola lett számára. Szinte felkészülés arra, hogy hamarosan a táncos lét prózáibb, de a rendszerváltást követően annál aktuálisabbá váló új „szerepben” is bemutatkozzék: *menedzserként!*

Kezdetben sokakat meglepett, hogy Jezerniczky Sándor – operaházi szólista léteire – egyik alapítótagja lett egy vadonatúj projektnek (ezt a szót akkoriban, 1993 táján kezdtük megtanulni). Am az, hogy a magas színvo-

Zaharov–Aszafjev:
A bahcsiszeráji szökőkút
Girej kán: Jezerniczky Sándor

Zaréma: Végh Krisztina

Fotók: Kanyó Béla

Harangozó Gyula balettigazgatót,

hogyan valósulhatott meg a Mayerling premierje?

nalú Világstárok az Operában – Nemzetközi Balettgála a Gyermekekért című rendezvény ma is létezik, biztosan neki is sok munkájába került. Sőt, e feladatkörben is ki tudott teljesedni: nem véletlen, hogy 1996 óta ő tölti be a Magyar Nemzeti Balett marketingmenedzseri, s már évek óta a balettegyes ügyvezetői tisztét.

Am Jezerniczky eközben nem vált szürke bürokratává. Meg tudta őrizni táncos alakját és habitusát, s továbbra is hiteles színpadi alakításokkal örvezteti meg a közönséget.

Úgy látszik, Jezerniczky csak érik, de nem öregszik.

A jubileumi repertoárelőadásoknak különleges városa van. Legutóbb is, A bahcsiszéri szökőkút című Zaharov-Aszafjev-balett során, amelyen a jubiláns Jezerniczky Sándor Girej kánt alakította, jól esett újralátni az időközben felújított darab romantikusan realiztikus fejezeteit; jól esett a január 30-i előadást összehasonlítani a régiakkal, s jól esett a bájos, de színészilag még mindig nem elég kiforrott Süveges Nóra láttán felidézni Pásztor Verát, Kun Zsuzsát, Menyhárt Jacqueline-t, Balaton Reginát és Volf Katalint az érzékeny lelkű lénnyel lány: Mária szerepében. Az elementáris kisugárzású Végh Krisztinát látva ugyancsak szívesen gondoltam vissza a Zarámát (is) táncoló Kun Zsuzsára, Lakatos Gabriellára, Pongor Ildikóra, Pártay Lillára vagy Hágai Katalinra.

Girej szerepében Jezerniczky Sándor is volt annyira erős és markáns, hogy a „leggirejebb Girej”, Fülöp Viktor legendás emlékével szemben is megállta a helyét. Alakítása friss volt és erőteljes. Akárcsak Macher Szilárd rokonzenes, technikailag is csiszolt Vaclavja, Delbó Balázs alázatos és hűséges (s közben briliáns technikával elkápráztató) Nuralija, vagy akár az Erkel színházi előadás egésze, amellyel sem a jelenlegi társulat, sem a betanító-próbavezető balettmester: a szólistákkal és a balettkarral egyaránt oly lelkiismeretesen foglalkozó Fajth Blanka nem vallott szégyent.

Kaán Zsuzsa

A 2003–2004-es szezon utolsó balettbemutatója az Operaházban igazi különlegesség. Olyan előadás, amelyhez Londonon kívül máshol nem juthatnak a műfaj rajongói. A társulat igazgatója, Harangozó Gyula immár öt éve tervezi, hogy a Liszt Ferenc-művekből John Lanchbery által összeállított és hangszerelt zenére, és Kenneth MacMillan koreográfiájára készült Mayerling című háromfelvonásos balettdrámát bemutatja a társulat.

Először megpróbálta Bécs segítségével kooperációval létrehozni az előadást, de ez nem sikerült. Ezután egyedül harcolt az ügyért. Targyalások sokaságán érvelt Londonban. Végül is hogyan érte el a sikert?

– Határozottsággal, lelkesedéssel, fáradságot nem kímélve és konkrétumokkal. Az első érvem az volt, hogy a zseniális koreográfus egyetlen egy nagy balettjét nem táncoltuk még itthon. A második: az 1889-ben a mayerlingi vadász kastélyban történt tragédia, Erzsébet és Ferenc József fia: Rudolf trónörökös és szerelme, Vetsera Mária máig tisztázatlan öngyilkossága a mi történelmünk része. A harmadik pedig Liszt Ferenc zenéje. Ezeket túl érveltem a társulat gazdasági helyzetével. Végül is MacMillan övegét, mint jogutódot sikerült meggyőznöm. Megkaptuk az előadás jogát, és így a jelmez s a díszlet szempontjából is abszolút eredeti kiállításban készülhetünk a szezon kiemelkedő premierjére. Ez akkora szenzáció, hogy még meg se volt a bemutató, már „mint a búzát, lábon eladtuk” külföldre is az előadást.

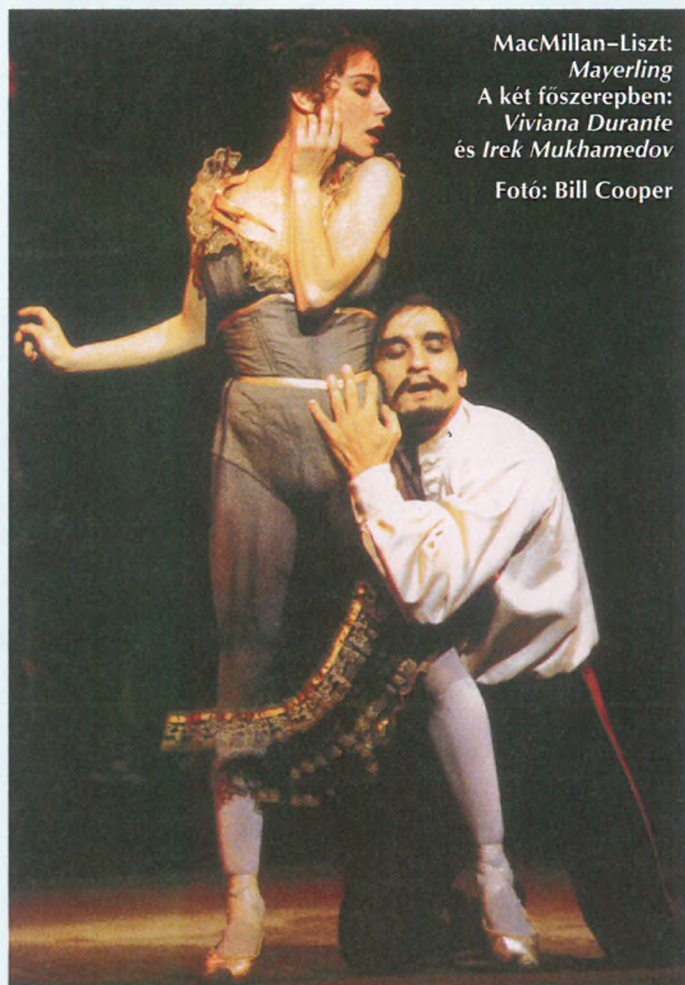
– Röviddel lapunk megjelenése után tehát végre itthon láthatjuk a darabot magyar művészek előadásában. Am a 2004-es naptári év újabb feladatok elé állítja a társulatot.

– Igen. A nyári szünet éppen ezért rövidebb lesz, hiszen augusztus 16-án már újra a rúd mellé állnak a táncosok, hiszen az ősz a külföldi turnék sorozatát hozza. Szeptember 15-én indulunk Kínába, ahol Seregi László Spartacus, illetve apám, Harangozó Gyula: Térzeneje a program, koncertműsorral kiegészítve. Am alig hogy hazatértünk, már szeptember 30-án indulunk Ausztriába, St. Pöltenbe, ahol a Mayerlinggel

mutatkozunk be. Október 3-án pedig továbbutazunk Londonba, ahol A fából faragott királyfit és A csodálatos mandarint láthatja a közönség. Október 7-én a táncosok átutaznak Hágába, ahol a Coppéliát táncolják. Hazaérkezve, október 14-én, azonban már a budapesti balettrajongók tapsolhatnak az Anyegin című Cranko-balett művészeinek.

A Magyar Nemzeti Balett társulatának a következő fél év tehát megfeszített munkát jelent, mi pedig biztosak vagyunk abban, hogy kiváló produkciókkal öregbitik a magyar balettművészet nemzetközi hírnevét.

László Zsuzsa

MacMillan–Liszt:
Mayerling
A két főszerepben:
Viviana Durante
és Irek Mukhamedov
Fotó: Bill Cooper

Megszületett az Operabalett társulata a Magyar Állami Operaházban

Fodor Gyula művészeti vezető

Néhány hónappal ezelőtt *Harangozó Gyula*, az operaházi Magyar Nemzeti Balett igazgatója újszerű ötlettel lepette meg a sajtó képviselőit. Miszerint létrehozzák az operaelőadások balett-betétjeit „kiszolgáló” csoportot: az Operabalett társulatát. Indoklásul a színvonal emelését említette.

Magam is meglepődtem az ötleten. Később felidéztem néhány korábban látott operaelőadást, és beláttam, igazsága van. A balettbetétek nem másodrendű feladatok, sőt, nagyon is fontos szerepük van a produkciókban, és most nem is csak a jelentősebbekre gondolok, mint az *Aida*, vagy a *Faust*. Megfigyel-

hettük, hogy a figyelmes, szakértő kritikusok is az előadások fontos részének tekintették a táncosokat. *Tóth Aladár* egyik írásában ez olvasható: „a *tánckar balerinái a legnagyobb miliőt teremtették meg a főszereplők körül*”.

A színházi évad kezdetétől már működik a tizenhat tagból álló – saját megfogalmazásomban – „mini balett-társulat”. Próbátánc után négy külsős lányt és négy fiút is beválasztottak a nyolc operaházi táncos mellé.

Az *Operabalett* vezetőjének, teljhatalommal, *Fodor Gyulát* nevezték ki, aki harmincöt esztendeje tagja az Operaháznak, miközben – je-

lenleg docensként – évek óta tanít a Magyar Táncművészeti Főiskolán. Kiváló balettmester, aki számos koreográfiát jegyez itthon és külföldön. A hazai művei közül többek között a *Pulcinella*, a *Háry János*, a *János vitéz*, a *Denevér*, a *Szevillai borbély*, a *Hunyadi László* balettbetéteit emelhetjük ki. Minden adottsága és gyakorlata megvan hát arra, hogy az új elképzeléseknek eleget tudjon tenni.

– *Milyen útravalót kapott a munkájához a színház vezetőségétől?* – kérdezem az Operabalett újdonsült irányítójától.

– A létrehozó szándékkal egyezően: a színvonal gazdagítását. Évek óta régi beszéd-

Mozart:
Szöktetés a szerájból
Szelim basa:
Mécs Károly és az
Operabalett női kara
Fotó: Mezey Béla

Rossini:
A szevillai borbély
Az aranyborjú
és az
Operabalett
férfikara

Fotó: Mezey Béla

Verdi: Aida – az opera balettbetétje
Szűcs Ildikó–Mráz Kornélia

téma, hogy az operaelőadások kiszolgálása nehézségekbe ütközik. Túl sok balettprodukción terhel a társulatot, és az operai betéteket amolyan szükséges rossznak tekintették. Nemeszser megesett, hogy a rendezők hiányos létszámmal tudtak csak dolgozni, mert nem minden táncos ért éppen rá próbálni, vagy fordítva, a koreográfus munkáját akadályozták. Az évek során rákényszerültek, hogy egyre több produkcióban foglalkoztassanak külsőket, akiket viszont nehéz volt összefogni, próbáikat figyelemmel kísérni, ezért aztán szinte teljesen kiestek az ellenőrzés alól.

Nos, ezt a helyzetet kívánta megszüntetni a balettgazgató ezzel az újonnan létrehozott együttessel.

– A táncosok milyen formában kötődnek a társulathoz?

– Ugyanolyan státuszban vannak, mint a nagy balett-társulat, a Magyar Nemzeti Balett tagjai. Így a létszámgigényes produkciókban, mint például a *Spartacus*, vagy *A hattyúk tava*, ugyancsak rendelkezésre állnak. Csupán annyiban vagyunk függetlenek, hogy külön balett-terünk van, és *Detvay Szusza* személyében saját balettmesterrel dolgozunk. A táncosok időbeosztása, próbarendje, egyeztetése tőlem függ.

Ugyanakkor szeretném hangsúlyozni, hogy a tizenhat művész kizárólag táncos fel-

adatokat lát el. Mindez nagyon kemény munkával jár. Szeptember óta tizenhét darabba „álltak” be. Videóról néztük meg közösen az előadásokat, és nem csak a táncos részeket tanulták meg, hanem az egész produkcióra összpontosítottunk.

– Hogyan határozza meg, ki mit csinál?

– Mindenki, mindent, hogy még véletlenül se legyen fennakadás, ha valaki sérülés vagy betegség miatt kiesik. A tizenhat táncos közül nyolc gyakorlott, rutinos művész. Ők sokat segítenek a fiataloknak,

akik viszont igen ambiciózusak. Többen közülük, például *Kiss Krisztina*, *Gallai Zsolt* a *Traviatában*, *Szűcs Ildikó*, *Dienes Ilona* az *Aidában* szólista feladatokat is kapott. De természetesen a nagy együttesből is jönnek szólózn.

– Úgy hallottam, hogy a kezdeti időszakban megkérdőjelezték a társulat létjogosultságát, és ez a „leminősítés” érzetét keltette a táncosokban. Az alapítás óta eltelt néhány hónap alatt vajon már helyre állt-e a rend?

– Néhány hét alatt mindenki észrevette, hogy a kis társu-

latban valódi, komoly munka folyik. Egyértelművé vált, hogy magas színvonalat várunk el tőlük, és minőségi igényeket támasztunk velük szemben. A rendezők jól képzett, megbízható táncosokat kapnak, s a koreográfusok is olyanokat, akikkel nyugodtan tudnak dolgozni. Ezáltal is egyre igényesebb produkciókban gondolkodhatnak. A *János vitéz tündér-jelenete* után felzúgó vastaps, amely előadásról előadásra a táncosokat köszönti, úgy érzem, pontosan ezt igazolja.

Mátai Györgyi

Az Operabalett társulata Fodor Gyula művészeti vezetővel Erkel: Hunyadi László című operájának palotása után. Körükben: Szinetár Miklós főigazgató, Medveczky Ádám karmester, Harangi Mária segédrendező, Csikós Attila díszlettervező

Fotó: Mezey Béla

Két Bartók

A legújabb feldolgozások a Pécsi Balett repertoárján

Köztudomású, hogy Balázs Béla szövegkönyve (1912) és Bartók Béla zenéje (1917) egyaránt „kemény dió”: óriási kihívás, óriási próbatétel a férfi-nő kapcsolatát boncolgató, s a kibékülés motívumával záródó mesebalett mindenkori koreográfusa számára. Vajon mit álmódott rá Keveházi Gábor? Vajon hogyan vitte modern balettszínpadra

A fából faragott királyfi

Impresszionista, természetfestő részletekben gazdag zenéjét? Mivel töltötte ki a gyönyörű panteisztikus részleteket? Hogyan értelmezte a nyafka királylány, a romantikusan érzelmes királyfi s alteregója: a groteszk fabáb viszonyát? Vajon hogyan jelenítette meg a befogadó, odaadó, de büntetni is tudó, anyaszívú és szerető-testű Tündér alakját?

Ilyen és hasonló kérdések foglalkoztattak a Pécsi Balett legújabb balettestje előtt. A válasz pedig – utóbb kiderült – meglepően egyszerű lett.

Keveházi ugyanis – okosan és merészen – megmaradt a realitásoknál. Tudva azt, hogy az operaházinál sokkalta kisebb létszámú balettkar áll rendelkezésére, azaz, hogy ennyi táncossal olyan hatalmasan örvénylő „vizeket”, vagy tomboló „fákat”, mint ahogyan korábban Harangozó Gyula, s főleg Seregi László különböző, s egyre látványosabb feldolgozásaiban tette, Pécsen nem lehet színpadra vinni. Ezért ezt meg sem kísérelte. Viszont egy merész ötlettel azt találta ki, hogy a Pécsi Balett együtteséből hét táncost a Tündér mindenkori kíséretéül használ. A férfialakban megjelenített Tündér (*Szalka Krisztián*) – ha tetszik, a Sors, a Törvény, a Hatalom allegorikus figurája – amúgy is a puritaniz-

mus, a radikalizmus irányának kedvez. „Bandája” pedig, amely szinte elkerülhetetlenül és minduntalan jelen van, Keveházi értelmezésében nem más, mint néma massa; mint a Társadalom, a Világ, a Közélet megannyi szenttelen követe. Igaz, ezzel elkerüli, hogy a vizek és a fák megjelenítése „hiteles” legyen – például kék trikóban, ezüst hajkoronával, vagy zöldesbarna trikóban, lombkoronával; a zene természetfestő hangulatait pedig a háttérvetítéssel érzékelteti (*Pázmány Titusz* filmbejátszásai segítségével).

A Tündér és emberei ugyanis – fekete kabátban, kalapban – egyszer elegáns menedzser, másszor maffiózó bandatagok. Tehát már csak átvitt értelemben vizek vagy fák, mert a természet világi eszközei ők: csupán közvetítők, de már nem megtestesítők, mint a hazai balettszínpad korábbi jellegzetes feldolgozásaiban.

Ettől a változtatástól azonban a cselekmény cseppet sem sérül. A történet (*Tresz Zsuzsa* egyetlen vaslépcsővázra csupaszított „palotájában”) és hétköznapi jelmezeiben szinte sorról sorra, taktusról taktusra úgy játszódik le a szemünk előtt, ahogyan

Balázs Béla leírta s ahogyan Bartók Béla megírta. Legfeljebb új, más attitűdből válik hangsúlyossá a három főszereplő: az érzelmgazdag, de korántsem érzélgős királyfi (*Pataki Szabolcs*), a kezdetben lovagiasan udvarló, később annál macsósabb, agresszívebb fabáb (*Vincze Balázs*) és a hiú, magát tökéletesnek tartó, ám meglehetősen ambivalens jellemű királylány (*Nagy Írisz*). Vidám-frivol entrée-jában a kétfajta lépéstechnika (az egyik lábán spicc-cipő, a másik mezítláb) nagyon szemléletesen mutatja ezt a kettőséget.

Am az említett homogén csapat gyakori jelenlététől a darab mindenképp új, *korunkra szabott jelentést* kap. Mert ami Bartóknál a Természet, az Keveházinál a Társadalom. S míg – Tallián Tibor elemzése szerint – „a tiszta természet próbatétele mindkét embert megnevesíti”, addig Keveházinál e próbatétel feladatát a társadalom vállalja át. Táncszínháza azt sugallja, hogy a társadalom próbatétele mindkét embert *megérleli*. Színpadán ezért tudnak méltóvá válni-változni egymáshoz. Nem nemesebbek lesznek, hanem tapasztaltabbak; nem tisztábbak, hanem – ne féljünk a szótól – dörzsöltebbek, viszont okosabbak; a naív, üres hiúságot és a romantikus álmodozást a megbocsátó, egymást megértő és megbecsülő szerelem oldja értelmes harmóniává. (Ezért öltözik át a nővé érett Királykisasszony egyszeriben felemás, félig fekete-félig fehér popart ruhába.)

A táncnyelv is pontosan és szervesen illik ehhez az értelmezéshez. Tehát – stílusosan – kemény, markáns és „száraz”, és csak helyenként szelídül líraivá (például, amikor a királyfi – álmában – reneszánsz ideálnak álmódja a lányt, vagy amikor azt is megálmódja, hogy elvették tőle! Ugyancsak emlékeztetéseket maradtak a záró pas de deux meghitt pillanatai). Keveházi a klasszikus balett-től elszakadó, mégis arra alapozott, muzikális, organikus, sajátosan modern eszköztárt talált ki, amely bár nem annyira eredeti, hogy azt mondhassuk: ezzel egyszeriben önálló nyelvet alkotott, mégis a sajátja,

Keveházi-Bartók: *A fából faragott királyfi*
A címszerepben: Vincze Balázs
Királyfi: Valkai Csaba Csanád
Királykisasszony: Spala Korinna

Fotó: Körtvélyesi Zsolt

Egerházi-Bartók: *A csodálatos mandarin*
 A lány: Spala Korinna
 Csavargók: Valkai Csaba Csanád,
 Vincze Balázs, Nagy András

miközben a zenéhez s a darab gondolatiságához egyaránt kitűnően illik, sőt, a figurákat is egyéníti s jól karakterizálja.

Keveházi *Fából faragott*-ja egységes kompozíció. A Pécsi Balett és a művészeti igazgató-koreográfus mai arculatát mutatja. Az est másik darabja,

A csodálatos mandarin

Egerházi Attila átíratában – ugyancsak egységes. Csak hogy – mint kiderült – ez még nem minden. Hisz ez a Mandarin-verzió súlyos dramaturgiai problémákkal küzd, miközben nem is annyira alkotóját, mint inkább az őt megihlető világhírű svéd koreográfus: Mats Ek stílusát, izlésvilágát és mozdulatképleteit idézi, de közben Markó Ivánt és Fodor Antalt is eszünkbe juttatja.

A történet a Lengyel Menyhért-féle szövegekönvön sokat változtatott ugyan, de nem tudott alapvetően új üzenetet megfogalmazni. Három csavargó elrabol az utcán egy ténfergő, csinos lányt, és kábítószeres cigarettával „eteti”. (Markó Iván mind az elrablást, mind a kábítószere jelenlétét és hatását sokkal jobban kitalálta 1981-ben!) A lány viháncolni kezd, mámorosan élvezet, gátlástalan és eszelősen jókedvű lesz, „mindenre” hajlandó, de később egy korty Colától (!) képes szinte azonnal kijózanodni...

Az áldozatok: az öreg gavallér és a diák megjelenítése sematikus és körvonalazatlan. Sajnos, a mandariné is, aki a nézőtérrel jön a színpadra (ilyet is láttunk sokkal meggyőzőbb hazai megoldásban), ám olyannyira észrevétlenül, hogy már régen halljuk a zenéjét, őt magát viszont nem vesszük észre.

A mandarin és a lány találkozása is szokatlan, hi-

szen a mandarin mindvégig aktív, és folyamatosan táncol. Zeneileg is furcsa, hogy a lánytánc zenéjére a mandarin táncol (!), igaz, később már ketten együtt. Am a legfőbb, legsajnálatosabb dramaturgiai bukfencc ekkor történik: a lányt a koreográfus – se szó, se beszéd -, *félmeztelenre vetközteti!* Gyönyörű teste azonban nem a mozdulatok hangszere, nem a plaszticitás élő szobra, hiszen szakadatlanul rohangál, hajlong, lüktet, falramászik, hiszen kézről kézre dobálják, hajlítják, értelmetlenül ráncigálják. A meztelenség, mint a táncszínpad egyik legmerészebb s tán legkatarikusabb hatású eszköze, ebben az előadásban pontosan a visszajára fordul, és olcsó látványfogássá degradálódik.

Úgy tűnik, mintha Egerházi ebben a darabjában a kortárs táncszínház valamennyi divatos kliséjét egymásra halmozta volna a siker érdekében. A

darab folyamán például szinte folyamatosan, de feleslegesen esik az eső – látjuk persze, hogy a Mandarin jelenlétekor eláll, de Bartók-Lengyel Mandarinja ne ettől legyen „csodálatos”! A lányt is le lehetett volna vetköztetni, csak hogy a kellő dramaturgiai pillanatban – a darab végén, amikor már a mandarin is félmeztelen. Ekkor a meztelenséget végső ölelésük és vágyuk tökéletesen indokolta volna.

A nyugat-európai modern balettszínpadok és kortárs produkciók mozdulatsorait, fordulatait, a falak használatát stb. Egerházi nem ötvözte azal az elmélyült, elemző kíváncsisággal, amelyet tőle máskor megszoktunk, s amelyet, mint Bartók honfitársától, most különösen elvárhattunk volna.

Kompozícióját a Pécsi Balett szólistái – mindezek ellenére – maximális átéléssel és nagy művészi alázattal interpretálták.

Kaán Zsuzsa

Fotó: Simon Csilla

Fotó: Molnár Mixi

Fotók: Molnár Mixi

Fotó: Csozó Gabriella

És megszületett a duende...

Lippai Andrea flamenco estje
I. 17.

Az IBS parányi színpadán (ahol néhány éve Nádasi Ferenc lánya: Nádasi Myrtil Cleopátraként, Nizsinszkij unokája: Kinga Gaspers pedig Pulszky Romolaként bővült el), most ismét egy szólóestre érkezik a közönség. Csakhamar kiderül, hogy Lippai Andrea, aki egyszersmind ön maga koreográfusa, már egy csapatnyi lány flamenco mesternője is, sőt, ha tetszik, őt zenész-énekes karmestere, hiszen táncával szinte „levezényli” pompás élő kíséretüket. Erre a produkciósorozatra azonban még várni kell, az est első része ugyanis autentikus spanyol zenei felvételekre készült: így könnyebben utaztatható és olcsóbb is.

Micsoda józan-praktikus menedzser-szemponatok – mondhatná valaki, csak hogy – Lippai Andrea már évek óta önmagát menedzseli, kis családja hozzájárulásával majdhogynem a kosztépénzből spórolva el a külföldi kurzusok költségeit. Mégis rendszeresen utazik, Sevillába, Bécsbe, vagy bárhova, ahol a legjobb flamenco-mesterek tanítanak.

Lippai Andrea kortalan – csak ha két lánya is vele van, tudható, hogy legalább harminc éves!

A Győri Balett egykori tagja már évekkel ezelőtt önállósította magát; azóta saját útját járja. Az elszakadást sokéves újabb tanulási folyamat követte: Andrea rátalált a flamencora és professzionális balettművészből flamenco táncosnővé képezte magát. Legújabb önálló estje (miként már számos korábbi estje és szólisztikus fellépése) is

mét tökéletesen bebizonyította: választása telitalálat volt!

Az I. rész pazar háttérfüggöny előtt zajlik: Andrea apósától (az Operaház egykori díszletfestő-művésztől, Pirók Józseftől) kapta ajándékba a sevillai ház „tornácát” és „udvarát”. Így szinte valóságos környezetben elevenednek meg a flamenco viharzó ritmuskombinációi.

A programot Lippai szóelői és növendékei csoporttáncai, s természetesen közös produkcióik adják, mindezt ügyesen és hatásosan változtatva. Mindjárt az első szóelő láttán kiderül: a klasszikus balett technikája ugyan minőségi változáson ment át az évek és a tréningek folyamán, de hogy – a szó legjobb értelmében – maximálisan uralja ma is a táncát, az tagadhatatlan. Ebből meríti eleganciáját, ebből származik a fraziro-

zások leheletfinomsága, a flamencóhoz nélkülözhetetlen koordináció képessége, ettől a sudár, királynői tartás. Ugyanakkor, mintha a sokéves flamenco-táncolástól megnőtt volna a karja, megnőtt volna a kézfeje... Lippai megtanulta megismerni, használni és megmutatni önmagát. És nemcsak a testét, a lelkét is.

A II. rész egyik érdekessége egy különleges tánc- és fényfantázia – a híres gitáros, *Vicente Amigo: Poeta* című zenéjének ihletésére. – A táncosnő számítógépes program által vezérelt lézer vetítéssel úgy alkotta meg táncát, hogy teste a színes fények része legyen. Alakja és a szabályos alakzatok a színpadi háttér egészében összefonódnak, szinte egygyé válnak. Amit látunk, kaleidoszkópszerű fényfoltok, sárgák, lilák, kékek, vörösek. Lényeges, hogy mindig szimmetrikusak, így tengelyükben táncolva olyan a hatás, mintha maga a táncosnő lenne az alakzatok – ha tetszik –, virágok, még inkább „pillangók” teste. A hatalmas szoknya betölti a színpadot.

Azután a táncosnő kilép a szoknyából, leveszi a mellényt, alatta szabott fehér, fekete vállrész, hozzá nagy fehér kendő. Bravúros kendőtánc következik, közben madár-csicsergés hallatszik. A nézők visszafojtott lélegzettel nézik, átszellemülten, áhítatosan. Gyönyörű a mozgás, gyönyörű a körítés – a lüktető, különleges fénymotívumok visszatérnek, ez csengeti le a táncot.

A versek, versrészletek, amelyek közben elhangzanak, a magányról, a belső vívódásokról, a fény és árnyék ellentétéről s a szerelemről szólnak; a patetikus érzéseket természeti képek, hasonlatok festik alá. Pl: *Egy sötét barlang mélyén... átölelt a sötétség, s én halálra*

váltan hallgattam egy hatalmas madár szárnyasuhogását. Megtanultam megpihenni vállaidon és megértetni a legédesebb halált... Lippai Andrea ezeket a szövegeket önmaga számára lefordította, majd értelmezte, s a zenével szinkronban hangulatokká, mozgásokká transzponálta – a háttérvetítés hangulataival összeolvastva. Ruháinak színe is ezért lett szándékosan fehér-fekete-piros. A misztikus fényben járt, már-már „balettesített” flamenco így az ő belső vívódásait idézte fel és juttatta kifejezésre az autentikus spanyol néptánc egyfajta „kortárs” színpadi változatában.

E különleges táncfantáziát az est legelementárisabb fejezete: az élőzenés tételek követték. Sorrendben: *Entre dos aguas* (Paco de Lucia-feldolgozás), a hosszú uszályos szoknyában (az ún.: bata de cola-ban) előadott *alegrías*, a 12/4-es ütemű elegáns, Cádizból származó tánc a kendővel (mantónnal), a zenekar remek *Flamenco Rumbája* (Kubából származó vidám fiesta hangulatú 4/4-es tánc), azután egy *bulerías* (12/4-es, gyors ütemű, vidám tánc), amelyet ezúttal csak ritmushangszerekkel és tapssal kísérve adtak elő. Az afrikai ütőhangszerrel (*uduval*) kísért gitárszólót, egy csabító, kihívó, sok csipőmozgást használó *Tangos* követte, s ami mindezt lezárta: a *Fiesta Rumba*, amelyet Lippai Andrea ismét tanítványaival együtt adott elő.

A flamenco est ezzel a fejezettel vált igazán ünneppé – fiestává! A dekoratív táncosnő – zenészeivel és táncosaival – igazi orgiasztikus, tomboló extázist és egyben költészetet is teremtett maga körül: megteremtve a spanyol tánc lelkét, a megfogalmazhatatlant, a duendét is...

Kaán Zsuzsa

Téli utazás

A Pannon Várszínház előadása

A német romantika híres dalciklusai úgy látszik, vonzóan hatnak a magyar táncművészekre. A közelmúltban láttuk *Imre Zoltán* művének (*Schumann: Asszonyszerelmem, asszonysors*) a felújítását a Várszínházban. Ezúttal három közismert táncművésznőnk: *Ladányi Andrea*, *Krámer György* és *Szakály György*, *Vándorfi László* rendezővel arra vállalkozott, hogy *Franz Schubertnek*, *Wilhelm Müllerkölteményeire* írt dalciklusára „a versek romantikus szimbolizmusait és mindenekelőtt a világszínvonalú muzsika ihletésére mozgásszínházi előadást” hozzanak létre. Ez valóban érdekes vállalkozás, mert ennek a különös műnek a megközelítése, úgy tűnik, csak nagyon is áttételesen, távoli asszociációkkal képzelhető el. A *Téli utazás* komor alaphangú dalciklusában a világ ridegsége, a téli táj, a befagyott folyók, a szerelmi csalódás és a megdermedt könnyek mind újra, meg újra panasszá formálódnak, a kopár fák között bo-

lyongó, magányos vándor daljaiban. A 24 verset megzenésítő, lazán összefüggő epizódokból álló dalfűzér nemigen ad fogódzót a színpadi forgatókönyv számára.

Az alkotók elképzelése szerint „álomszerű emlékeken, hallucinációkon, megélt vagy képzelt érzelmeken alapuló történetből az ember sajátos utazása formálódik meg a tél, a pusztulás felé. Ám eközben ... a nagy érzelmek, a szerelem, ... a csalódások halmaza ... idéződik meg”. Mindez a színpadon egy vázlatosan megfogalmazott, sajátos történet keretében jelenik meg előttünk. A rejtélyes történetben a dalok egyes motívumai, szimbólumai itt-ott olykor ironikus eltávolítással, groteszkbe hajló mai rálátással bukkannak elő. Valójában talán szükségtelen is keresni azt a hullámhosszt, amely összeköti az eredeti művet az általa inspirált színpadi darabbal.

Az előtérben drasztikusan szembeszökő kopott fürdőkád és gyermekkocsi a ro-

mantikus álmovilág és a hétköznapi trivialitás keveredését, ütköztetését sejteti. (Díszlet: *Kovács Yvette Alida*). Amint a fürdőkád jelenlétét tudomásul vettük, szemünk némileg ismerősebb tájakra lel. Hátrább, a baloldalon, magas kopár fa nyújtja felfelé az ágait és rajta, nekünk háttal, titokzatos, különös lény – talán bagoly – gubbaszt sokáig mozdulatlanul. *Ladányi Andrea*. Amikor később velünk szembe fordul és lassan lemászik a fáról, kiderül, hogy uszonyok hosszabbítják meg a lábát. Valamilyen nyugtalanító, meghatározhatatlan természeti lény, talán szákmányra leső ragadozó, de akár sellő is lehetne. (A színpadon *Árny* vagy *Fantom* megjelölés szerepel.) Talán a dalok borzongató láttnoki hallucinációiból, a lidércek és a vándor halálát leső varjak családjából bújhatott elő a fantázia-szülte, különös alakja.

A színpad közepén azután ott van a főhős: a romantikus, fekete lobogós köpenyben, fekete kalapban megjelenő *Vándor: Szakály György*. A magányosan bolyongó, szerelmében csalódott fiatal férfi, a német romantikus dal, a „Lied” számtalan változatban megjelenő, tipikus alakja, mintegy az értelmiségi világfájdalom egyfajta megtestesítője.

Szakály számára tökéletesen testreszabott ez a többértelmű szerep. Szellemes eleganciával lebegtetni az alakot a titokzatos borzongás – A halál és a lányka-darabból kilépett figura – és a groteszkkal érintkező ironia között. Mindvégig ő viszi, mozgatja a játékot, adja a játék alaphangját. *Vándorbotját* egy esernyő jelenti, amelyen sebesen forog, vibrál a szélkakas, amikor a zenében elhangzik a női hűtlenséget szélkakashoz hasonlító panaszos dal.

A harmadik fontos szereplő a *Postás, Krámer György* remekbeszabott típusfigurája. Ő a darab zárt világával, álmodó embereivel (*Oravec Edit, Sasalmi József, Zayzon Csaba Kammerlohr-Kovács László, Nagy Bendegúz*) ellentétben, a külvilágot hivatott képviselni. *Krámer* a borongós hangulattal kontrasztáló, életvidám, dinamikus, kópészerűen ravaszdi, kissé *Till Eulenspiegel*-szerű táncos figurát formál. Játékos élvezettel osztogatja, kevergeti a leveleket. Csak a jó híreket adja át az embereknek. Amikor később már nem tud jó hírt hozni, a hazugságra éhez, családott emberek kétségbeesésükben agyonverik (beleölik a fürdőkádba). *Ladányival* való találkozása után fordul tragédiába a *Postás* sorsa.

A három egyéni leleménnyel megformált táncos alak teszi élvezetessé a darabot. A hangfelvételtől hetvenöt percen át hallatszó dalok alatt sokfajta esemény zajlik a színpadon; sokminden történik az emberekkel. Egyszer egy széksor kezd sebesen forogni a benne ülőkkel, máskor gyertyákkal, fáklyákkal szertartást celebrálnak; végezetül a megtámadott *postás* kifosztott, üres táskájából füst gomolyog és selyem ejtóernyő-szerű lepel borítja be az embereket. Ám mindez nyilvánvalóan, csak háttér a három érdekes táncos figura számára. A színpad valójában csak akkor él, ha ők lépnek akcióba. A vége felé, amikor elhangzik az „Útjelző”, amely szerint a vándornak olyan úton kell mennie, amelyen még senki sem jött visszafelé, *Szakály György* az előtérben ülő alaknak (*Póka Balázs*) „menni, menni kell” szavakkal fekete szemüveget tesz a szemé elé. *Ladányi* lassan, macs-

Ladányi Andrea és Szakály György

Fotó: Kanyó Béla

Jelenet az előadásból

Fotók: Kanyó Béla

Póka Balázs és Rossa László

kaszerűen négykézláb halad át a színen, miközben Szakály kisebbfajta csontvázat helyez el a hátán, amit a titokzatos Szfinx magával visz tovább. Ezzel a morbid, groteszkbe hajló képpel szinte a mexikói búcsúkarneváloknak a halált gúnyoló bábjátékait juttatja eszünkbe.

Érdekesre alakult a befejezés. A mozdulatlan színpadon megszólal az addig néma verklis. Előzőleg hallottuk a borzongást

gást fájdalmas szomorúsággal feloldó Kintornás-dalt.

Túl a falu szélén áll egy kintornás,
.....
Ott áll mezítláb a jégen,
toporog,
Tányérjába árva garas se potyog.

Egyesek szerint ez Schubert keserűen önironikus önarcképe. A szegénységgel, be-

tegséggel, depresszióval küszködő zeneköltő vajon a saját öregkori mását látta a kolduló muzikusban?

De még korábban, a befejezés, a néma csendet megtörő verklis előtt, Rossa László (az előadás zenei vezetője) a zongorához ül. Az eddig néma szereplőként jelenlevő Póka Balázs a zongorához lép és váratlanul énekelni kezd; és most már élőben halljuk a gyönyörű Schubert-dalt. És ekkor valami

váratlan történik. Az eddig hangfelvételtől közvetített muzika most hirtelen két művész előadásában, itt előttünk születik meg, és olyan ellenállhatatlan, elementáris erővel szólaltatja meg Schubert csodálatos, fájdalmas vallomását, hogy néhány percet az est kimagasló élményévé avatja. Hallatára egyszeriben apró hangyabollyá válik a fürdőkádas, gyermekkocsis színpadi látvány.

A muzika elemi ereje – az eredeti mű –, lesöpri, lerázza magáról az általa inspirált színpadot. Különös dolog ez, de úgy látszik, mégis így van. A darabot befejező, hangulatos verkliszó előtt, váratlanul más dimenzió jelenik meg a színen. Mert más a hangfelvételtől szóló énekhang (ha akarom, akár kísérőzenének vagy akár hangkulisszának is felfoghatom), és megint más az, amikor két művész találkozásából, a pillanattól létrejött mágneses kisülés, az élő és ének a hatalmába kerít. Lehet, hogy a Pannon Várszínház kitűnő társulata ezúttal csakugyan érdekes, de egyben váratlan csapdákat is rejtő, kockázatos kalandra vállalkozott? Ám, ha ezt a három táncművészt és velük a két zeneművészt most Schubertnek köszönhetően láthattuk, hallhattuk így együtt, akkor azért biztosan megérte.

Pór Anna

Berger Gyula és barátai

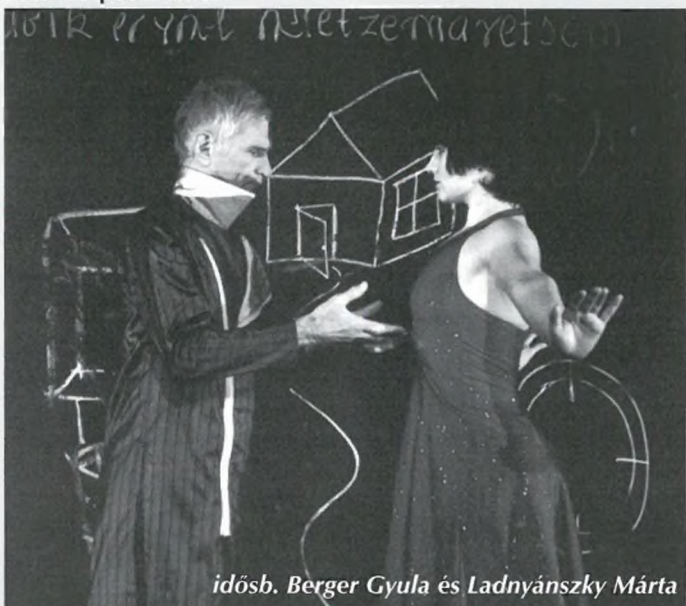

idősb. Berger Gyula

ifj. Berger Gyula és „barátai”

Fotók: Sipos Dániel

idősb. Berger Gyula és Ladnyánszky Márta

„A mester a meztelen lényre kíváncsi” – Ez az a mondat, amelyet a Mester (aki Berger Gyula egyik barátja, sőt, mi több, egyenesen az apja: idősb. Berger Gyula) miután eljátszadózott egy izgatón lóbalózdó meztelen lábbal, amelyre – egy lovag finomságát és egy gyakorlott nőcsábász rutinját mind meghazudtolva –, könnyedén felhúzott egy neylonharisnyát, sőt, miután az ujjacskáival követelőző kecses lábfejére is felsegítette a hozzá tartozó túsarkú cipőt, tehát ismétlem, ez az a mondat, amelyet a Mester krétával felírt a fekete paravánra, akár egy táblára, ám máris jött a csavar, mert persze nem balról jobbra írta, hanem fordítva: jobbról balra, hogy a nézők csak hadd higgyék azt, hogy a lendülettel rótt betűk egymásutánjának nincs semmi értelme, akárcsak a nagy vehemenciával egymáshoz fűzött epizódoknak, amelyek mind-mind a botforgató Mester sétája fűz össze vagy éppenséggel választ el egymástól, de amelyekben azért mégis mindig történik valami,

ami hol humoros, hol szürreális, hol groteszk vagy egyszerűen csak banális és gügye, mégis szellemes, mint például, amikor Berger Gyula másik barátja, Hargitai Ákos paparazzit játszik, és ide-oda birizgálja a Mestert ahelyett, hogy meditatív magányában, egy asztal tetején ülve, békén hagyná; ehelyett tehát agyonra igazgatja, míg végül, nagy sokára egy digitális képet készít róla, és aztán Berger Gyula, miután egy krétával nemcsak egy kis háziköt rajzol a fekete paravánra, hanem egy hosszú, kacsakaringós utat is, sőt, a paravánról lefelé haladva, s az utat a színpadon folytatva, a Mestert és Hargitait is bűvösen körberajzolja, majd a kész kép alapján a közönség soriban kezd kutakodni az igazi Mester után, vagy amikor a fiúk egy-egy gumiból készült női mellel rakosgatnak magukra, a füttyjük elé, aztán a vállukra, a térdükre, vagy amikor egyikük a szájába veszi a bimbót és óvatosan, képesen izlelgetni kezdi, vagy amikor a krétarajzról kiderül, hogy mégsem az egyik néző portréja, hanem egy

2004. április 2. 20h
Berger Gyula és Barátai Táncszínház
Gátlásom Rád!
My inhibition onto You!

1177 Budapest, Kécsky József utca 17.
jegyvásolás: 464-4627, 265-4814
mvs@mozik.hu, www.mvs.hu

photo: Károlyi Ákos

I. Amatőr Ifjúsági Táncművészeti Verseny Pesterzsébeten

női akt, a Vénusz-dombon dús krétavonalakkal, majd amikor egy hasonló Vénusz-dombról kiderül, hogy az valójában egy kosárlabda-háló, a szilikon-mellből pedig labda lesz, amelyet ripsz-ropsz, egyikük behajlít a dombba, bocsánat, a hálóba, és gölt lö, bocsánat, dob; egyszerűen, hogy az egyik asszociáció annyira gyorsan követi a másikat, hogy szinte egymásba gabalyodnak, mert a különféle logikai síkok állandóan keverednek egymással, úgyhogy, aki táncot várt, amit alig kapott, mégsem csalódik, mint például én, mert jól elszórakozik a jelenetek egymásutánján: az idős, mégis délceg, atléta(termetű) „nagy” Berger és a már idősödő, de csenevész és agármozgású, ezért örökifjú „kis” Berger és Hargitai összeforrasztott csapatmunkáján, amelyben ők hárman fennhangon eldarált prózai szövegekből, tárgyak elmés használatából, ügyes gesztusokból és a szexszel mókásan átítatott atmoszférából mintha a káoszt hangolnák univerzummá; amikor pedig végre a formás női láb tulajdonosa, a szintén Berger-barát Ladnyánszky Márta teljes életnagyságban és egy kurvába oltott naiva szendésével megmutatja magát, és mégiscsak táncba viszi a fiúkat, már azt sem bánom, hogy ez az előadás valójában olyan, mint egy libikóka, amelyen a mozgásszínház hintázva szeretkezik a bohóctréfával, de nem tudjuk eldönteni, melyikük van felül.

Kaán Zsuzsa

(„Gátlásom rád” – Berger Gyula és barátai, MU Színház, L1-fesztivál, 2004. január 21–22. – Cikkünk a Zsöllyében megjelent írás másodközlése – A szerk.)

Szeretettel fogadott minden érdeklődőt az AMITA (Amatőr Ifjúsági Táncművészeti Verseny) a pesterzsébeti CSILI Művelődési Központban. A versenyzők lelkesek, színpadra valók, és ezt be is bizonyították ezen a táncversenyen, ahol hagyományteremtő szándékkal találkoztak az egyéni jelentkezők és együttesek, akik a TV-ben és sajtóban közzétett hirdetések segítségével értesülhettek az eseményről.

A vártnál is nagyobb érdeklődés azt mutatja, hogy valamennyi ifjú résztvevő bemutathatta a maga műfaját, hiszen a szalagavató báli táncoktól kezdve a modern show táncokon át (hip-hop,

rocky, street jazz, electric boogie, disco, mazsorett) a különböző nemzetek néptáncái (latin, afro és hastánc) is reflektorfénybe kerültek.

A Pesterzsébeti Művészeti Stúdió (PMS) – a rendezvény szervezője – 2002 óta foglalkozik tehetségek felkutatásával és továbbképzésével. „Az esemény célja, hogy színpadi megjelenést biztosítsunk a táncot művelő amatőröknek. Reméljük, évről évre egyre több produkciónak adhat otthont a táncverseny, és sikerrel találtak gazdára azok a csodálatos és értékes szobrok, amelyet Kocsis Előd készített a kategóriák győztesei számára, továbbá a számos szponzori díj és felajánlás” – fogalmazott a verseny indulásakor

Verőcei Edina, az Alapítvány művészeti vezetője.

A hozzáértő, szakmai zsűri tagjai között volt Rogács László, a Budapesti Operettszínház musical együttesének művészeti vezetője, Budai László argentin tangó világbajnok, többszörös világbajnok divattáncos és Bán Andrea, a hazai salsa-élet elismert koreográfusa.

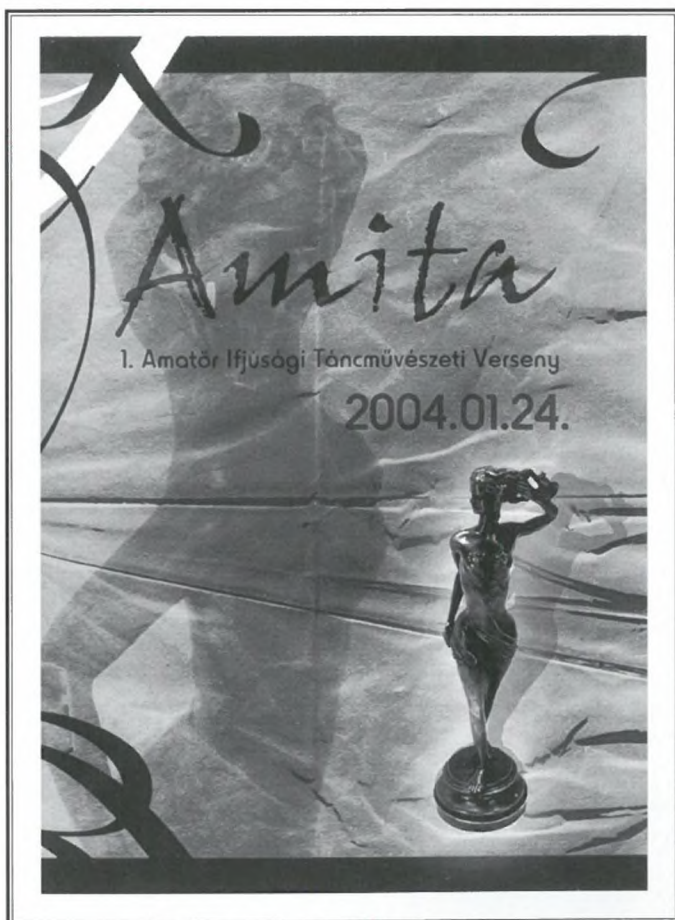
Az AMITA táncversenyen, amely nevével már idén is kiterjedt az egész ország területére, sőt a határon túlra is – így válva nemzetközivé –, több mint 70 produkciót tekinthetett meg a közönség, közel 400 fellépővel. Létrejöttében a PMS álma valósult meg, hiszen máris szinte hatalmas fesztivállá nőtte ki magát. A közönségnek más dolog sem volt, mint hátradőlni, élvezni a műsort, együtt örülni a leendő nyertesekkel, és otthon érezni magát a tánc világában.

De a rendezvény legfőbb attrakciója talán mégis a díjátadó ceremónia lett, ahol a zsűri kihirdette a táncverseny győzteseit. Mindannyian izgalommal vártuk, kik lesznek a nyertesek, ám a szervezők gondoskodtak róla, hogy az összes résztvevő vihessen haza valami apró ajándékot. Ez már csak azért is így volt rendjén, mivel a név: „AMITA” is magába foglalja az ajándék szót, hiszen az „amatőr ifjúsági táncművészeti ajándék” rövidítése.

Az „AMITA” tehát – ajándék volt a nézőknek, akik eljöttek az eseményre. És ajándék a versenyzőknek – „az ajándékok ajándékával”: az AMITA-díjjal, amelyet a legjobbak vihettek haza.

Joggal kaptak tapsot cserébe!

Bihari Tamás

Mozgásörületek

Vegyünk egy sereg kedves, üde fiatal lányt, egy csapat jó kiállású legényt, néhány lágyan hajló, de boszorkányos ügyességű tornászlányt, valamint lélegzetelállító magasban figurázó, vagy földközelpontban helyzetekben sziporkázó fiúkat, s máris megkapjuk a Honvéd Együttes legújabb estjének „receptjét”. A híres szakács, *Novák Ferenc* jól megfőzte, s megfőzi vele estéről estére a közönséget is.

Négyféle mozgásiskola és -stílus jeles képviselőit vonultatja fel színpadán: az Állami Artistaképző Intézet növendékeit, *Széchenyiné dr. Fekete Irén* sportgimnasztikás tanítványait, a *Lombik Társulat* világbajnok breaktáncosait, s természetesen saját, sokoldalú, virtuóz néptáncársulatát.

Már az est címe sokat sejtet: *Mozgásörületek* – várakozással telíti az embert. Négy különböző mozgáskultúrát

sűrít egybe a rövid jelenetekben pergő műsor. A tartalom maga a mozgó test teljesítménye: a mű az emberi test képességeinek határát ostromolja – ígéri a szerzők.

A négy stílus folyamatos váltakozása, egymásba csúszása valóban egyetlen percre sem hagyja lankadni a néző figyelmét. A tempó viszont egy idő után nem fokozható, s így kissé menetrendszerűvé válik az egyes mozgásstílusok felbukkanása. Gumiasztalon ugráló artisták szaltói és a szalaggal, buzogánnyal, máskor labdával, kötéllel, karikával vagy épp zászlókkal belibbenő sportgimnasztikás lányok szinte csonttalanul hajlékony

mozdulatai váltják egymást. Aztán berobbannak a színre a breakes fiúk, akiket egy csöppet sem hoz zavarba, hogy ezúttal egy „komoly” színház közönsége előtt kell produkálniuk: fölényes könnyedséggel, szinte „kisujjból kirázva” sorjáznak mutatványaik. És ugyanez a felhőtlen jókedv, ez a semmitől vissza nem riadó fiatalos lendület jellemzi a honvédos tánckart is. A valóban „örületes” és igazán virtuóz jeleneteket e két csoporttól láthatjuk az est folyamán.

A néptáncos fiúk eleki tánc, kanalasa vagy ezúttal – a cirkuszi hangulathoz igazítva – csillogó botolója, a lányok vidám kendős játéka, mazsorettelemekkel megbolondított verbunkja, és finoman érzéki cigánytánc a legmagasabb színvonalon komponált darabok. Remek ötlet volt a botos fiúk támadásai közepette buzogánnyal táncoló tornászlány drámai jelenete, ám kidolgozása nem ragadta meg a kétféle „fegyvertánc”-ban rejülő párbeszéd lehetőségét: maradt mindenki a saját jól ismert kaptafájánál.

Összességében is elmondható, hogy az est folyamán az egyes stílusok jórészt eltáncolnak egymás mellett. Néhány, kissé erőltetett közös átkötő jelenet kivételével nem igen találkoznak, s nem törekcsenek közös pontok felfedezésére, párbeszédre. Történet, dramaturgia nem fogja egybe a művet, az egyes jelenetek kötései viszont így nem mindig zökkenőmentesek, olykor bizony sablonosak. Bármilyen eredeti is az ötlet, hiszen nagyszerű mozgástanulmány lehetne a darab, akármennyire egyenrangúként szerepeltetik is a szerzők az egyes műfajokat, képviselőik színpadi teljesítményéről ugyanez már nem mondható el. Valójában ezen a ponton inog kissé az impozáns koncepció.

Kiváló, s a táncosok számára is inspiráló teljesítményt nyújt viszont a zenekar (zenei szerkesztő: *Rossa László*), amelynek alapja a Honvéd Táncszínház kísérő zenekara, a *Hegedős együttes*. Tagjai ezúttal megszokott hangszerük mellett olykor gitárt, szájharmonikát vagy szaxofont ragadnak, akárcsak a közreműködő primás, *Ökrös Csaba*,

Együtt: a Néptánc és a ritmikus sportgimnasztika

Fotó: Korniss Péter

Részletek a *Mozgásörületek* című produkcióból • Fotók: Korniss Péter

aki még dalra is fakad. A vendégzenészek jóvoltából igen erős a ritmusszekció: Babos Károly (ütőhangszerek), Jávori Vilmos (dob), Plútó Horváth József (basszusgitar), Qcee (szájdob, ének).

Amikor pedig a négy mozgásstílus közül a néptánc pereg, akkor sem tiszta népzene szól. Nagyszerű ellenpontként szerepel például a gitárral, szájharmonikával, dobokkal kísért kalotaszegi legényes és a széki vonós muzsikára komponált ritmikus gimnasztika gyakorlat.

Novák Ferenc és társulata, a Honvéd Táncszínház nem először közelít a cirkuszművészet felé, hiszen volt már bemutatójuk a Fővárosi Nagycirkuszban is. Az egymástól különálló tánc- és mozgásművészeti, illetve zenei műfajokra való nyitottságuk sem újkeletű. Mégis, ami egyedivé varázsolja darabjukat, az e sokrétű mozdulat- és zenei világ összefogása, egyfajta totális színház, a kölcsönös rácsodálkozás és – valljuk be – elképesztés jegyében.

M. Nagy Emese

Magyar Standard és Latin Táncbajnokságok 2004

Gyermek, Junior és Ifjúsági kategóriában

Március 6-án szombaton egész napos nagyszabású táncversenyek rendezője volt a kisteleki Pro Art TS. A modern kisteleki Városi Sportcsarnokban mindvégig telt ház, mintegy 7-8 száz néző kísérte figyelemmel az eseményeket. Dél előtt klubközi pontszerző versenyeket, délután pedig – több korcsoportban és ka-

tegóriában – Magyar Bajnokságot és egy ranglistaversenyt láthatott a közönség. 31 klubból összesen 130 páros versenyzett, a versenyvezetői feladatokat és a konferálást is Törökgyörgy József, az esemény főrendezője látta el. A 7 tagú zsűrit Biró Csaba, Juhász Valéria, Móczó János, Molnár József, Sziliné Csáki Emília,

A Gyermek I. Standard Magyar Bajnokság döntősei

Fotók: Rollinger Károly

A Gyermek II. Standard Magyar Bajnokság döntősei

Törökgyörgy Erika és Várhegyiné Nagy Rózsa alkotta.

Nézzük tehát, mi is történt a Magyar Bajnokságon a különböző korosztályokban és kategóriákban.

Gyermek I. Standard Magyar Bajnokság (9 év alattiak)

A legkisebbeknél 5 páros versenyzett és a színvonal sem volt magas. Sok zenei, ritmikai probléma akadt.

1. Paczuk Lénárt–Bottyán Deniza (Szilver TSE, Szentés)
2. Totyik Zoltán–Szarka Nikoletta (Szilver TSE, Szentés)
3. Bánfi Dániel–Valkai Dorina (Szilver TSE, Szentés)

A Paczuk–Bottyán pár az öt standard táncból négyet nyert meg, bár nem egyértelmű pontozással. Lendületben és összhangban múlták fölül társaikat. Igaz, a bécsi keringőnél sokat bizonytalankodtak.

Gyermek II. Standard Magyar Bajnokság (10–11 évesek)

Ez a korosztály már jóval képzetesebb táncosok sokkal élvezetesebb versenyét hozta. A 8 párosból öt jutott a fináléba, ahol meglehetősen nagy harc folyt a győzelemért.

1. Spák Patrik–Tóth Fruzsina (Kner TSK, Gyomaendrőd)
2. Bugyi Bence–Kis Violetta (Szilver TSE, Szentés)
3. Bandi Ferenc–Dávid Dorottya (Fanat-X, Nyíregyháza)

A gyomaendrődiek a pontozás alapján mind az öt standard táncot (angol keringő, tangó, bécsi keringő, slow fox, quick step) megnyerték. Jó technikai alappal rendelkező, dinamikus pár benyomását kellették. A pontozásból nem derült ki, de úgy gondolom, hogy a második helyen végzett szentesiek végig egyenrangú ellenfelei voltak a győztes párnak, sőt előadásmódban felül is múlták őket.

Junior I. Latin Magyar Bajnokság (12–13 évesek)

Itt találkozhattunk a legnépesebb mézőnnyel, 41 páros élt az indulás lehetőségével. Közülük 24-en jutottak az elődöntőbe, majd 12-en a középdöntőbe. Az általános színvonal jó volt, végül 6 felkészült kettős jutott a maratoni verseny döntőjébe.

1. Széles András–Dáné Alexandra (Pro Art TS, Kistelek)
2. Molnár Ádám–Paróczai Rebeka (Rumba TSK, Gyomaendrőd)
3. Szabolcs Péter–Barna Lilla (Szilver TSE, Szentés)

„Papírforma” győzelmet aratott a kitűnő Széles–Dáné kisteleki kettős. Mind az öt latin táncot (szamba, rumba, cha-cha-cha, paso doble, jive) kü-

lön-külön is megnyerték. Technikában, gyorsaságban és előadásmódban is kimagaslóan ők voltak a legjobbak ebben a mezőnyben. Nagy tehetségek, a

jövő nagy reményesei! Szoros küzdelemben a jól hajrázó, temperamentumos Molnár-Paróczai kettősé lett az ezüstérem.

Az Ifjúsági Latin Magyar Bajnokság döntősei

Az Ifjúsági Latin Magyar Bajnokság győztesei
Schmidt József és Fejér Madlén

Ifjúsági Latin Magyar
Bajnokság (16-18 évesek)

A legszínvonalasabb mezőny itt indult 24 párossal. A zömében jól felkészített táncosok közül a 12-es középdöntő után alakult ki a finálé, ahol 6 páros izgalmas és színvonalas versenye az alábbi végeredményt hozta:

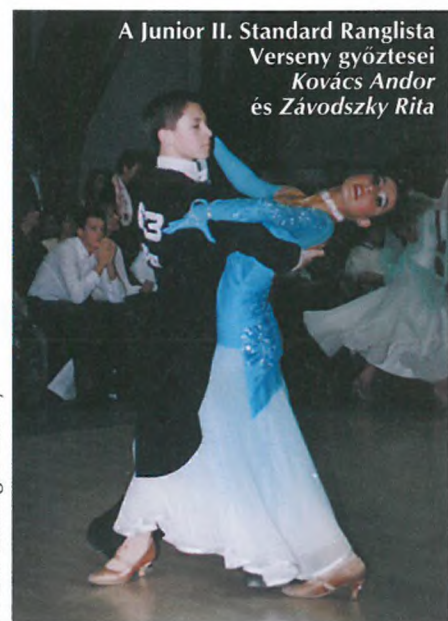
1. Schmidt József-Fejér Madlén
(Pro Art TS, Kistelek)
2. Katonka Zoltán-Kovalik Zsófia
(Pro Art TS, Kistelek)
3. Varga Tamás-Benedeczki Bettina
(B. E. S. T., Szeged)

Kettős „hazai” siker született az ifjúságiaknál, a helyi közönség nagy hangorkánja közepette! A győztes Schmidt-Fejér kettős bár mind az öt latin táncot külön is megnyerte, a pontozás és a teljesítmény alapján egyaránt szoros volt a verseny. Látványos latin vonalakkal és figurákkal, kellő átéléssel táncoltak, technikájuk is kitűnő. Megérdemelten győzték a riválisukat: a szintén pro-art-os duót. A győztes pár mindkét tagja 1996 óta táncol, de csak 2001 óta együtt. Vezető tánctanáraik a Törökgyörgy-házaspár, de sokat tanulnak a Vescovo Maurizio-Törökgyörgy Melinda felnőtt magyar bajnok pártól is. Az őszi spanyolországi ifi Latin VB-n a 24-be kerülés a céljuk, jövőre pedig szintén az ifjúságiak között szeretnék megvédeni első helyüket idehaza.

A döntő párosai közül csak a Katonka-Kovalik kettős tudott lépést tartani a bajnok párral. Végig gyorsan és temperamentumosan és technikailag is jól táncoltak, jól kivitelezett figurákkal.

A délutáni program része volt még a Junior II-ek (14-15 évesek) Standard Ranglista versenye, ahol 8 párból Kovács Andor és Závodszy Rita nyert, a szegedi BEST és a budapesti Happy Dance táncosai.

Rollinger Károly

A Junior II. Standard Ranglista
Verseny győztesei
Kovács Andor
és Závodszy Rita

Fotók: Rollinger Károly

Pillanatképek a IX. Budapesti Operabálról

1. Szinetár Miklós főigazgató elmondja az ünnepi köszöntőt
2. Az első bálozók bevonulása
3. A két Bárándy: dr. Bárándy Péter igazságügyminiszter és dr. Bárándy György ügyvéd, az EuróPAS Magyar Táncdíj kuratóriumi tagja
4. Keveházi Gábor, a Pécsi Balett igazgatója és felesége
5. Korcsmáros Péter, az Operabál rendezője és a diszvendég: Katharina Witt
6. Lirai dallamok a bál forgatagában

Fotók: www.konicadigital.hu

Haáz Sándor születésnapjára

Megemlékezés a Haáz-család kitüntetése, a Magyar Örökség-díj elnyerése alkalmából

Haáz Ferenc Rezső, 1934.

A 92 éves Haáz Sándor
Fotó: Kerekes Péter Pál

Ez az ünnepi összefoglaló öt éve várja a megjelenést.

A „Székelyek ünneplőben” című Gazda Klára-Haáz Sándor kötet megjelenésekor készített interjú (1999) legfontosabb részleteit foglalja össze. A Sors úgy rendelkezett, hogy az ünnepi laudatio kissé eltolódott, de meghozta az egész Haáz-család számára a „Magyar Örökség” tiszteletre méltó ünnepi díját, melyről a Táncművészet lapjain is megemlékezhetünk.

Nemcsak a mai táncos fiatalok, de az idősebbek előtt is szinte ismeretlen a Haáz Sándor név, amely kezdetben a Székely Egyetemi és Főiskolai Egyesület (SzEFE) nevéhez kapcsolódott igen szorosan. Az egyesületet Dabóczy Mihály (Minya) alapította, tőle vette át 1935-ben Haáz Sándor szobrász- és festőművész-hallgatóként, miközben akkor már Kisfaludi Strobl Zsigmond tanársegédje volt. Az Egyesület helyiségét a Rákóczi utca 15. számú ház első emeletén, hangulatos székely környezetben rendezték

be. Itt gyűltek össze a székely fiatalok minden hét végén dalolni, táncolni, egyszerűen „otthon érezni magukat”.

Az egyesület tánc csoportját a mindennapok kényszerítő szüksége hozta létre. A főiskolák hallgatói akkoriban igen nehéz anyagi körülmények között éltek, nagyon sokat koplaltak. A 30-as évek elején, kiváltképp a trianoni menekülők gyermekei, főleg az Erdélyből származók; sokuk családja 1919 óta csak ebben az időben tudta rendezni családi körülményeit. De még mindig szép számmal voltak, akik a pályaudvarok használaton kívüli kocsijaiban éltek. A főiskolások, egyetemisták számára egy-egy jó ebédhíváson részt venni egész heti élmény jelentett. A megszokott hazai táncos-dalos környezetet a menekülteknek is rettenetesen hiányzott. Öt fiú összeállt, és hétfőve a székely verbunkkal járta a vidéki városok székelyek lakta környezetét. Mindenütt szívesen látták őket vendégül, s még némi pénzhez is jutottak. Budapesten inkább a csoportos dalokat, páros táncokat szerették,

s voltak olyan nyári rendezvények a Margitszigeten, ahol 24 párral is ki tudtak állni. Látványos sóvidéki, kecseti, korondi táncokat táncoltak, daloltak, ami mindig óriási sikert és a kemény mindennapokhoz némi pénzt is hozott. Itt tanult meg táncolni Szabó Iván szobrásznövendék is, aki később éveken keresztül a „Honvéd”, az első magyar hivatásos néptánc együttes vezetője és koreográfusa lett.

A pesti Szent Imre Kollégium 1943, majd 1944 tavaszán, a hagyományos falusi művészetek reneszánszában nagy Magyar Műsorokat rendezett a Városi (ma Erkel) Színházban. Kórusművek, versek, ballada-feldolgozások szerepeltek műsoron, amelyeket Molnár István, a kolozsvári származású expresszionista táncművész, később a magyar néptáncok nagy néprajzi gyűjtője, az ér-

di KALOT (az akkor már országosan ismert népfőiskola) tanára tanított és rendezett.

Magam is ott táncoltam, s jól emlékszem: a székely harrisnyákat a Székely Egyetemtől kölcsönöztük. Haáz Sándorral ekkor találkoztam, közel 60 évvel ezelőtt! Neki ekkor már nagy táncos múltja volt. 1938-ban ugyanis belekerült a Paulini Béla által kitárlt és megszervezett produkció-sorozatba, a Csupajátékba amely kiváló fiatal magyar zeneszerzők közreműködésével és Milloss Aurél, a később nemzetközi tekintélyű koreográfus műveivel nemzetközi hírűvé vált. A Lakodalom című táncjáték zenéjét a fiatal Farkas Ferenc írta, s Paulini Béla a jelenlévők közül Haáz Sándort választotta vőlegénynek. Partnere az Operaház egyik kiválósága: a nagyon csinos szőlőtáncosnő Bordy Bella lett. A színpadon a táncot rögtönözniök kellett,

Gazda Klára – Haáz Sándor

Székelyek ünneplőben

Színek és formák a székelyföldi népviseletben

JELLENLÉVŐ MÚLT

s Paulini is, Milloss is mindent rendben talált. Londonban óriási sikerük volt a műsorral, a BBC első TV-adásaiban is szerepeltek. Vezetőik már földközi utat terveztek, amikor a háború mindennek végét vetett...

Haáz Sándor 1912. április 3-án Szombatfalván született, ami ma Székelykeresztúr része. Felmenőit az 1500-as évekig számon tartja. Nagyrészüket kézműves „iparos”

(bőrműves, lakatos, takács, bádgos stb.) volt a Felvidéken: Igló, Késmárk, Kassa környékén. Szinte mindegyikük a város nótáriusa is volt (a legjobb kézművesek ugyanis akkor a város vezető testületének is tagjai voltak). Az 1900-as évek fordulójára elött a nagypapa Igló város rangos jegyzője lett, fia: *Haáz Ferenc Rezső* (Sándor apja) a város híres gimnáziumában érettségizett, majd miután le-

töltötte a katonaságot, a budapesti Képzőművészeti Főiskola festő-tanszakára iratkozott be, ahol a híres táblafestő, *Székel Bertalan* lett a tanára. 1906-ban Haáz Ferenc Rezső megpályázta Székelyudvarhely főiskolai rangú kollégiumának rajztanári állását, és el is nyerte a presbitérium jóváhagyásával. *Viski Károly*, az 1920-as évek kiváló néprajzosa és később egyetemi tanára ugyanebben

az évben vált tanártársává. Viski néprajzi érdeklődése őt is ugyanebbe az érdeklődési irányba vonzotta. „Amíg apám kedvence Lövete volt, *Viski Sıklódot* szerette jobban” – mesélte Sándor. – „Innen van, hogy apám lövetei viseletrajzait a 30-as évek elején nemcsak a Kolozsváron megjelent nagy tanulmányában publikálta, hanem azok levelező lapokon is terjedtek. Ennek következtében virág-

Székelyföldi népviseletek – *Haáz F. Rezső* és *Haáz Sándor* rajzai (Részletek a Székelyek ünneplőben című kötetből)

zott fel a szövés-kultúra is.” Reneszánszának tulajdonítható, hogy a 40-es években, mint lövétei ’székely viselet’, az erdélyi városokban és falvakban is szeretettel és büszkeséggel viselt ünnepi ruhadarab lett.

Sándor folytatta apja hivatását. 1957-ben a Székely Állami Együttes egyik alapítójaként táncmesterkedett az együttesben, de a vezetőség széthúzása miatt rövidesen visszatért a rajztanári pályához.

Az 1970-es évek fordulóján kosztümtervező feleségemmel és a korondi születésű Venczel Árpád kolozsvári szobrászművész barátommal meglátogattuk a Haáz Rezső nevet viselő Székelyudvarhelyi Múzeumot is, amelynek gyarapításában szobrász barátom is részt vett. Meglepődve figyeltünk föl Haáz Rezső néhány, a falon lévő gyönyörű székelyi kosztümrajzára, amelyeket a román teremtő akkor nem engedett fényképezni. Csakhamar felkerestük Sándort Marosvásárhelyen, elmondtuk neki a történeteket, s többek között

Haáz Ferenc Rezső:
„Lövétei menyasszonytánc”
című festménye
Falvai Károly felvétele, 1980

megkérdeztük tőle, miért nem folytatja ezt a gyönyörű munkát? Sándor a viseletrajzolásához szükséges kellékek hiányát emlegette: a jó minőségű pauszpapír és a szükséges kínai tus hiányát. Tervező főmérnöki körülményeim között ezek a hiányok könnyen teljesíthetőkké váltak, Sándor pedig – akkor már nyugdíjasként – elkezdte végigjárni a Nyárad mentén és más erdélyi falvak minden egyes házáat azért, hogy nem talál-e valami régi textil darabot, és esetleg a viselethez fűződő, értő magyarázatot.

Természetesen ő sem kerülhette el, hogy rövidesen a „szekuritáta” figyelmébe kerüljön, akik töviről-hegyire kikérdezték. Az évtizedeken keresztül rendületlenül végzett munka azonban gyönyörű és páratlanul gazdag eredményt hozott: a székelység viseletbeli egységének, izlésének, stílusérzékének csodálatosan színes világát.

A Plánétás Kiadó Gazdag Klára részletes magyarázatokat tartalmazó szakértői munkájával jelentette meg Haáz Ferenc Rezső és fia, Sándor színes kosztümrajzait. A kötet Bevezetőjében Benkő Samu így ír: „A napokban ellátogattam Székelyudvarhelyre, s betérve az ottani

Az ünnepelt...

Foto: Kerekes Péter Pál és fia, Haáz Sándor karmester

múzeumba, mely nemrégiben vette fel Haáz Rezső nevét, föllevenedett bennem az a több, mint ötven évvel ezelőtti esemény, amikor először léptem át az akkor még református kollégiumi tulajdonban lévő és szépen gyarapodó gyűjtemény küszöbét. A nagyszerű elődök gyűjtőmunkáját folytató igazgató rajztanár, Haáz Rezső a második világháborút követő időben elmagyarázta nekem, a szociológiai szakra az idő tájt beiratkozott egyetemi hallgatónak, hogy a székely népelet tárgyi emlékei (faeszközök, vas- és agyagmunkák, textiliák stb.) milyen fontos üzenethordozói a társadalom múltbéli állapotának, és megváltásuk

mennyire parancsoló kötelesség annak, aki életcéllal az erdélyi magyar társadalom múltjának és jelenének tanulmányozását tűzte maga elé.”

Haáz Sándor, a „fiú”, aki apja méltó utódjaként, lélekben vállalt kötelezettségét teljesítette, munkájával édesapja emléke előtt kívánt tisztelni. Sajnálatos, hogy e nemes feladatot – kérése ellenére – a kiadó ezt elfelejtette megemlíteni.

A 2003. december 22-én, ünnepi körülmények között átadott Magyar Örökség díj először ismerte el a magyarrá lett család négy nemzedéke munkáját a magyar kultúra fenntartásában és megőrzésében. Elődök és utódok részesültek e díjban, érdemeik elismeréseként.

A díjat a Haáz-család legfiatalabb tagja: a hegedűművész Haáz Sándor vette át, aki Szentegyhászasfaluban szervezett szimfonikus zenekart, és alapított kórust. Im-már 25 éve e csapat fenntartásáért dolgozik, mint művészeti vezető, előadóművész, karmester és tanár. Az idősb. Haáz Sándor reményei szerint azonban lesz a családban ismét képzőművész is!

Lapunk kiadói kuratóriuma, és e sorok szerzője 92. születésnapja alkalmából gratulál az ünnepeltnek, a Magyar Örökség díj elnyerése alkalmából pedig az ünnepeltnek. Jó egészséget is kívánva az egész, tehetségben nem szűkölködő, szorgalmas Haáz-családnak.

Falvai Károly

Kricskovics Antal új produkciója elé

Mint a Fáklya Horvát Művészegyüttes új estje forgatókönyvének társszerzője, örömmel számolok be a Táncművészet olvasóinak arról, hogy az Erkel-díjas, Érdemes és Kiváló Művész Kricskovics Antal a bibliai, mitológiai, népi és világirodalmi inspirációk után immáron a horvát irodalmi hagyományokhoz nyúlt, s talált olyan alkotót, aki univerzális és nemzeti világlátásával közel áll saját felfogásához. Az egészsétes új előadás a horvát irodalom legnagyobb hatású költőjének, a modern szenzibilitást megszólaltató és modernizmust megalapító *Silvije Stramihar Krajčevićnek* (1865–1908) állít emléket, egyúttal pedig új fejezetet nyit Kricskovics koreográfusi pályáján.

Az est két részből áll. Az első részben a költő és felesége levelezésének színpadi feldolgozását látjuk. Ebben a részben egymásba fonódnak az asszonyok (Ela Krajčevićnek) a költő halála után írott visszaemlékezései és a költőnek a nyolchónapos bécsi gyógykezeltése alatt az asszonyhoz írt levelei. A monológból és a dialógusból elsősorban a költő emberi, hétköznapi arca bontakozik ki. Az emberi szenvedés megrázó képei teljességgel más megvilágításba helyezik egész költői pályafutását. Az estnek ezt a részét fuvolakíséret és zene nélküli, mégis finom, légies koreográfia teszi poétikussá.

Az est második részében kerül színpadra a legújabb Kricskovics-mű: maga a költői életpálya, s ezen belül is

Lucinda intervalla című vers által inspirált *Lucinda intervalla* című táncdráma.

Rendhagyó módon a színen jelen van a Művész is. Jelenléte azt sugalmazza, hogy mindaz, ami ott történik, olyan belső látomás, belső történés, amely nagyon személyes, s magáról az alkotóról szól.

A darab alaphangulatát egy, a színpad teljes hosszában himbálódzó monumentális füstölő adja. Ez a folyamatos ingázás a metronóm hangjával párosul, amely a felettünk múlt időt méri, s amely szakadatlanul véges mivoltunkra figyelmeztet.

A táncdráma hét képből áll:

1. Előjáték, Danse Macabre-menet.
2. Születés, család, önálló élet.
3. Szerelmi tévelygések, öröm.
4. A hit és vallásosság kérdésköre.
5. A hatalom problematikája.
6. Az alterego testbe zárt magánya.
7. Danse Macabre-menet és zárókép.

A kompozíció tehát keresztes szerkezetű: a nyitó- és zárókép teljes szimmetriát alkot. A keret pedig nem más, mint amolyan középkori haláltánc. Ebben a menetben azok kapnak helyet, akik a darabban az egymást követő tételekben bizonyos eszmék, léthelyzetek kidolgozásához szolgáltak mintául. Ezek a léthelyzetek: a születés, a család, a szerelmi útvesztők és a szerelem, a hatalom és az egyén viszonya, a hit/vallásosság kérdése, a visszavonhatatlan, testbe zárt magány és az elmúlás.

A darab végén a Danse Macabre-menet kivonul a színről, a menetet irányító halál visszatér, belekapaszkodik a füstölő-ingába és megállítja...

Aztán újra elindítja...

dr. Lukács István,
az ELTE BTK
tanszékvezető docense

A darab ősbemutatóját 2004. június 5-én tartják Pécsen, a Tettyei romok színpadán, de az ősz folyamán Budapesten is előadják.

Jelenet a készülő előadásból
Képünk 2004. március 5-én készült, az első főpróbán a MÁNE színpadán
Fotó: Kanyó Béla

A Bolsoj Balett Párizsban

A Bolsoj Balett 12 éve nem vendégszerepelt Párizsban, és ez alatt a hosszú szünet alatt, úgy tűnik, inkább a nagy vetélytárs, a Kirov Balett tört előre, mivel éves turnéikkal most már egy kicsit korunk 'Orosz Balett-szezonjainak' számítanak nyugaton.

Míg a Bolsoj? A Jurij Grigorovics több mint harmincéves balettagazgatását követő évek – sokak szemé-

A címszerepben:
Svetlana Zaharova

ben – a hanyatlás korszakának tekintendők. Pedig nagyszerű táncosokkal most is büszkélkedhet az együttes, s erről bárki meggyőződhetett, ha végignézte a három programból álló előadás-sorozatukat 2004 januárjában, a Párizsi Operában. A Grigorovics-féle *Hattyúk tava* új fináléval is különlegességnek számít. Erről a mester a műsorfüzetben azt állítja, hogy ezt már 1969-ben is így, happy-end nélkül akarta bemutatni, de ezt természetesen a „cenzúra”

A címszerepben: Maria Alexandrova

Petipa/Lacotte–Pugni:
A fáraó lánya

Fotók: Icare

nem engedte. Mariusz Petipától *A fáraó lánya* és a *Ragyogó Patak* című Alekszej Ratmanszkij-balett a nagy hírével együttes jelenlegi szintjét pontosan diagnosztizálta.

A fáraó lánya

Mariusz Petipa 1862-ben készített nagy balett-látványossága, amelyet sikerült kétszer is megnéznem. Ez az előadás Pierre Lacotte balett-restaurátori munkájának újabb diadala.

A balett három felvonásban, Jules-Henri Vernoy de Saint-Georges és Théophile Gautier librettójára, a fiatal Petipa egyik első, sikeres műve, amelyet a szentpétervári Cári Balett és a moszkvai Bolsoj Balett egészen 1927-ig műsorán tartott.

Monsieur Lacotte, aki már annyi elfelejtettnek hitt balett újraálmodásával ajándékozott meg bennünket, most is nagyszerűt produkált. Adva volt-van az eredeti librettó a *Giselle* librettójának szerzőpárosa által, továbbá a partitúra: az olasz Cesare Pugni zenéje, valamint az orosz Sztjepanov-féle, homályosan lejegyzett és fennmaradt táncírás, amelyből Lacotte részben merített. Másrészt *Ljubov Egorovát* is jegyzi, mint forrást (ő a sok, Párizsban élő orosz emigráns balerina egyike), akinek magániskoláját Lacotte az Opera mellett gyakran látogatta.

A cselekmény

Az alábbiakban vázlatosan bár, de leírom a balett szüzséjét, mert ez a mű teljesen ismeretlen a magyar közönség számára. A balett alapötletét Theophile Gautier-től *A múmia regénye* szolgáltatta. A cselekmény Lord

Wilson egyiptomkutató és szolgálja története, amint a gízai piramisok tövében keletkező sivatagi homokvihar, a *számum* bekergeti őket az egyik piramis belsejébe. Arab vendéglátóik jóvoltából különös kalandba keverednek: ópiummal kínálják őket, amelynek hatása alatt a lord egyiptominak álmodja magát, és szerelmes lesz a másnak szánt, vakítóan szép *Aspiciába*, a fáraó lányába. Ő viszont, hogy a sztori még hátborzongatóbb legyen, szarkofágból, múmiaként kel életre. Majd egy vadászjelenet következik, ahol a vadászok és a főhős nő egy oroszlant hajszolnak: bár a nagy macska megsebesül, mégiscsak majdnem megtámadja *Aspiciát*, akinek életét az ügyesen ijjazó Taor (Lord Wilson) menti meg. Színváltozás: a nagy fáraó ünnepeles bejövételét jelzik a fanfárok, egy igazi fehér lóval (ami ritka látvány a Párizsi Opera színpadán), „aki” szerepét ritmikusan és fegyelmelzetten „domborította.”

A fáraó a lányát kérdezi, hogy ki az idegen. *Aspicia* bemutatja apjának élete megmentőjét, a fáraó Taort hálából meghívja palotájába. Szerelmük nagy pas de deux-jét egy eljegyzési ünnepség követi, de nem Taorral, hanem a núbiai királlyal, amit egy házassági szerződés is megpecsétel. A lány kétségbeesetten, titokban Taor felé fordul és őt kérdezi, hogy mit is csináljon. Egy titkos ajtón át elmenekülnek. Mire a fáraó és a núbiai király észreveszik az 'ármányt', a szerelmesek már messze vannak a palotától. Üldözési jelenet következik: Taor és *Aspicia* halászok kunyhójában húzza meg magát. A varázsos egyiptomi éjszakában nilusi halászatra indulók őket is invitálják. *Aspicia* fáradt, nem kíván részt venni az éjszakai kalandban, így egyedül marad. Hirtelen megjelenik a núbiai király és kísérete a kunyhó ajtajában, a lány

kétségbeesésében a Nilusba veti magát. Amikor Taor és szolgálja, *Passiphonte* visszatérnek a halászatból, a király letartóztatja őket. Új jelenet: a Nilus vizei alatt vagyunk, ahol a Nilus istene nagyon nagy örömmel fogadja a fáraó lányát. De *Aspiciának* van egy kérése: szeretné viszontlátni szerelmét, Taort. A Poszeidon-szerű folyami isten parancsára Taor megjelenik, amit a 'nagy folyók' (Néva, Kongó, Gadalquivir) táncai és annak szólói követnek. De *Aspicia* szárazföldön szeretné látni szíve választottját és kérése megadatik. Újabb színváltozás: a palotában a fáraó örjög eltűnt lánya miatt. Taort hozzák elé, akit azzal fenyeget, hogy ha nem fedi fel *Aspicia* hollétét, megöli. Majd a halászok hozzák *Aspiciát*, aki 'elmeséli' kalandját apjának, és felfedi, hogy a núbiai király kényszerítette a halálúgrásra a Nilusba. Mire a fáraó megsemmisíti a házassági szerződést, és kiutasítja a núbiai királyt és kíséretét. *Aspicia* 'esdekel' Taor életéért és azzal fenyegetőzik, inkább a szárazföldön is megöli magát, ha nem lehetnek egymáséi. Már-már a szent nilusi vipera felé halad, amikor a fáraó mégiscsak áldását adja a 'furcsa párra'. Majd újból *számum* kerekedik, a piramis belsejében is, ahol Lord Wilson ébred az ópiumálmából. Mosolyogva és csodálkozva 'fejti meg' a csak általa átélt álmot.

Petipa és Lacotte

Szeretném érzékeltetni, hogy az egzotikus, kalandos mese – ami akár egy hollywoodi film forgatókönyve is lehetne – milyen jó alapon bizonyult *Petipa* kezében, illetve *Lacotte*, a balett újraálmodójának fantáziájában. Rengeteg alkalom adódik ugyanis különböző vonulásokra, szólókra, pas de deux-kre és nagy *corps de ballet* táncokra. A cselekmény bármilyen fordulatnak is

tűnik, világosan követhető a speciális, 'balettos' pantomimok segítségével. Pugni zenéje pedig valósággal diktálja a lépéseket pontos ritmusával, a régi, klasszikus balettekre olyannyira jellemző dallamgazdag, színesen orkesztrált muzsikájával.

Lacotte nagyon okosan és szenzitíven 'restaurál', ügyesen kerül az úgynevezett 'egyiptomi klisé' mozdulatvilág könnyű alkalmazását. A profilszerű mozdulatokat és pózokat módjával adagolja. A nagyon szép kosztümök (ahol a szabályos, klasszikus tütükre egyiptomi motívumokat alkalmaztak) ugyanúgy segítik a látványt, mint a gyönyörű, tágas és hatásos díszletek. Így mindent elhiszünk neki, minden lépés, minden port de bras 'echt' *Petipa*-nak tűnik, még ha tudjuk is, hogy nem egészen az.

A leghitelesebb mégis talán balettkar mozgatója, hisz mint egy megelevenedett „kánon-echo” válaszol minden mozdulatváltozatra, és itt ebből aztán van elég. A táncosoknak remek alkalma nyílik megmutatni technikájuk mellett színészi képességüket is. A két szereposztásból a két *Aspiciát* kell kiemelni: a néhány éve a Kirovtól a Bolsojhoz átszerződött *Svetlana Zaharovát*, akit remek szentpétervári iskolája valóságos 'vendégművésszé' emel, a kicsit más stílusban táncoló Bolsoj-táncosok között. De a gyönyörű *Maria Alexandrovát* is meg kell említeni, aki 'a közönségnek -a közönséghez' táncoló régi Bolsoj-balerinákat idéző fiatal utódja. Partnerük: *Dimitrij Belogolovcev*, aki, úgy érzem, még nem kész lett a szereppel, és kissé indiszponált is volt Lord Wilson/Taor nehéz szerepében. Fiatalos, 'angolos' külsejét ráadásul még egy alsókarját 'dekoráló' tetoválás is csúfította. A másik szereposztásban Ruszlán Szkvorcov és *Alexandrova* technikailag és színészilag is sokkal jobban kiegészítették egymást.

A Bolsoj mai kvalitásai

Ugyanakkor mégis fájdalomosan hiányoztak az igazi, „óriások”. Azokra a ragyogó egyéniségekre gondolok, akik a Bolsojt a XX. század egyik első balettegyüttesévé tették – mint *Pliszeckaja*, *Vasziljev*, *Makszimova*, *Bessmertova*, *Liepa*, *Mukhamedov* vagy *Borisz Akimov*. De jelenleg ilyen táncos nagyságokról még nem beszélhetünk, reméljük, lesz, aki „felő” közéjük. Az egyetlen igazi sztárkvalitású táncos, Csicskaridze, sajnos sérülése miatt nem tudott a turné résztvenni. A másik sztár, akinek a neve, mint sajtószenzáció, már bejárta a világot, *Anasztázia Voloskova*, szintén nem volt Párizsban. Ő az, aki a társulat történetében – talán – először nyert bírósági úton való elbocsátását követően újraalkalmazást. A menesztés oka: túl súlyosnak és túl magasnak tartották.

Az más kérdés, hogy 2004 januárjától megint egy új (35 éves) koreográfus-balettagazgatóval: *Alekszej Ratmanszkijjal* startoló Bolsoj hogyan fogja őt alkalmazni, és hogy kap-e majd szerepeket. Az se nagyon jó jel, hogy a Bolsoj Balett az utóbbi évtizedben öt balettigazgatót 'fogyasztott el'. Amikor a 90-es évek közepén *Vlagyimir Vasziljev* lett a színház főigazgatója (az operáé is!), próbálkozott modernizációs kísérletekkel, de a társulat, a kritika és leginkább a 'nagyérdemű' ellenállt mindenféle újításnak. De hogy *Ratmanszkij*nak sem lesz könnyű dolga a 200 tagú balettegyüttesel, az biztos. És, hogy meglepő kinevezésével egy hosszabb alkotó periódus és megújulás következik-e, még azt sem lehet megmondani. Mindenesetre tény, hogy *A fáraó lányát* érdemes volt elővenni, hisz az ember nem élhet mindig csak *A hatyúk taván* és a *Gisellen*.

Hézsó István

A Matthew Bourne jelenség

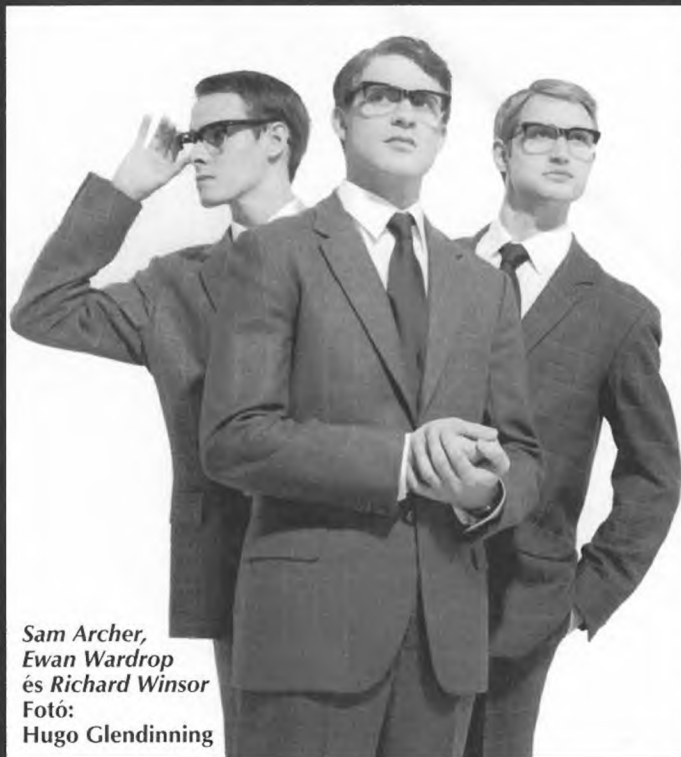
Matthew Bourne nem a legjelentősebb élő angol koreográfus, de kétségtelenül a legnépszerűbb. Egyidőben megy a londoni Sadler's Wells színházban *Diótörő* balettje új szöveggel, *Play Without Words (Darab szavak nélkül)* című műve az angol Nemzeti Színházban, és nagyszerű *Hattyúk* tava koreográfiája, a férfi hattyúkkal a világ különböző pontjain. A fiatal koreográfus legnagyobb érdeme, hogy egy teljesen új közönséget szerzett a táncnak, – olyanokat, akik nem tették be a lábukat a Covent Garden Operába, de most lelkesen váltanak jegyet bárhova, ahol Bourne neve megjelenik a plakáton.

Matthew Bourne érett korban kezdett a táncal foglalkozni, huszonnégy éves volt, amikor beiratkozott egy egyetemi szintű táncanfolyamra a Laban Központba. Saját bevallása szerint a próbatáncolás volt az első táncórája. Mint olyan gyakran, ott is hiány volt fiúkban, és felvették. Nem készült táncosnak, de miután a tánc történet, táncelmélet és táncírás a kurzus része volt, gondolta, valami ilyesmivel fog foglalkozni. Balet-

tet szintén csak felnőtt korban látott először. A legnagyobb hatást a moziban látott Hollywood-musicalok tették rá, ezért amikor megalapította első társulatát, az *Adventures at Motion Pictures* („Film Kaland”) nevet adta neki.

Első átütő sikere *A hattyúk*

tavával volt, amelyben a hattyúkat mind férfiak táncolták. Teljesen új szöveggel írt hozzá, az ifjú herceg másik domináló enje a hattyú, édesanyja: a királynő fontos főszerep, kettőjük kapcsolata pedig Freudot idézi. Mostanáig szerintem ez Bourne legsikeresebb mű-

Sam Archer,
Ewan Wardrop
és Richard Winsor
Fotó:
Hugo Glendinning

Michela Meazza,
Emily Piercy
és Saranne Curtin

Fotó:
Sheila Burnett

ve. Londonban évtizedek óta először mutattak be balettprodukciónak *en suite* sorozatban a londoni West-End egyik prózai színházában. A közönség heteken át megtöltötte a nézőteret.

Ezen a télen mindkét műsorra tűzött koreográfiája felújítás. A *Diótörő*nek olyan sikere volt turnéján, hogy a Sadler's Wells visszahozta a karácsonyi szezonra, és a BBC televízió is közvetítette.

Kétségtelen, hogy Matthew Bourne ötletgazdagsága és rendezői képessége kiemelkedő. A *Diótörő* erőssége a koncepció. Árvaházi gyerekek várják a karácsonyt, az atmoszféra Dickens-re emlékeztet. Jövőre hoznak a gyerekeknek ajándékokat, de azokat az árvaház gonosz tulajdonosai később elveszik a gyerekektől. Így kobozzák el ifjú hősnőnkől a *Diótörő*-babát is, de a baba megelevenedik, és elvezeti a kislányt az Édességek Országába. Az első részben jól ötvöződik a muzika és a történet. Később, az összes nemzeti tánc helyett az édességek táncait láthatjuk. A baj a nagy kettősöknél, szólóknál és a Rózsakeringőnél mutatkozik, amelyekhez Bourne-nak nincs elég lépésanyaga. Táncosai egyben színészek is, de technikailag nem nagyon brillíroznak. A muzika zeng és árad, de a színpadon nem történik semmi. Míg az édességek táncában Bourne humora és ötletei érvényesülnek, romantikus vonatkozásban kevés jut eszébe, – legfeljebb a hó kezd esni, és a táncosok korcsolyáznak. (Mintha nem született volna meg már régen a *Les Patineurs*.) A Rózsakeringő zenéjére valamennyi édesség felmászik egy nagy tortára, amely forogni kezd, és egy teljes Busby Berkley „filmrutint” látunk. Csakhogy ami látványos volt a harmincas évek Hollywoodjában, az ma már balett-teljesítményként csodát okoz.

Minden Bourne-produkció erőssége a diszlet- és jel-

*Azaz *A korcsolyázók* – Sir Frederick Ashton balettje Meyerbeer zenéjével, 1937-ben – *A szerk.*

meztervező: Les Brotherson. A sok díjjal kitüntetett művész állandó alkotótárs. Fantáziadús munkája valóban lényeges eleme Bourne műveinek. A magamfajta purista lehet, hogy nincs elbűvölve ettől a Diótörőtől, de meg én is értékelem ötletgazdagságát, no és azt, hogy a közönség több héten át megtöltötte a Sadler's Wells színházat.

* * *

Bourne másik műve nem meghatározható műfaj. Talvaly készült a Nemzeti Színház égisze alatt, a koreográfus új társulata számára, amelynek neve New Adventures. Ez az együttes 2002-ben alakult, kisebb kamaraművek kísérletezésére. A *Play Without Words* leginkább táncszínház. Nem annyira egy történetet dolgoz fel, inkább egy speciális periódus, a londoni hatvanas évek elejének hangulatát idézi fel. A kritikusok olyan mámorba estek tőle, hogy ezt is felújították; még hozzá a Nemzeti második legnagyobb nézőterén: a Lyttleton-ban.

A darab inspirációját *A szolga* című, hatvanas években készült, kiváló Joseph Losey-film szolgáltatta. A kísérőzenét a dzsesszmuzikus Terry Davies komponálta, és a nyitó trombitaszólótól kezdve azonnal tökéletes hangulatot kelt. Les Brotherson ismét nagyszerű díszletet tervezett: egy forgó csigalépcső a színpad közepén a többi felbontott, szét-szóró elemmel tökéletesen felidézi a kor levegőjét.

De végül is a mozgásról kellene beszélni, nem pedig a körítésről. Bourne librettójában öt karakter szerepel. A koreográfus minden szerepet egyszerre három táncossal old meg. Azonos jelmezben, azonos frizurával jelennek meg a szereplők, hármával. Ez a szerkezet a táncjáték elején eléggé zavaros, de a második részre valamiféle hipnotikus légkör keletkezik benne. Az azonos karakterek ugyanis soha nem ugyanazokat a lépéseket csinálják, hanem ki- és besodródhatnak, mint valami álomban. Hasonló ötletet már láttam prózai színházban, de

Alan Vincent és Valentina Formenti

Fotó: Sheila Burnett

Belinda Lee Chapman és Richard Winsor

Fotó: Hugo Glendinning

ott az egyén különböző típusú énjait voltak hivatottak hangsúlyozni. A táncdrámában a három-három táncos, akik egy-egy szerepet táncoltak, nem rendelkeztek különböző tulajdonságokkal. Inkább arra emlékeztettek, hogy gondolatban egy ember nemcsak egy helyen létezik, hanem több pozíciót

foglal el egy térben. Számomra ez az ötlet mentette meg a művet, melynek laza történetéből egyébként nem sokat lehetett érteni.

Egy fiatalember új inat vesz fel, aki végül is teljesen hatása alá keríti alkalmazóját. Az inas megszabadul a fiatalember menyasszonyától, és helyette kerítőként a

szolgálólánnyal párosítja össze. A szereplők közötti intim mozgások működnek a legjobban, de amikor a helyszín egy dzsesszklub vagy az utca, mégiscsak valamilyen táncot várunk (váránánk) el, és ez az, ami nem valósul meg. Bár itt nem a klasszikus balett elvárásairól van szó, mégis több táncra lenne szükség. A mozgások főleg mimikusak, vagy szatirikusak, néha groteszkek. Legjobban sikerült egy szerelmi aktust ábrázoló kettős, azaz hatos, amelynek színhelye a konyhaasztal. Itt Bourne karakterizáló képessége is megmutatkozik, ahogyan a szegénylős fiatalember és a lány kísérleteznek egymás testével. Másik két alteregójuk is részt vesz a gimnasztikus, de mégis erotikus összefonódásokban.

A kiemelkedő kritikák után én csalódott voltam, mert a táncjátékban ugyan volt sok játék, de nem volt elég tánc. Bourne kiváló rendezői képességei mellé elkelne egy képzett táncos, aki kidolgozza számára a lépéseket. Mégis meg kell jegyezni, hogy Bourne képes volt egy olyan kavalkádot varázsolni a színpadra, amely mindvégig lekötötte a figyelmet, és amelyhez hasonlót nem láttam eddig. És amikor a kritikus ezt nem első fiatalága idején mondja, az mégiscsak jelent valamit.

Nádasi Myrtil

Két magyar néptáncélmény Amerikában

Rövid new york-i tudósítást egy személyes élménnyel kezdem. Elutazásom előtt, még Budapesten megismerhettem Magyar Kálmán urat, akiről addig csak annyit tudtam, hogy jelentős részt vállal a new yorki magyar kulturális élet szervezésében. Megérkezésem után azonnal megízlelhettem ennek a munkának a gyümölcsét, hiszen tíz nap alatt két nagyszerű folklórtáncestet láthattam, s láthatott velem együtt az ott megjelent nemzetközi közönség, amely az ő szervezői segítségével nélkül nem jöhetett volna létre.

Az első előadásnak a Fashion Institute auditoriuma adott otthont, ahol évente rendszeresen bemutatja új műsorát a Pittsburgh-i Duquesne Egyetem *Tamburizants* ének- és táncegyüttese. Ez alkalommal Közép-Kellet Európa népeinek énekeit, táncait és zenéjét állították színpadra. Az 1937-ben alakult együttes, amely nevét a horvát népi pengetős hangszerrel kapta, egy évben átlag nyolcvan előadást tart. Az ifjú táncosok – az egyetem diákjai – Kaliforniától Floridáig, Ohiótól Texasig – körbeutazzák a kontinentet, megtéve kb. *negyven ezer mérföldet* a 35 államot érintő turnéjuk során. A felvételi „meghallgatásokat” minden év februárjában tartják, és csak a legjobbak kerülhetnek be a turnézó csapatba. Feltétel még a kitűnő tanulmányi eredmény, s legalább két idegen nyelv ismerete – az angolon kívül –!

Az azesti bemutatón horvát, szerb, szlovén, ukrán, bolgár, görög, lengyel,

orosz, szlovák, örmény és magyar táncok bemutatásával kápráztatták el a nézőket. Nekünk magyaroknak maradandó élményt jelentett az *Ecsedi táncok*, amely az amerikai táncosok tehetőségét és az őket betanító Balázs Richárd nyírségi koreográfus szakmai hozzáértését dicséri.

A második előadáson igazi hazai, „anyaországi” hangulat fogadta azokat a new yorkiakat, aki ellátogattak a Broadway-n lévő *Symphony Space*-be. Itt rendezte meg a Magyar Kulturális Központ és a szlovák állam közös szervezésű észak-amerikai turnéjának megnyitó előadását, amelyen a pozsonyi *Ifjú szívek* ének-, zene- és táncegyüttese mutatkozott be. Műsoruk – *Régi szokás szerint* címmel – hagyományos felvidéki énekekre koreografált táncokból állt. A mesterien felépített első rész felvidéki, a második rész erdélyi koreográfiákat, zenéket és énekeket vonultatott fel. A színes, fegyelmezett, méltóságteljes műsorból külön ki kell emelni a férfi táncosok *Tardos keddi verbunkjában* és a *Gömöri pásztorbotolóban* nyújtott virtuóz és fergeteges táncát, valamint a Bodrogi-tájak zenéjét felidéző, érzelm gazdag zenei részleteket.

Ez a két este ékes bizonyíték volt arra, amit a nagy számban megjelent közönség lelkes, szűnni nem akaró tapsvihara is jelzett: mily nagy szükség van a magyarság táncait őrző, s közben pompás művészi élményt is nyújtó előadásokra – még Amerikában is.

Füzy Endre

A „Prix de Lausanne 2004” győztesei

Győztesek:	Az ösztöndíj felajánlója:
Növendék-ösztöndíj: (110) Alex WONG, Kanada Goh Balett Akadémia, Vancouver	A Prix de Lausanne főszponzora: A Beau-Rivage Palace
Ösztöndíj: (002) Moe NIEDA, Japán Acri Horimoto Balett Akadémia, Saitama	Antoine Leenaards Alapítvány
Növendék-ösztöndíj: (119) Andrej PISARIEV, Ukrajna John Cranko-Schule, Stuttgart	Capital International - Nilly Sikorsky
Ösztöndíj: (103) Ryo IZAWA, Japán Reiko Yamamoto Balett Iskola, Ota	Harafi Alapítvány
Ösztöndíj: (124) Joseph CALEY, Nagy-Britannia The Royal Ballet School, Londres	Cartier
Növendék-ösztöndíj: (120) Gakuro MATSUI, Japán Mika Sasaki Balett Akadémia, Tokio	Alapítvány a Tudományért és Művészetért
Ösztöndíj: (046) Hee Jae CHOI, Korea Universal Ballet Academy, Szöul	A Koreográfiaművészetért Alapítvány

A „Díj a kortárs táncinterpretációért” győztese:

A díj felajánlója:	
(050) Yi-Jee JANG, Korea A Koreai Nemzeti Művészeti Egyetem előkészítő iskolája, Szöul	Nestlé Alapítvány a Művészetért

Emellett 1000 Svájci Frank támogatást kaptak az alábbi, döntőbe jutott versenyzők:

- (106) SIMON István, Románia,
Magyar Táncművészeti Főiskola, Budapest
- (019) Jennifer STAHL, USA
Maria Lazar Classical Ballet Academy, Los Angeles
- (084) Sang-Eun LEE, Korea
SunHwa Művészeti Főiskola, Szöul
- (050) Yi-Jee JANG, Korea
A Koreai Nemzeti Művészeti Egyetem szakiskolája, Szöul
- (121) Aaron ROBINSON, Nagy-Britannia
Royal Ballet School, Londres
- (062) Alison McWHINNEY, Ausztrália
Angol Nemzeti Balett Iskola, Londres; Balett-Stúdió Iskola, Sydney

Nathalie Lude

Kedves Olvasóink!

Sokuk kérésére 2004-től újra-
indítjuk a „Terpszikhoré pos-
tája” című rovatot, amelyben az Önök levelei, észrevételei
számára teremtünk ismét
nyilvános fórumot.

Várjuk leveleiket
a Szerkesztőség postacímén:
1300 Budapest, 3.
Postafiók 142.

Tisztelt Szerkesztőség!

Engedjék meg, hogy mély
tiszteléssel gratuláljunk kiadvá-
nyukhoz, amely a sok hasznos
tudnivaló és kuriózum mellett,
szakmai felkészültségünkhöz
elengedhetetlen információkat
tartalmaz.

A Békés Megyei régióban,
amelyben élünk és dolgozunk,
rendkívül nagy fontosságú,
hogy folyamatosan értesüljünk
a táncélet aktualitásairól.

Bemutatkozásunkat azért tar-
tottuk fontosnak, mert az Önök
kiadványát forgatva tapasztaltuk,
hogy az Országos Szakmai
Címjegyzékben üresen áll me-
gyénk helye. Egy évtizede foglal-
kozunk aktívan a táncművészet-
tel és annak oktatásával Békés-
csaba és Gyula városában. Bé-
késcsabán egy sportegyesület
berkein belül, önállóan működő
modern tánc szakosztályként
dolgozunk, ahol megyei szinten
komoly táncművészeti tevé-
kenységet és több oldalú táncos
képzést folytatunk. Az „ACID”
Jazz Dance Company tánccso-
port, széles repertoárral rendel-
kezik, megállja a helyét a mo-
dern balett, a különböző jazz
technikák (Graham, Hammadi,
Limon-technika), a funky, a hip-
hop és a revü táncok világában
is. A revü táncokon belül az ere-
deti, autentikus kubai táncokkal
foglalkozik a csapat, úgy mint
salsa, mambo, merengue, lam-
bada, argentin tangó. Tánccso-

portunk az idei év tavaszán, Du-
naújvárosban a Magyar Divat-
és Sporttánc Szövetség által
megrendezett Országos Bajnok-
ságon, csoportos show formáció
kategóriában „Halloween” című
produkciójával a negyedik he-
lyezést érte el. Állandó fellépő
táncegyüttesként megyei és or-
szágos szinten is folyamatosan
bemutatkozunk, az elmúlt két
év fellépésszáma közel kétszáz-
ra tehető. A szakosztály minden
év szeptemberében indít kezdő
kurzust, elsősorban azoknak,
akik komolyabban szeretnének
foglalkozni a táncművészettel.

Művészeti vezetőnk Botta Ti-
bor tizennégy éve foglalkozik
aktívan a tánc világgal. Ver-
senyzői pályafutása során több-
szörös Európa-bajnok és világ-
bajnok-helyezett, világkupa más-
odik helyezett argentin tangó
kategóriában, de más stílusok-
ban is sikeresen képviselte a
szakmát. Sikeresen elvégezte a
Magyar Táncpedagógusok Or-
szágos Szövetségének mester-
kurzusát. Többszörös „Érdemes
Sporttáncos” kitüntetett. A Bé-
kés Megyei Önkormányzat a
megtisztelő „Megye Testkulturá-
jáért” címet adományozta neki.

Gyula városában az idei év
szeptemberétől, alapfokú mű-
vészetoktatás keretein belül, is-
kolarendszerben kezdtük meg a
táncművészet oktatását. In-
tézsményünk modern tánc tan-
szakán 107 diák tanul, a tansza-
kot szintén Botta Tibor vezeti.
Iskolánkat elsősorban azért al-
pítottuk, mert elengedhetetlen-
nek tartjuk minél szélesebb kör-

ben népszerűsíteni a művésze-
tek fontosságát, illetve azt,
hogy a gyermekek, ifjak lehető-
séget kapjanak az értékes tudás
megszerzésére. Célunk, hogy
az oktatási folyamat végén mi-
nél több diák kapcsolódjon be
az aktív táncéletbe, és tovább-
tanulásuk során a táncpedagó-
gus pálya felé irányuljanak.

Fontosnak tartjuk, hogy a
táncművészet szépségét, sok-
színűségét minél szélesebb kör-
ben továbbadjuk.

Botta Tibor rendezésében,
tíz esztendeje kelt életre a *Tánc-
világnapi Gálaest*, amely minden
év május 1-én kerül megrende-
zésre. Az esemény a város ki-
emelt főrendezvénye, amely a
Békés Megyei Jókai Színházban
lelt állandó otthonra. A házigaz-
da „ACID” Jazz Dance Compa-
ny tánccsoport mellett, évről-é-
vre a táncművészet nemzetközi
kiválóságai lépnek színpadra.
Az egész estét betöltő rendez-
vényen többek között szerepelt
már a *Magyar Állami Operaház
Társulata*, a *Szlovák BoBalet
Táncegyüttes*, az *Oktogon Tánc-
centrum táncosai*, a *Budapest
Táncszínház társulata*, *Eszenyi
Enikő és tangószínháza*, *Budai
László-Bánhidí Petra argentin
tangó világbajnokok*, *Michael
Kropf és táncegyüttese* stb. A
profi művészeket kivül, a re-
ndezvényen lehetőséget kapnak
a megye tánc csoportjai is arra,
hogy bemutatkozhasanak a je-
lentős létszámú közönségnek.
Az est pozitív visszhangja és el-
ismerése fantasztikus örömet je-
lent számunkra.

Sajnálatos módon régióink –
országos szinten – a perifériára
szorult, lehetőségeink lényege-
sen korlátozva vannak. A to-
vábbképzés lehetőségeit tekint-
ve is komoly problémákkal né-
zünk szembe, hiszen számunk-
ra ritkán megoldható a buda-
pesti kurzusok folyamatos látog-
tatása. Ezt ellensúlyozandó,
nyári edzőtáboraink során ven-
dedtanárokat kérünk fel techni-
kai fejlesztésünkre. Ezt leszá-
mítva töretlen lelkesedéssel dol-
gozunk tovább, bizva abban,
hogy munkánkkal másoknak is
örömet szerzünk. Kitarunk a
szakma védelme mellett, hiszen
városunkban is egyre több az
olyan „tánciskola”, ahová szinte
presztizskérdés járni, függetle-
nül attól, hogy a komoly tandíj-
összegekért cserébe nincs mi-
nőségi képzés. Ez a helyzet a
mi elveinkkel komolyan ellen-
kezik.

Reméljük, átfogó képet nyúj-
tottunk szakmai munkánkról és
azt is, hogy érdemesnek tartan-
nak bennünket arra, hogy az
Országos Szakmai Címjegyzék-
ben helyet kapjunk. Talán így
meg tudjuk mutatni, hogy eb-
ben a régióban is folyik a mo-
dern táncművészet művelése
és minőségi oktatása.

Tisztelettel és baráti üdvöz-
lettel, további jó munkát kíván-
va:

Bottáné Orczifalvi Éva
iskolaigazgató (aktív táncos)
Botta Tibor művészeti vezető
(aktív táncos)

Békéscsaba, 2003. december 16.

MEGRENDELŐ SZELVÉNY

Megrendelem a TÁNCMŰVÉSZET című folyóiratot a következő (2004. 2.) számtól kezdve **1 évre, kedvezményes postaköltséggel!**

6 szám előfizetési ára: **3450 Ft**

Ha Ön ezt a szelvényt* kitöltve beküldi a TÁNCMŰVÉSZET szerkesztő-
ségébe (1300 Budapest 3, Pf. 142), akkor címére csekket küldünk.
Az előfizetési díj beérkezésétől kezdve Ön postán kapja meg lapunk
6 számát!

(A befizetést követően kérésére számlát küldünk.)

Név: _____

Cím: _____

irányítószám város, község

utca házszám

Telefon: _____

aláírás

Kiadó: Nemzetközi Tánc- és Kultúra Alapítvány

Személyes adatait csak arra használjuk, hogy megrendelését teljesítsük. Nevének és címének felhasználását ad-
dig az időpontig tekintjük folyamatosnak, amíg Ön levélben nem kéri adatainak törlését nyilvántartásunkból.

*A szelvényt fénymásolás után kitöltve is elfogadjuk.

Országos Szakmai Címjegyzék

BUDAPEST

I. kerület

Esztétikus testképző és Táncművészeti Iskola
1016 Budapest
Mészáros u. 4. I. em.
Intézményigazgató:
E. Kovács Éva
Művészi torna, tartásjavító és kondicionáló torna, gyermekballet
4 éves kortól felnőtt korig
Tel.: 375-2196

II. kerület

?

III. kerület

?

IV. kerület

Szűcs Sándor Általános Iskola
A Magyar Fesztivál Balett iskolája
1047 Budapest
Ugró Gyula sor 1-3.
Balett
Tel.: 233-2978

V. kerület

Classic Táncsport Egyesület – Classic Tánciskola
1056 Budapest, Sörház utca 3.
Vezetők: Gaál Orsolya, Kállai Ákos
Társastánc – versenytánc, argentin tangó, salsa, flamenco, hastánc, néptánc, ír sztepp, történelmi társastánc, party rock & roll, boogie-woogie, klasszikus balett, modern tánc, horton-technika, hip-hop
Tel: 235-0418, Fax: 411-1171
www.classictanc.hu,
posta@classictanc.hu

VI. kerület

?

VII. kerület

?

VIII. kerület

?

IX. kerület

X. kerület

?

XI. kerület

TEMI Fővárosi Művelődési Háza Tánciskolája
1119 Budapest,
Fehérvári út 47.
Igazgató: **Urbán Gyula**
Táncpedagógus:
Benkő Zsófia
Társastáncoktatás, versenyelőkészítés a 6-13 év, ill. a 14-20 év közötti korosztálynak
Tel.: 203-3868

XII. kerület

Csillagszemű Gyermektáncgyűttes
Virányosi Közösségi Ház
Budapest, XII.
Szarvas Gábor út 6.
Művészeti igazgató:
Timár Sándor,
Timár Böske
Néptáncoktatás
3 éves kortól
professzionális szintig
Tel./fax: 394-5046
Mobil: 06-309-509 137

XIII. kerület

?

XIV. kerület

XV. kerület

?

XVI. kerület

?

XVII. kerület

?

XVIII. kerület

?

XIX. kerület

?

XX. kerület

?

XXI. kerület

?

XXII. kerület

?

XXIII. kerület

?

Baranya megye

Kapronczai Alapfokú Művészeti Iskola
7009 Szigetvár, Széchenyi u. 37/1.
Igazgató: **Kapronczai Balázs**
Műv. vezető: **Dudley Katallin**
Néptánc, modern tánc, társastánc, balett

Bács-Kiskun megye

?

Békés megye

BÉKÉSCSABA „ACID” Jazz Dance Company
Művészeti táncsoport
5600 Békéscsaba,
P. Jilemnicki u. 1.
Művészeti vezető:
Botta Tibor
Modern- és dzsessztáncok, modern balett, divat- és sporttáncok, autentikus kubai táncok, revütáncok, argentin tangó
Tel.: 06-30-392-2484

GYULA

Modern Táncművészeti Alapítványi Alapfokú Művészeti Iskola
5700 Gyula,
Szegedi Kis István u. 1.
Iskolavezető:
Bottáné Orczifalvi Éva
Tanszékvezető:
Botta Tibor
Modern tánc
Tel.: 06-70-241-7116

Borsod-Abaúj-Zemplén megye

Sárospataki Táncművészeti Iskola
3950 Sárospatak, Rákóczi út 15.
Mebízott igazgató:
Réthiné Muha Krisztina
Néptánc, modern tánc, társastánc, balett
Tel.: 06/47/315-872
Fax: 06/47/511-349

Csongrád megye

SZEGED Szeged Táncgyűttes Alapítvány Alapfokú Művészeti Iskola
6722 Szeged,
Kálvária sugárút 14.
Igazgató: **Hábina Péter**
Autentikus magyar néptánc, nemzetiségi táncgyománnyok
Tel./Fax: 06-62-422-251

Fejér megye

BODAJK Hang-Szín-Tér Művészeti Iskola
8053 Bodajk, Petőfi S. u. 7.
Néptánc, balett, modern tánc, társastánc, versenytánc
Tel.: 06-22-410-955

DUNAÚJVÁROS ÉS KISTÉRSÉGE

Violin Alapfokú Művészetoktatási Intézmény
2400 Dunaújváros, Jókai u. 19.
Igazgató: **Puskásné Radnó Ágnes**
Igazgatóhelyettes:
Wünsch László
koreográfus-balettmester
Igazgatóhelyettes:
Vári Péterné Pásztor Magdolna
Klasszikus balett, gimnasztika, néptánc, moderntánc, dzsessztánc, hip-hop, társastánc, mazzorett
Tel.: 06-25/500-005
Tel./fax: 06-25/500-006
e-mail: violin@vnet.hu

SZÉKESFEHÉRVÁR

Alba Régia Táncgyűttes
8000 Székesfehérvár, Malom u. 6.
Műv. vezető: **Botos József**
Néptánc, a magyar nyelvterület táncai
Tel.: 06-22-312-795

SZÉKESFEHÉRVÁR

Hahn-Kakasné Tombor Tímea
8000 Székesfehérvár,
Kelemen B. u. 85. 3/16.
Néptáncos jelmezek készítése
Tel.: 06-30-207-7036

Győr-Moson-Sopron megye

GYŐR

Fencing TSK.
9027 Győr, Toldi út 12.
Vezető tanár:
Horváth Miklós
Társastánc, versenytánc
Tel.: 06-20-957-7461

Heves megye

EGER

*Egri Alapfokú
Művészeti Iskola*
„Ifjú Tehetségek Műhelye”
3300 Eger,
Kodály Zoltán u. 5.
Modern tánc
Tel.: 06-36-436-106

Hajdú-Bihar megye

DEBRECEN

Attitude Táncgyűttes
Ritmus Kulturális és Sport Egyesület
4032 Debrecen, Poroszlay u. 25.
Igazgató:
Vollay Enikő
Művészeti vezető:
Vollay Enikő
Klasszikus balett, modern táncok,
sporttáncok,
ritmikus sportgimnasztika, showtánc
Tel.: 06-30-963-7667

Valcer Táncstúdió

Valcer Alapfokó Művészeti
Iskola
4032 Debrecen, Békessy Béla u. 12.
Igazgató: **Bíró Csaba**
Társastánc, versenytánc,
mazsorett, formáció
Tel.: 06-52-419-113

Estella Hastánciskola

1. 4024 Debrecen, Rákóczi u. 60/A
2. Móricz Zsigmond
Művelődési Ház
4400 Nyíregyháza, Szabolcs u. 10.
Keleti táncsoport
Igazgató: **Borsosné Kovács Edit**
táncoktató
Orientális hastánc (egyiptomi, török,
marokkói, tuniszi stílusok)
Tel./fax: 06-52-429-921
Tel.: 06-70 335-9869

Jász-Nagykun- Szolnok megye

?

Komárom-Esztergom megye

?

Nógrád megye

?

Pest megye

?

Szabolcs-Szatmár Bereg megye

Qn Balett Magán Alapfokú Művészeti Iskola

4400 Nyíregyháza, Szabadság tér 9.
Balettmester: **Feketéné Kun Ildikó**
Klasszikus balett, karektertánc,
történelmi társastánc, dzsesszbalett
Tel.: 06-42-490-872

PRIMAVERA Balettegyüttes

4400 Nyíregyháza, Szabadság tér 9.
Balettmester, koreográfus:
Feketéné Kun Ildikó
Tel.: 06-42-490-872

Somogy megye

?

Tolna megye

PAKS

Városi Művészeti Iskola Paks
7030 Paks, Deák Ferenc u. 9.
Igazgató: **Hartmann József**
Művészeti vezető: **Szarka Gitta**
Balett
Tel.: 06-75-510-135

Vas megye

SZOMBATHELY

Homo Ludens Zenés Színpad
9700 Szombathely, Ady tér 5.
Musical előadások táncbetétei
(show dance, jazz balett stb.)
Tel.: 06-20-344-6957

Veszprém megye

?

Zala megye

?

ADATLAP a szakmai hirdetéshez:

A csoport neve: _____

Intézmény neve: _____

Címe: _____

Telefon: _____ Fax: _____

e-mail: _____

Mester/nő(k) neve: _____

Táncfajták: _____

Szint:* *kezdő, haladó, professzionális* Korhatár (tól-ig) _____ év

Korosztály:* *gyerek, ifjúsági, felnőtt*

Az intézmény igazgatójának/vezetőjének neve: _____

*A megfelelőt kérjük aláhúzni!

Vállalom, hogy a hirdetés díját

- 1 alkalomra bruttó 5000,- Ft-ot befizetek, mert így a hirdetésünk 1x ingyen felkerül az internetre is
- 3 alkalomra bruttó 15000,- Ft-ot befizetek, mert így a hirdetésünk 3x ingyen felkerül az internetre is + 50%-kal olcsóbban, 3000 forintért bekerülünk a Szakmai Címjegyzékbe is
- 6 alkalomra bruttó 30000,- Ft-ot befizetek, mert így a hirdetésünk 6x ingyen felkerül az internetre is + 100%-kal olcsóbban, 0 forintért bekerülünk a Szakmai Címjegyzékbe!

P. H.

_____ hivatalos aláírás

A XI. ünnepélyes díjátadás és az I. Nemzetközi EuróPAS-Gála

a TÁNCMŰVÉSZET szakmai díja a magyar táncművészek népszerűsítése és művészi teljesítményeik elismertetése érdekében. A díjat, amely **Pauer Gyula** Munkácsy-díjas szobrászművész gyönyörű **bronzszobrából** és a folyóirat **exkluzív médiaajándékából** áll, 1994 óta minden évben a Tánc Világnapja alkalmából adják át a Magyar Állami Operaház színpadán, az esti balettelőadást megelőzően, a közönség nyilvánossága előtt. A díjat rangos személyiségekből álló kuratórium ítéli oda.

A kuratórium tagjai:

dr. Bárándy György ügyvéd, **Esztergályos Cecília** színművésznő, a Pécsi Balett egykori sztárszólísta, **Galambos Tibor** néptánc-koreográfus, **Nádasi Myrtil** balettművész-színművész (London), **Pártay Lilla**, a Magyar Állami Operaház Kossuth-díjas balettművész-koreográfusa, **Szinetár Miklós** rendező, a Magyar Állami Operaház főigazgatója.

A kuratórium elnöke:

Kaán Zsuzsa tánc-történész-kritikus, a TÁNCMŰVÉSZET főszerkesztője, a logo tervezője.

Az eddigi kitüntetettek:

1. Magyarországon működő magyar táncos

- 1994:** **Ladányi Andrea**
- 1995:** **Hágai Katalin**
(Magyar Nemzeti Balett)
- 1996:** **Nagyszentpéteri Miklós**
(Magyar Nemzeti Balett)
- 1997:** **Végh Krisztina**
(Magyar Nemzeti Balett)
- 1998:** **ifj. Nagy Zoltán**
(Magyar Nemzeti Balett)
Rémi Tünde
(Honvéd Táncszínház)
- 1999:** **Végső Miklós**
(Magyar Állami Népi Együttes)
- 2000:** **Szakály György**
(Magyar Nemzeti Balett)
Zsuráfszki Zoltán
(Budapest Táncgyűttes)
- 2001:** **Truppel Mariann** és **Makovinyi Tibor**
(Honvéd Táncszínház)
- 2002:** (Nem adták ki)
- 2003:** **Volf Katalin**
(Magyar Nemzeti Balett)
Lovas Pál
(Pécsi Balett)
Juhász Zoltán
(Honvéd Táncszínház)

2. Külföldön működő magyar táncos/koreográfus

- Solymosi Zoltán**
(Royal Ballet, Anglia)
- Vámos György**
(Basler Ballett, Svájc)
- Péntek Kata**
(Hollandia)
- Nagy Iván**
(Ballet de Santiago, Chile)
- Solymosi Tamás**
(Bécsi Staatsoper, Ausztria)
- Popova Aleszja**
(Magyar Nemzeti Balett)
- Túrós Judit**
(Bayerisches Staatsballett)
- (Nem adták ki)
- Aradi Mária**
(Holland Nemzeti Balett)
- Nagy Tamás**
(Holland Nemzeti Balett)
- Kulik Johanna** és **Josip Bartulovič**
(Argentín tangó)

3. A magyar táncművészetet méltó módon képviselő együttes

- Állami Népi Együttes, Honvéd Táncszínház**
- Budapest Táncgyűttes**
- BM Duna Művészegyüttes**
- Győri Balett**
- Madách Színház Táncműhelye**
- Budapest Táncszínház**
- (Nem adták ki)
- ExperiDance Táncgyűttes**
- Magyar Nemzeti Balett, Csillagszemű Gyermektáncgyűttes**
- Szegedi Kortárs Balett, Savaria Táncgyűttes**

Fotó: Kaán Zsuzsa

A tizenegyedik jubileumi díjátadás: 2004. május 1-én, 19 órakor a Budapesti Operett Színházban

A gála mecénása

PAKSI ATOMERŐMŰ RT.

A gála arany-szponzora

BHG Beruházó Kft.

Nemzetközi Tánc-és Kultúra Alapítvány

Hungary's Leading Dance
Publication

Volume 35
No. 1. 2004

Editor-in-Chief: **Zsuzsa Kaán**

Patrons:

Iván Markó, László Seregi

The Council of Patrons
and the Editorial Board:
**Cecilia Esztergályos,
Gyula Harangozó,
Gábor Keveházi,
Antal Kricskovics,
Zsuzsa Kún, Myrtil Nádasi,
András Sallay, György Szakály,
Zoltán Zsuráfszki**

English translators:

Tamás Kálmán

Assistant:

Dr. Istvánné Hátfalvi

Address of the Editorial office:

H-1035 Budapest,

Kerék u. 34. fszt. 1.

Tel./fax: (36-1) 368-5470

www.danceart.hu

or www.tancmuveszet.hu

e-mail: danceart@axelero.hu

Production and Promotion

Manager:

TRIONFO Studio

Published by:

**International Dance and Culture
Foundation**

Publisher: **Zsuzsa Kaán**

Printing preparation: **Berkes & Co.**

Printed by:

Gutenberg Press Printinghaus

Printinghaus manager: **Mihály Sisák**

Sponsors of this issue:

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG
MINISZTERIUMA

• Danceart Council of the
National Cultural Fund
Programme

• Cultural Committee of the General
Assembly, Municipality of Budapest

• AMCO Packaging & Consulting
Company

• vizion internet

HU-ISSN: 0134-1421

The No 1. issue selects
from dance events prior
to 29 February, 2004.

4 news **in hungary**

5 news **from abroad**

programme suggestions

6 *The April and May programme of the National Dance Theater*

9 **topical**

exclusive

10 **Zsuzsa Kaán:** „I have committed myself to the diversity!” – Meeting with dr. Márta Schneider, the deputy secretary of state of the Ministry of National Cultural Heritage

portrait

12 ***Viktória Kiss:** „The movement begins in the mind of the dancer!” – Speaking with Anna Bélavári

interview for two voices

14 **Mariann Truppel:** „Nothing could better characterize a folk dance ensemble than a tree!” – Speaking with Zoltán Varga, the artistic director of the Cédus (Cedar) Dance Ensemble

ballet theater

16 **Zsuzsa Kaán:** A festive repertory performance – The Fountain of Bakhchisaray on the occasion of the 25 years Opera House membership of Sándor Jezerniczky

we asked...

17 *...Gyula Harangozó ballet director, how the Opera House presentation of the Mayerling has realized? – report by Zsuzsa László*

opera box

18 ***Györgyi Máta:** The Opera Ballet was formed in the Hungarian State Opera House – Speaking with Gyula Fodor, the artistic leader of the company

dance theater

20 **Zsuzsa Kaán:** Two Bartoks – The newest adaptations on the repertory of the Ballet Sophianae

flamenco

22 **Zsuzsa Kaán:** And the Duende was borned... – Flamenco-evening of Andrea Lippai

Article marked * have an English version

movement theater

24 **Anna Pór:** *Winter Journey* – The production of the Pannon Castle Theater

26 **Zsuzsa Kaán:** *Gyula Berger and his Friends* – in the MU

dance competition

27 **Tamás Bihari:** *1st Amateur Junior Dance Art Competition in Pesterzsébet*

folk dance

28 **Emese M. Nagy:** *Movement Madnesses* – in the National Dance Theater

competition dance

30 **Károly Rollinger:** *Hungarian Standard and Latin Championships, 2004*

opera ball

32 *Snap shots on the 9th Budapest Opera Ball*

ethnography

34 **Károly Falvay:** *For the birthday of Sándor Haáz*

nationality folk dance

37 **István Lukács:** *The preview of Antal Kricskovics's new production*

world mirror

38 **István Hézső:** *The Bolshoi Ballet in Paris*

40 ***Myrtil Nádasi:** *A Matthew Bourne Phenomenon*

42 ***Nathalie Lude:** *The Prize-Winners of the 2004 Prix de Lausanne*

42 **Endre Füzy:** *Two Hungarian folk dance experience in America*

the post box of terpsichore

44 **national professional directory**

EuroPAS Hungarian Dance Award

46 *11th Prize Giving Ceremony and the 1st International EuroPAS-Gala*

contents

excerpts

EuroPAS Hungarian Dance Award

50 *11th Prize Giving Ceremony and the 1st International EuroPAS-Gala*

portrait

„The movement begins in the mind of the dancer”

Speaking with Anna Bélavári

- With Your Ballet diploma, You have still chosen the world of the revue and musical.

- Yes, but I have paid the price of it. To work in the so called “light entertainment” was a deadly crime in that time: it was a discriminated and disprised branch of the dance art. So I brought myself into deep trouble, when I choosed it. In the first place I am a character figure, a soubrette figure, much more mobile and temperamental than a prima donna.

I like when they don't clap their hands, when I appear on stage, but they do when go out... Maybe that is the reason why I always stick out from the line, as a ballet student. So, when they called me to be the soloist of the Moulin Rouge, in the spring of 1963, I answered yes.

- Besides of the scowl of the profession, what kind of changes brought this into your life?

- First I worked - literally - day and night. In the morning I rehearsed in the Operette Theater, after the night performance I danced in different clubs until dawn. During the nights I performed in 4-5 places, and even the thought of sleep has avoid me while I changed my clothes. But I

think it was worth trying.

- The spectacular and closed world of the night clubs knew you as Anita Bell, ...

- Yes. Because the night club or the Savoy and Astoria was a special atmospheric little mini-theater, where amazing productions borned on the tiny stage. But there was hard work behind the glitter. I am still smiling even today on that man, who asked me after the performance, where can he found Anita Bell. He was a great fan of mine, but he never saw me in a training dress, without make-up and with a tired face.

- You have danced in the Moulin Rouge nearly 8 years. Which one is your most intresting story, what you would tell?

- Clearly the case of that millionaire gentlemen, who wanted to adopt me. One night, after the show, someone knocked on my door: a sympathetic old gentlemen entered, and without any introduction he announced, that he wants engage me to Las Vegas, for the show of Sammy Davis...

Viktória Kiss
(pp. 12-13)

opera box

The company of the Opera Ballet was borned in the Hungarian State Opera House

A few months before, Gyula Harangozó the director of the Hungarian National Ballet surprised the representatives of the press, in the Opera House with a brand new idea. According to this, they establish a group, which will „serve” the ballet parts in the opera

performances: the ballet company of the Opera. In the beginning of the new season the company - or as I call it, the „mini ballet company” - already exists, and it contains 16 members. After the audition we also choosed 4 girls and 4 boys outside from the Opera, next to the 8 Opera House dancers. They choose Gyula Fodor to lead the Opera Ballet. He is a member of the Opera for 30 years, and he has full authority.

- What kind of advices did you get for your job from the management of the Theater? - I ask from the newly elected leader of the Opera Ballet.

- Accordingly with the aim of the establishment: to enrich the level. It is known for years, that there are some difficulties with the serve of the opera performances. There are too many ballet productions, and they thought for the opera parts as a necessary evil. It happend not once, that the directors had to work with a dificient number, because not all the dancers had time to rehearse.

- In what form do these dancers link to the company?

- They are in the same status as the members of the large company, the Hungarian National Ballet. So in the great productions, which needs a large force, like Spartacus or Swan Lake, they are disposable. We are independent only in the way, that we have a separate ballet room, and in the person of Zsuzsa Detvay, we have a separate ballet master. The time table of the dancers and their rehearsals depend on me.

- How do you determine, that who should do what?

- Everyone has to do everything, so, ther is no stoppage if someone gets hurt

or ill. 8 from the 16 dancers, are skilled and experienced artists, and they can help to the young ones, who are very ambitious.

During a few weeks, everyone noticed that there goes a serious work in these little company. It become clear, that we expect a very high level and make high quality demands on them. The directors get well-trained reliable dancers, and the choreographers also get dancers with whom they could work easily. So they could think in very demanding productions. I think, that the stormy applause after the „fairy” scene of the János vitéz (John Knight), which welcomes the dancers after each performance justifies this.

Györgyi Máta
(pp. 18-19)

world mirror

The Matthew Bourne Phenomenon

Matthew Bourne is not the most significant living British choreographer but without doubt the most popular. His new-concept Nutcracker is on at the Sadler's Wells Theatre, his Play without Words premiered at the National and his hit ballet Swan Lake, with the male swans, is touring all over the world. His greatest achievement is that he acquired a completely new audience for dance - young people who would not set foot into Covent Garden, now buy tickets with enthusiasm, whenever the Bourne name is on the poster.

The category of Play without Words is difficult to define. It is dance theatre, not so much based on a plot but rather on a special period, - it conjures up the

beginning of the sixties. The inspiration came from Joseph Losey's excellent film *The Servant*. The music, composed by jazz musician, Terry Davies, establishes the perfect atmosphere from the opening horn solo.

Les Brotherson's set has a spiral staircase in the centre of the stage and uses many broken-up icons of the period.

Eventually one should talk about the movements and not the garnish. The libretto requires five characters. The choreographer has three dancers for each role. The dancers appear in threes, wearing the same costume and wigs. This device makes the start very confused, but by the second half there is something hypnotic in it. The three dancers never work in unison but they float in and out like in a dream. I have seen similar idea working in the dramatic theatre, where the different players were portraying different characteristics of the same individual. In the dance work the three players had no different attributes. They rather conjured up the idea that in their thoughts, players can be in many different places in space. To me this was its redeeming feature, because the loose plot was not clear.

I was disappointed in the 'dance play' having read the outstanding reviews. There was plenty of play but very little dance. To compliment Bourne's brilliant directorial ideas it would be useful to have a trained dancer to work out the steps. However, I have to admit that he was able to magic a cavalcade unto the stage, which held the attention right through and created something original.

Myrtill Nádasi
(pp. 40-41)

world mirror

THE PRIZE-WINNERS OF THE 2004 PRIX DE LAUSANNE ARE:

Winners	Prize provided by
Apprentice scholarship: (110) Alex WONG , Canada Goh Ballet Academy, Vancouver, Canada	Le principal partenaire financier du Prix de Lausanne: Beau-Rivage Palace
Scholarship: (002) Moe NIEDA , Japon Acri Horimoto Ballet Academy, Saitama, Japon	Fondation Antoine Leenaards
Apprentice scholarship: (119) Andriy PISARYEV , Ukraine John Cranko-Schule, Stuttgart	Capital International – Nilly Sikorsky
Scholarship: (103) Ryo IZAWA Japon Reiko Yamamoto Ballet School, Ota, Japon	Fondation Harafi
Scholarship: (124) Joseph CALEY , Grande- Bretagne The Royal Ballet School, Londres	Cartier
Apprentice scholarship: (120) Gakuro MATSUI , Japon Mika Sasaki Ballet Academy, Tokyo	Fondation Pro Scientia et Arte
Scholarship : (046) Hee Jae CHOI , Corée Universal Ballet Academy, Seoul, Corée	Fondation en faveur de l'Art

"CONTEMPORARY DANCE PRIZE"

Winners	Prize provided by
(050) Yi-Jee JANG , Corée Pre-school of the Korean National University of Arts, Seoul	Fondation Nestlé pour l'Art

Besides, 1'000.- Swiss francs to encourage the candidates have been given by BOBST SA to:

Finalists

(106) Istvan **SIMON**, Roumanie

Hungarian Dance Academy, Budapest

(019) Jennifer **STAHL**, USA

Maria Lazar Classical Ballet Academy, Los Angeles

(084) Sang-Eun **LEE**, Corée

SunHwa Arts High School, Seoul

(050) Yi-Jee **JANG**, Corée

Pre-school of the Korean National University of Arts, Seoul

(121) Aaron **ROBINSON** Grande- Bretagne

The Royal Ballet School, Londres

(062) Alison **McWHINNEY**, Australie

English National Ballet School, Londres; Ecole Ballet Studios, Sydney

Nathalie Lude
(p. 42)

11th Prize Giving Ceremony and the 1st International EuroPAS Gala

The EuroPAS Hungarian Dance Award – same as the prize of the world-famous American DANCE MAGAZINE since 1954 – is the professional prize of TÁNCMŰVÉSZET, the independent Hungarian journal, the purpose of which is to popularise and appreciate the artistic achievements of Hungarian dance artists. Since 1994 the prize, a beautiful bronze statuette by Munkácsy prize-winning artist Gyula Pauer and an exclusive mediapresent editing this journal, has always been awarded on the occasion of the World Day of Dance at the Hungarian State Opera House, prior to the evening ballet performance in the presence of the public. The prize winners are nominated by the Board of Trustees.

Board of Trustees:

dr György Bárándy lawyer, Cecília Esztergályos actress, former soloist of the Ballet Sopianae, Tibor Galambos folkdance choreographer, Myrtil Nádasi ballet artist-actress (London)

Lilla Pártay Kossuth prize-winning ballet artist and choreographer of the Hungarian State Opera House

Miklós Szinetár stage director, the main director of the Hungarian State Opera House

Chairwoman of the Board:

Kaán Zsuzsa dance-critic, editor-in-chief of TÁNCMŰVÉSZET and designer of the logo

Awarded Artists:

1. Hungarian dancer working in Hungary

1994: *Andrea Ladányi*

1995: *Katalin Hágai*
(Hungarian National Ballet)

1996: *Miklós Nagyszentpéteri*
(Hungarian National Ballet)

1997: *Krisztina Végh*
(Hungarian National Ballet)

1998: *Zoltán Nagy Jr.*
(Hungarian National Ballet)
Tünde Rémi
(Honvéd Dance Theatre)

1999: *Miklós Végső*
(Hungarian State Folk Ensemble)

2000: *György Szakály*
(Hungarian National Ballet)
Zoltán Zsuráfszki
(Budapest Dance Ensemble)

2001: *Mariann Truppel* and
Tibor Makovinyi
(Honvéd Dance Theatre)

2002: (Did not hand over)

2003: *Katalin Volf*
(Hungarian National Ballet)
Pál Lovas
(Sophianae Ballet)
Zoltán Juhász
(Honvéd Dance Theatre)

2. Hungarian dancer/choreographer working abroad

Zoltán Solymosi
(Royal Ballet, England)

György Vámos
(Basler Ballett, Suisse)

Kata Péntek
(the Netherlands)

Iván Nagy
(Ballet de Santiago, Chile)

Tamás Solymosi
(Wiener Staatsoper, Austria)

Aleszja Popova
(Hungarian National Ballet)

Judith Turos
(Bayerisches Staatsballett)

(Did not hand over)

Mária Aradi
(Holland National Ballet)

Tamás Nagy
(Holland National Ballet),

Johanna Kulik and
Josip Bartulovič
(Argentin Tango)

3. Ensemble representing Hungarian dance art at a high standard

Hungarian State Folk Ensemble, Honvéd Dance Theatre

Budapest Dance Ensemble

Duna Artistic Ensemble

Győr Ballet

Workshop of Madách Theatre

Budapest Dance Theatre

(Did not hand over)

ExperiDance Dance Company

Hungarian National Ballet, Csillagszemű Children Dance Company

Szeged Contemporary Ballet,

Savaria Dance Company

Photo: Zsuzsa Kaán

The 11th award presentation ceremony will take place on the 1st of May 2004 of the Budapesti Operett Theatre

Patron of the Gala

PAKS ATOMERŐMŰ RT.

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG
MINISZTERIUMA

NEMZETI KULTURÁLIS ALAP

BHG Beruházó Kft.

A MINŐSÉGI HIRUVISZG

SERRUS

Művelődési és Sportbizottságok
Alapszövetsége

BELCANTO
Restaurant

BIORIO

TÖRLEY

International Dance and
Culture Foundation

GUTENBERG PRESS

Kommunikáció

Reklámügynökség • Marketing • Nyomda

GUTENBERG PRESS Kommunikációs RT. – BUDAPEST
H-1033 KASZÁSDŰLŐ U. 2. TELEFON: 437-4100, TELEFON/FAX: 437-4121